

2018-03-28

2018 -04- 18

D1407
2017-0218(33)

§ 54 2018.106 KS

Arsredovisning 2017 för Alingsås kommun**Ärendebeskrivning**

Styrmodellen är ett redskap för politiska beställningar och för att anslå resurser till verksamhetsutförare så att dessa kan leverera tjänster anpassade till målgruppernas önskemål och behov, vilket fastställs i Flerårsstrategi för Alingsås kommun. En viktig del av styrmodellen är uppföljning, så att nämnder, styrelser och fullmäktige får kunskap om tjänsternas kvalitet, verksamhetens ekonomiska läge samt personalredovisning. I Alingsås kommun sker uppföljning tre gånger om året, per den sista april (vårbokslut), per den sista augusti (delårsbokslut) samt per den sista december (årsredovisning).

Årsredovisningen är kommunstyrelsens samlade rapport och analys av verksamhet, ekonomi och personal till kommunfullmäktige för det gångna året. I årsredovisningen följer kommunfullmäktige upp och analyserar de prioriterade målen och indikatorerna utifrån nämndernas och bolagens redovisade resultat.

Beredning

Kommunledningskontoret har i skrivelse den 2 mars 2018 lämnat följande yttrande:

Beskrivningarna av arbetet under året och nämndernas uppföljning av varje åtagande är viktiga underlag för analysen, men finns inte med i själva årsredovisningen. Underlagen från nämnderna finns istället samlade i ett separat beslutsunderlag till årsredovisningen. Årsredovisningen beslutas av kommunfullmäktige i mars och är ett underlag till revidering av mål, åtaganden och ekonomiska ramar för nästkommande flerårsstrategi.

God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv:

Enligt kommunallagen och lagen om kommunal redovisning ska det i budgeten anges finansiella mål samt mål för verksamheten som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Därtill ska förvaltningsberättelsen i årsredovisningen innehålla en utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Det är varje kommuns uppgift att inom lagens ramverk finna formerna för sin tillämpning. Avseende god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv har kommunfullmäktige i Alingsås kommun antagit 12 stycken prioriterade mål med tillhörande indikatorer. Utifrån utvecklingen av indikatorerna är den sammantagna bedömningen att kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv.

2018-03-28

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv:

Alingsås kommun har för 2017 beslutat om 10 mål för god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv. I bokslut 2017 uppfylls sex av tio mål. Den sammantagna bedömningen är att god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv föreligger, vilket främst motiveras av det höga resultatet. Dock vill kommunledningskontoret fortsatt betona att årets resultat till största del beror på starka resultat under finansieringen. Kommunens nämnder har fortsatt en ekonomi som ej är i balans. Kommunen har därmed fortsatt en utmaning att ställa om verksamheten för att möta kommande års ekonomiska utmaningar.

Årets resultat uppgår till 125,1 mnkr vilket motsvarar 5,6 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Detta överstiger såväl kommunens uppsatta mål som praxis i landets kommuner.

Alingsås kommunkoncern har under 2017 inrättat gemensam finanshantering med en internbank i Alingsås kommun. Detta innebär att de lån som de kommunala bolagen hade flyttades över till Alingsås kommuns internbank och att bolagen istället har en skuld gentemot kommunen. Fastighetsbolagen realiserade stora undervärden i sina räntederivat i samband med införandet av gemensam finanshantering, vilket medförde en negativ resultatpåverkan innevarande år. Alingsås kommunkoncern redovisar ett resultat på 91,1 mnkr för år 2017.

Personalredovisning:

I årsredovisningen konstateras att den totala sjukfrånvaron uppgick till 7,3 % under 2017 vilket är oförändrat jämfört med tidigare år. Sjukfrånvaron återfinns främst inom kommunens kontaktyrken; förskollärare, barnskötare, elevassistenter, fritidspedagoger, undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter och socialsekreterare.

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018-03-28

Nämndernas underskott:

I årsbokslut 2017 för Alingsås kommun redovisar socialnämnden, barn- och ungdomsnämnden, exploatering, samt överförmyndarnämnden underskott.

Enligt ekonomistyrprinciper antagna av kommunfullmäktige den 25 november 2015, § 183 framgår följande:

"En nämnd får inte förbruka mer resurser än vad den blivit tilldelad. Om detta ändå sker ska nämnden täcka underskottet inom två år. En åtgärdsplan ska i samband med bokslutet föreläggas kommunstyrelsen för godkännande."

Med hänsyn till årets höga resultat samt kommande utmaningar till följd av demografiska förändringar bör ställning tas till huruvida ett avsteg från antagna ekonomistyrprinciper bör göras för år 2017. Demografiska förändringar kommer ställa höga krav på nämndernas omställningsarbete framöver. Detta omställningsarbete är påbörjat i och med antagande av den politiska handlingsplanen EFFEKT. I denna ställs krav på nämnderna att effektivisera sin verksamhet. Att då belasta nämnderna med ett ytterligare effektiviseringskrav bedöms av kommunledningskontoret ej vara lämpligt. Kommunledningskontoret gör därmed bedömningen att underskotten bör skrivas av, och därmed inte belasta berörda nämnder i form av reducerat kommunbidrag 2018 och 2019.

De nämnder som redovisar underskott bör däremot snarast återkomma till kommunstyrelsen med en handlingsplan för hur de planerar att möta den ekonomiska situationen framöver. Handlingsplanen bör fokusera särskilt på hur stor del av underskottet 2017 som nämnden bär med sig in i 2018 i form av ett förhöjt kostnadsläge och hur stor del av underskottet som är tillfälligt för 2017. Det är av yttersta vikt att nämnderna inte drar på sig ökade kostnader som sedan permanentas kommande år. Nämndens handlingsplan bör återrapporteras till kommunstyrelsen senast i samband med vårbokslut 2018.

Kommunstyrelsen har den 12 mars 2018, behandlat ärendet.

Anförande

Anförande hålls av Eva-Lotta Pamp (M), Joakim Järrebring (S), Stefan Svensson (KD), Anita Brodén (L), Anna Hansson (MP), Novak Vasic (MP), Pär-Göran Björkman (S), Britt-Marie Kuylenstierna (MP), Daniel Filipsson (M), Thomas Pettersson (C) och Tore Hult (S).

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018-03-28

Yrkande

Eva-Lotta Pamp (M), Joakim Järrebring (S), Stefan Svensson (KD), Novak Vasic (MP), Britt-Marie Kuylenstierna (MP), Daniel Filipsson (M), Anita Brodén (L), Anna Hansson (MP) och Thomas Pettersson (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslut**Kommunfullmäktiges beslut:**

1. Årsredovisning för 2017 för Alingsås kommun godkänns.
2. Nämndernas underskott 2017 skrivs av.
3. De nämnder som redovisar underskott ska senast i samband med kommunens vårbokslut återkomma med en plan till kommunstyrelsen för hur de avser förhindra att underskottet 2017 belastar det ekonomiska resultatet år 2018.

Anteckning

Anita Brodén (L) lämnar följande protokollsanteckning:

I kölvattnet av ABC-hanteringen har kommunens dialog med enskilda och samverkanspartner brutit. Kommunstyrelsen bär ansvar för att dialog återupprättas. För att kunna satsa fullt ut på fortsatt uppbyggnad av en väl fungerande näringslivsfunktion krävs såväl en god internstyrning som en tydlighet av roller, uppdrag och kravspecifisering för anställda såväl som för näringslivsrådet. Lika viktigt är att den nya näringslivsfunktionen bygger på transparens, tillit, dialog och god kommunikation.

Expedieras till

Samtliga nämnder och bolag, räddningstjänstförbundet

Justerandes sign

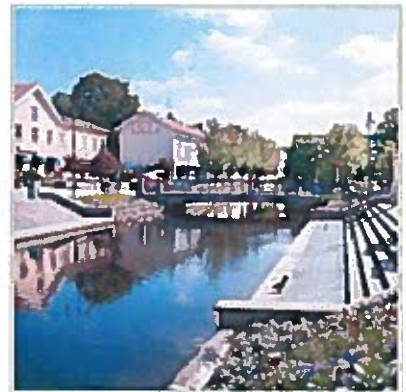
Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2018 -04- 18

DIA07
2017-0218 (13)



Årsredovisning 2017

INLEDNING

Politisk organisation	4
Kommunstyrelsens ordförande	5
Händelser under 2017	6
Årsredovisning enligt styrmodellen	8

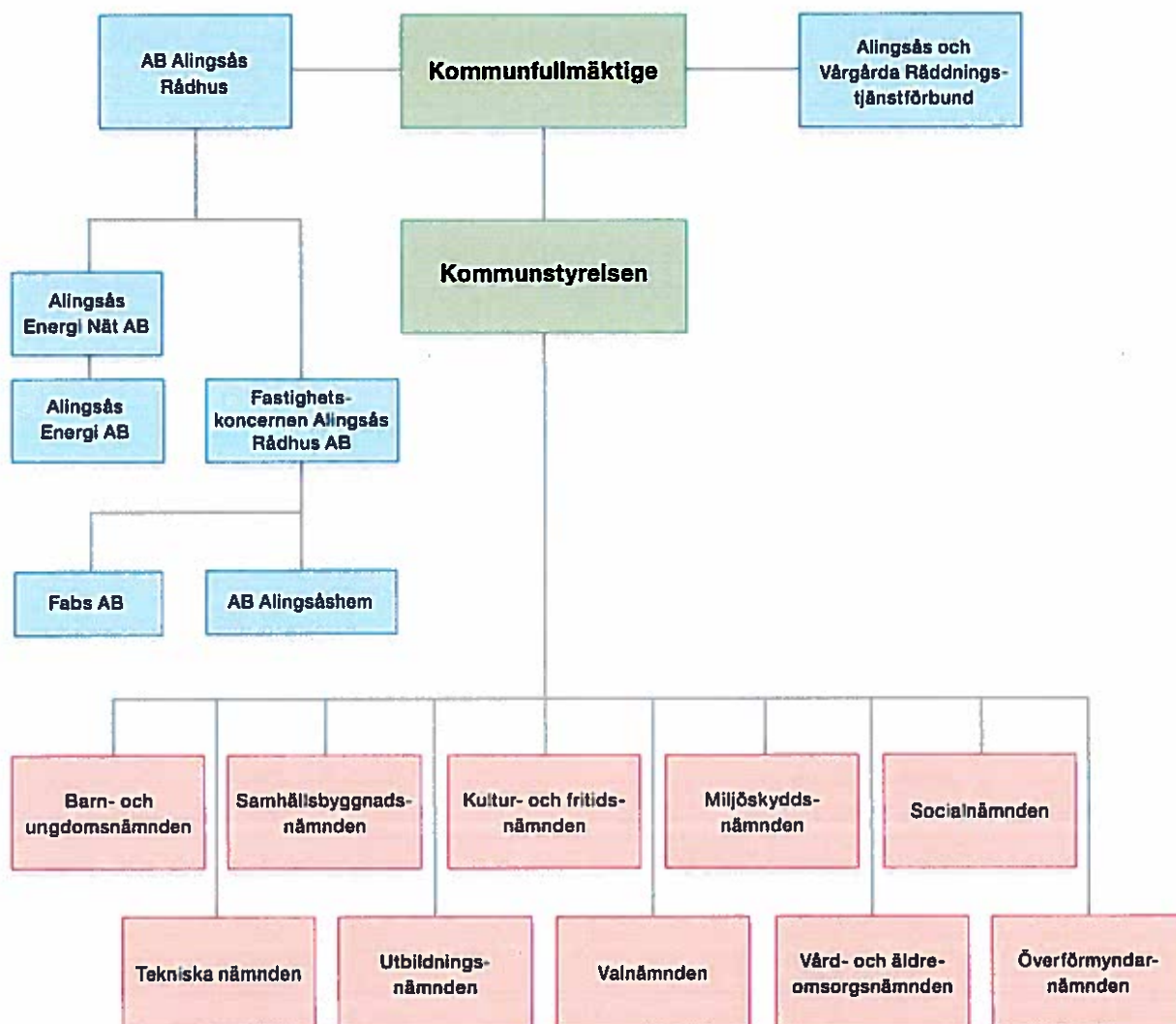
MÅLUPPFYLLELSE

Prioriterade mål	9
Uppdrag	24
Personalredovisning	30

FINANSIELLA RAPPORTER

Ekonomisk sammanfattning	41
Finansiell analys	43
God ekonomisk hushållning	51
Sammanställd redovisning	53
Kommunala bolag och förbund	60
Resultaträkning	66
Kassaflödesanalys	68
Balansräkning	70
Fullfonderingsmodell	72
Noter	73
Driftredovisning	85
Investeringsredovisning	89
Upplysningar om redovisningsprinciper	90
Revisorernas rapport	94

Politisk organisation



Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och väljs av kommunens invånare vart fjärde år.

I kommunfullmäktige beslutas bland annat om mål och budget för de kommunala verksamheterna. I kommunens organisation ingår tio politiska nämnder som fattar beslut inom sina respektive ansvarsområden. Till varje nämnd hör en förvaltning med anställda tjänste-

män som genomför de politiskt fattade besluten. En förvaltningschef leder varje förvaltning. Vissa uppgifter är obligatoriska för kommunen, till exempel barnomsorg och äldreomsorg, medan andra uppgifter är frivilliga.

Alingsås kommun driver en del av sin verksamhet i bolag. Kommunen har också ett kommunalförbund för räddningstjänsten tillsammans med Vårgårda kommun.

Kommunstyrelsens ordförande

Ett historiskt högt resultat men utmaningen kvarstår!

Alingsås gick in i 2017 med ett strukturellt underskott på ungefär 35 miljoner kronor samtidigt som vi hade vetskapen om att de demografiska förändringarna skulle ge oss större utmaningar kommande år. Det lägsta resultatet på över 20 år var inget optimalt utgångsläge.

För att komma tillrätta med det strukturella underskottet och skapa stabilitet kommande år, som säkerställer en hållbar ekonomi, budgeterades det för högre resultat 2017. Det gångna året innehöll också en återgång till traditionella principer för ekonomistyrning och mål för god ekonomisk hushållning, vilket får anses ha gynnat kommunen väl. För att dessutom ytterligare stärka finansieringen av kärnverksamhet och de investeringar som Alingsås är i behov av, togs handlingsplanen Effekt fram. Handlingsplanen Effekt har som syfte att stärka ledning och styrning inom hela kommunkoncernen och skapa goda förutsättningar för Alingsås att utvecklas i utstakad riktning framöver. 2017 års arbete har lagt grunden för denna riktning vilket återspeglas i årsredovisningen.

Redovisningen av det gångna året beskriver att Alingsås utvecklats väl inom flertalet områden samtidigt som tydlig förbättringspotential finns inom andra områden. Till övervägande del är dock alingsåsarna fortsatt nöjda med Alingsås. Som såväl bostadsort som arbetsort. Ett ständigt utvecklingsområde är att anpassa oss efter en förändrad omvärld, vilken kommer att ställa krav på vårt arbete med bland annat integration, digitala lösningar och effektiva arbetssätt. Alingsås har hanterat flyktingsituationen på ett bra sätt och under året har framförallt skolan och socialtjänsten arbetat framgångsrikt med att integrera våra nyanlända kommuninvånare och att ge dem bra förutsättningar för att komma ut i arbetslivet.

Våra äldre kommuninvånare är fortsatt nöjda med kvaliteten inom hemtjänst och våra äldreboenden. Alingsås kommun ligger bättre till än både genomsnittet för kommuner av liknande storlek och samtliga kommuner i Sverige. De demografiska förändringarna kommer innebära att Alingsås får fler äldre invånare och därför behöver vi fortsätta vårt framgångsrika arbete inom äldreomsorgen.

För att förbättra kommunens service gentemot våra kommuninvånare har vi under början av 2017 inrättat ett servicekontor i Sollebrunn. Syftet med servicekontoret

är att ge invånarna möjlighet att på ett enkelt sätt komma närmare kommunen och våra tjänster. Utvärderingen av servicekontoret visar att det har mottagits väl och därför har vi valt att också permanenta kontoret.

En av de större förändringarna som har genomförts under året är att kommunkoncernen har påbörjat ett förändringsarbete som ska leda till en gemensam budget för kommunen och de kommunala bolagen och en gemensam planering och finansiering av kommande investeringar. I slutet av 2017 inrättades en internbank i Alingsås kommun som hanterar hela kommunkoncernens finansiering.

Alingsås kommun redovisar ett rekordhøgt resultat på drygt 125 miljoner kronor för 2017. Resultatet förklaras till stor del av tillfälliga medel i form av tomtförsäljning och försäljning av finansiella tillgångar. Detta till trots så har Alingsås nu betydligt bättre förutsättningar jämfört med tidigare år, vilket är gynnsamt, då den grundläggande utmaningen kvarstår att med begränsad ekonomisk tillväxt möta framtida behov. En god ekonomi är dessutom förutsättningen för att kunna fullfölja Alingsås kommuns flerårsstrategi med tillhörande tillväxtprogram. Vi ser ett stort investeringsbehov kommande år inom framförallt infrastruktur och bostäder. För att detta inte ska påverka vår kärnverksamhet krävs en god ekonomisk kontroll, vilket inte minst handlingsplanen Effekt ska fortsätta att säkerställa.

Avslutningsvis vill jag framföra ett stort tack till alla anställda och förtroendevalda för goda insatser i alingsåsarnas tjänst under det gångna året!

Alingsås i mars 2018



*Daniel Filipsson
Kommunstyrelsens
ordförande*



Händelser under 2017



Alingsås är bland de bästa kommunerna i Sverige att bo i

Alingsås är Sveriges tredje bästa landsbygdskommun. Det stod klart när tidningen Fokus under 2017 presenterade resultaten i årets "Bäst att bo"-rapport. Extra

positivt är att Alingsås i år också klättrar tio placeringar i den totala rankningen och placerar sig som 22:a bästa kommun att bo i sett till alla Sveriges 290 kommuner.

Topp tre-placeringarna är desamma som föregående år. Etta kom Varberg, följt av Ängelholm och sedan Alingsås.



Alingsås museum öppnade utställningen Hem

I oktober 2017 öppnade museets nya utställning, där man undersökt hur människor har tänkt och känt om Alingsås som hem genom tiderna.

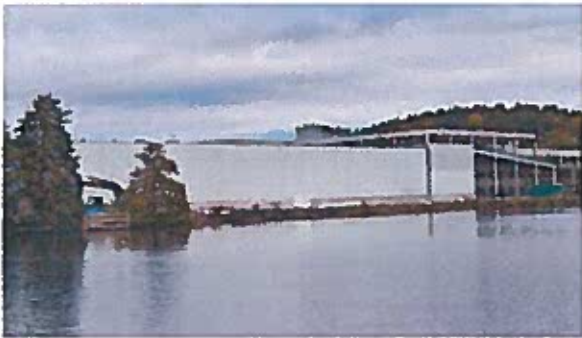
Med hundratals föremål, fotografier, brev, och berättelser ur museets samlingar, med statistik, fakta och berättelser från alingsåsare idag, får besökarna reda på hur vi hittat, eller inte hittat, vårt hem i Alingsås de senaste 400 åren fram tills idag.

Vad har krävts för att komma hit, stanna kvar eller lämna? Vad behöver du för att känna dig som hemma? Vad krävs för att lämna sitt hem och vad driver oss att hitta ett nytt? Utställningen pågår från och med 7 oktober 2017 till och med år 2020.



2017 blev det klart att Gothia Cup spelas i Alingsås

Alingsås kommun har arbetat intensivt under 2017 med att skapa förutsättningar för att förverkliga att Gothia Cup 2018 förlägger en del av turneringen till Alingsås. Vecka 29 i juli invaderas Alingsås av 150 fotbollslag och 1 500 spelare. Till det kommer ett par tusen medresenärer. Spelarna kommer att bo och äta i kommunens skolor och få mat från köken i skolorna. Turneringen är utspridd på Alingsås fotbollsplaner i staden, men har sitt center på Mjörnvallen.



Bygglov för 100 nya lägenheter vid Gerdskens strand

Området som är placerat alldeles intill köpcentrumet Vimpeln, vid Gerdskens norra strand, ska byggas ut med strax under hundra lägenheter. Dessutom blir det ett park- och bryggområde som ska göra området mer levande. Bland annat med restaurang på bottenplan. Kommunen kommer fortsatt att äga och sköta om strandstigen som passerar mellan nybygget och Vimpeln, med fokus på att alingsåsarna fortfarande ska kunna nyttja området för rekreation och passering.

Enligt Nolgårds förvaltnings planering ska de första inflyttningarna kunna ske någon gång under våren 2019.



Servicekontor i Sollebrunn invigs

Den 11 februari 2017 invigdes det nya servicekontoret i Sollebrunn. Under pompa och ståt knöt Susanna Nerell (C) och Daniel Filipsson (M) med ett rep symboliskt ihop Sollebrunn med Alingsås medan röken skingrade sig. Målet att komma närmare kommuninvånarna med kommunens tjänster har slagit väl ut varför man nu efter ett år har bestämt sig för att servicekontoret ska bli ett fast inslag i Sollebrunn.



Svenskar i allmänhet har en positiv bild av Alingsås

För att få en tydlig bild av hur Alingsås uppfattas i övriga Sverige har Alingsås kommun genomfört en undersökning under 2017, där man lät intervjuva 834 personer bosatta i hela Sverige. Enligt undersökningen är kännedomen om Alingsås god. Nästan hälften av de tillfrågade har varit i Alingsås, främst för shopping, arbete eller för att hälsa på en vän. En relativt stor andel kan dessutom pricka in var Alingsås ligger på kartan. När det kommer till associationer ligger Jonas Alströmer och potatis föga förvånande nära till hands. Men också närheten till Göteborg, kommunens kaféer, och att det är en charmig småstad med trähus samt järnvägen och E20 lyfts fram. Undersökningen används i det varumärkesarbete som pågår i kommunen.

Årsredovisningen enligt styrmodellen

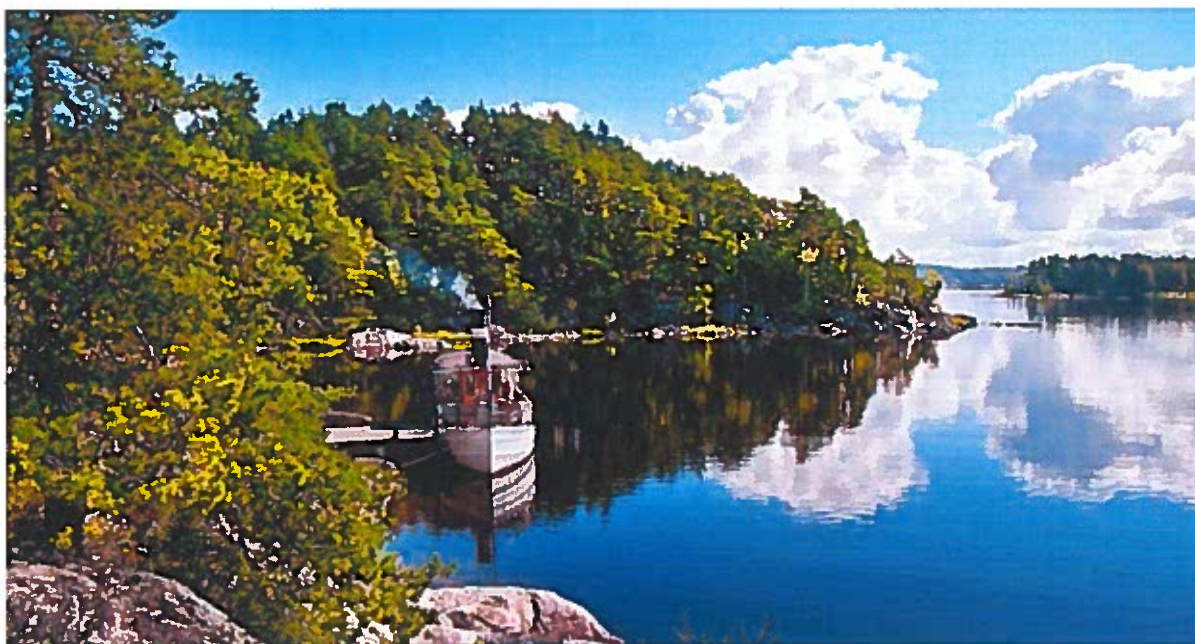
Styrmodellen är ett redskap för politiska beställningar och för att anslå resurser till verksamhetsutförare så att dessa kan leverera tjänster anpassade till målgruppernas önskemål och behov, vilket fastställs i Flerårsstrategi för Alingsås kommun. En viktig del av styrmodellen är uppföljning, så att nämnder, styrelser och fullmäktige får kunskap om verksamheternas arbete i huvuduppgiften utifrån målen, det ekonomiska läget samt personalredovisning. I Alingsås kommun sker uppföljning tre gånger om året, per den sista april (vårbokslut), per den sista augusti (delårsbokslut) samt per den sista december (årsredovisning).

Årsredovisningen är kommunstyrelsens samlade rapport och analys av verksamhet, ekonomi och personal till kommunfullmäktige för det gångna året. I årsredovisningen följer kommunfullmäktige upp och analyserar de prioriterade målen och indikatorerna utifrån nämndernas och bolagens redovisade resultat. Beskrivningarna av arbetet under året och nämndernas uppföljning av varje åtagande är viktiga underlag för analysen, men finns inte med i sin helhet i själva årsredovisningen. Underlagen från nämnderna finns

istället samlade i ett separat beslutsunderlag till årsredovisningen. Årsredovisningen beslutas av kommunfullmäktige i mars och är ett underlag för revidering av mål, åtaganden och ekonomiska ramar för nästkommande flerårsstrategi.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen och lagen om kommunal redovisning ska det i budgeten anges finansiella mål samt mål för verksamheten som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Därtill ska förvaltningsberättelsen i årsredovisningen innehålla en utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Det är varje kommuns uppgift att inom lagens ramverk finna formerna för sin tillämpning. Avseende god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv är det de prioriterade målen med tillhörande indikatorer som utvärderas i avsnittet Måluppfyllelse. Kommunfullmäktige har även antagit finansiella mål/indikatorer för god ekonomisk hushållning och utvärdering av dessa görs i avsnittet Finansiella rapporter.



Prioriterade mål



Bedömningen av indikatorerna under respektive mål görs utifrån kriterier som framgår i beslutad flerårsstrategi 2017–2019 för Alingsås kommun.

- Indikatorn är oförändrad eller går i rätt riktning
- Indikatorn utvecklas i fel riktning

Mål 1 – I Alingsås är det tryggt, säkert och välkomnande

Målpuppfyllelsen för mål ett mäts utifrån indikatorerna medborgarnas upplevelse av hur tryggt det är i kommunen, andel elever som känner trivsel i skolan samt befolkningsmängd.

Medborgarnas upplevelse av hur tryggt det är i kommunen ska förbättras ●

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	58	58	61
Medel riket	57	56	59
Kommunstorlek 30 000–49 999	55	55	56

Trygghet

Medborgarnas bedömning är att tryggheten i Alingsås kommun under året är oförändrad i jämförelse med 2016. Det är positivt att den nedåtgående utvecklingen som kan observeras mellan år 2015 och 2016 tycks ha avstannat. En liknande avstannande utveckling syns även i andra kommuner av samma storlek, även om Alingsås kommun ligger något bättre till vid en jämförelse. Utifrån att indikatorn är oförändrad samtidigt

som Alingsås kommun uppvisar högre resultat än såväl riket som jämnstora kommuner bedöms indikatorn uppfyllt.

Kommunen arbetar på bred front med trygghets- och säkerhetsarbete. Ett viktigt och fortlöpande arbete är bemötandet av medborgarna vid kontakt med kommunen, såväl fysiskt som digitalt. Under året har servicekontoret i Sollebrunn öppnat och har fått ett positivt mottagande. Ett av syftena var att öka kommunens tillgänglighet och närvaro utanför centrala Alingsås. Alingsåshem har skapat nya boenden för personer över 65 år och arbetar fortlöpande med att införa elektroniska passersystem i sina hus, vid utgången av tercialet var 1 876 lägenheter anslutna. Alingsås Energi har tillsammans med bland andra samhällsbyggnadskontoret och tekniska förvaltningen fortsatt arbetet med att färdigställa en ljusplan för Alingsås, bland annat med fokus på att belysa miljöer som kan upplevas otrygga, som till exempel gång- och cykelvägar. Vid analys av dricksvattnet har inga prover varit otjänliga och inga genomförda livsmedelskontroller har visat på några oegentligheter, vilket innebär att dricksvattnet och livsmedlet i kommunen är av god kvalitet. Även detta är viktiga aspekter av att känna sig tryggt i sin vardag.

Andelen elever som känner trivsel och trygghet i skolan ska öka

		2017	2016	2015
Förskola	Alingsås	5,8*	5,9*	99
Medelvärde	Medel Göteborgsregionen	5,7*	5,8*	97
Årskurs 2	Alingsås	89**	95	93
Index 1–100	Medel Göteborgsregionen	89**	93	93
Årskurs 5	Alingsås	8,4***	92	94
Medelvärde	Medel samtliga medverkande skolor	8,4***	90	92
Årskurs 8(9)	Alingsås	7,6***	85	89
Medelvärde	Medel samtliga medverkande skolor	7,9***	86	89
Gymnasiet, år 2	Alingsås	83**	88	91
Index 1–100	Medel Göteborgsregionen	84**	87	91

*Trygghet och gemenskap, ny mätning från 2016 – ej jämförbart med tidigare år.

**Från och med 2017 är frågeområdet endast trygghet (ej trivsel) – ej jämförbart med tidigare år.

***För årskurs 5 respektive 9 redovisas Skolinspektionens resultat, frågeområde "trygghet" – ej jämförbart med tidigare år. Not. Från och med 2017 mäts svaren i årskurs 9 istället för årskurs 8 – ej jämförbart med tidigare år.



Trygga elever i skolan

Flera förändringar i årets enkät försvårar jämförbarheten med tidigare år vad gäller elevers trivsel och trygghet i skolan. Siffrorna pekar på en negativ utveckling i samtliga årskurser. Det bör dock påpekas att frågeområdet ändrats från "trygghet och trivsel" år 2016 till endast "trygghet" år 2017. Resultatet kan därför inte jämföras mellan åren. Som synligt i tabellen är att liknande negativ trend syns i hela Göteborgsregionen mellan 2016 och 2017, varför det får antas att det framför allt är frågans utformning som påverkat resultatet negativt. Om man istället jämför den enskilda frågan "Jag är trygg i skolan" för hela regionen mellan 2016 och 2017 är värdet 89 för båda åren (exempel från årskurs 2), vilket indikerar att det är frågeområdet "trivsel" som tidigare dragit upp betyget och att upplevelsen av tryggheten i skolan inte har försämrats nämnvärt mellan åren. Då indikatorn förändrats är det svårt att göra jämförelser mellan åren. Analyseras 2017 års nivå ligger Alingsås dock i nivå med jämförelsekommunerna i de flesta områden. Indikatorn bedöms därmed uppfylld.

Under året har barn- och ungdomsförvaltningen arbetat med att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för att bland annat minska psykisk ohälsa och förbättra studieron. En handlingsplan för ökad närvaro i förskola, grundskola och grundsärskola har reviderats och implementerats i skolorna.

En upphandling av ett digitalt examinationssystem, Dugga, har skett i syfte att öka likvärdigheten och formativa bedömnings- och undervisningsmetoder. Totalt har utbildningsförvaltningen under perioden 1 september till 31 december genomfört 3 903 inlämningar och 457 provtillfällen i Dugga. Ett arbete för att utveckla elevers och nyanländas valkompetens i syfte att kunna påverka sin livssituation har också inletts under året, där olika elevforum och fokusgrupper skapats i syfte att öka delaktigheten och möjlighet att påverka.

Befolkningsmängden ska öka

	2017	2016	2015
Antal invånare	40 390	40 045	39 602

Stadig befolkningsökning

Antal invånare i Alingsås har ökat under året. Kommunen ligger dels i en attraktiv och växande region med närhet och bra kommunikationer till Göteborg, dels är kommunen attraktiv genom en unik stadskärna och en levande landsbygd. Enligt Vision 2019 har Alingsås kommun 42 000 invånare år 2019. Med bakgrund i de senaste årens utveckling av befolkningen och planerade satsningar i nya bostäder ser målet i visionen ut att vara inom räckhåll. Indikatorn bedöms uppfylld i årsboksutletet.

Mål 2 – I Alingsås finns goda möjligheter till arbete och företagande

Måluppfyllelsen för mål två mäts utifrån indikatorerna medborgarnas upplevelse av möjligheter till arbete och företagande, nystartade företag, näringslivsrankning samt självförsörjningsgrad.

Medborgarnas upplevelse av arbets- möjligheterna i kommunen ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	60	60	56
Medel riket	57	53	50
Kommunstorlek 30 000–49 999	60	56	54

Arbetsmöjligheter

Alingsås kommun ingår i Göteborgs arbetsmarknadsregion och det råder tillväxt i hela regionen. År 2017 har varit ett högkonjunktursår. Medborgarnas upplevelse av arbetsmöjligheterna är oförändrad sedan 2016 och har förbättrats sedan 2015. Utvecklingen är positiv i hela landet och i kommuner av liknande storlek som Alingsås kommun. De sistnämnda har kommit ikapp Alingsås år 2017 medan kommunen fortsatt ligger något bättre till i jämförelse med genomsnittet för hela landet. Utifrån att värdet är fortsatt högre än snittet i riket samt oförändrat från föregående år bedöms indikatorn uppfyllt.

Flertalet insatser för att öka arbetsmöjligheterna i kommunen har gjorts. Kommunens näringslivsorgan Alingsås Business Center (ABC) har under året kartlagt de utbildningsbehov som finns genom att samla in underlag från företagareföreningar, arbetsförmedlingen och GR. Utbildningsförvaltningen har arbetat för att öka utbudet av utbildningar utefter arbetsmarknadens behov. I Svenskt Näringslivs enkätundersökning har en ökning med 17 placeringar, från 157 till 140, kunnat observeras vad gäller företagets tillgång till arbetskraft med relevant kompetens¹. Miljöskyddsförvaltningen har tagit emot praktikanter som en del i att klara framtidens rekryteringsbehov.

Arbete eller annan meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Utbildningsförvaltningen har i samverkan med kultur- och fritidsförvaltningen tagit fram ett koncept med föreningslivet, studieförbunden och SFI. Konceptet syftar till att nyanlända i etableringsprocessen får möjlighet till praktik inom föreningslivet för att utveckla sina språkkunskaper och inkluderas i samhället. Av tio deltagare har två erhållit arbete efter fem månader i projektet.

¹ Företagsklimat, Svenskt Näringsliv.

Antalet nystartade/nyetablerade företag ska bli fler

	2017	2016	2015
Antal registrerade under året	238	245	223

Under året har 238 företag startats i kommunen. Antalet är något färre än föregående år, men tyder på att kommunen fortsatt är en attraktiv kommun för företag att verka i. Samma utveckling syns i hela landet där en ökning ses av antalet företag mellan åren 2015 och 2016, för att sedan minska något mellan 2016 och 2017. Utifrån att målsättningen är att antal företag ska bli fler bedöms indikatorn uppfyllt även för år 2017. Kommunledningskontoret har via ABC verkat för att fler företag ska etablera sig i Alingsås. Intressenter för att starta upp egen verksamhet i kommunen har bjudits in till enskilda möten och flertalet besök hos nystartade företag inom besöksnärringsbranschen har gjorts, i syfte att synliggöra ABC som en partner dit företag kan vända sig för att få råd och stöd.

Kommunens näringslivsrankning ska förbättras

Rankning 1–290	2017	2016	2015
Rankning	200	198	185

Service till företagare och företagsklimat

Kommunen arbetar med flera olika insatser för att förbättra företagsklimatet. Trots det fortsätter kommunens näringslivsrankning att utvecklas negativt, även om tappet från föregående år inte är lika stort som mellan 2015 och 2016. Indikatorn bedöms ej uppfyllt.

Alingsås Business Center (ABC) har under året arbetat med att driva utvecklingsprocesser tillsammans med näringslivet i syfte att uppnå en bättre ömsesidig förståelse och ett bättre samarbete. En del av detta har varit arrangemanget *Samspelet*, där företagare, politiker och tjänstemän medverkat. ABC har deltagit i ett stort antal nätverksträffar och seminarier inom bland annat näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och stadsutveckling. I samarbete med Business Region Göteborg har ABC även arrangerat kurser och workshops för företagare. Samhällsbyggnadsförvaltningen har under året bjudit in företagare för att få branschriktad information. Ambitionen är att det pågående samarbetet mellan näringslivet och kommunen ska leda till ett trendbrott i placeringen av kommunen i Svenskt Näringslivs rankning.

Självförsörjningsgraden ska öka

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	1,0	80,50	80,66

Not. Släpande statistik

Självförsörjning av arbetstillfällen

Utsträckningen i vilken Alingsås kommun försörjer invånarna med arbetstillfällen fortsätter år 2016 att ligga stadigt runt 80 procent. Självförsörjningsgraden är hög i Alingsås med cirka 15 000 lokala arbetstillfällen och cirka 19 000 Alingsåsare i arbetsför ålder. Vetskapen om konkurrensen om arbetskraft från storstadsområdet Göteborg får också tas i beaktande. Indikatoren bedöms ej uppfyllt.

Mål 3 – I Alingsås finns attraktiva boendemiljöer

Måluppfyllelsen för mål tre mäts utifrån medborgarnas nöjdhet med bostadssituationen, antal nybyggda bostäder samt medborgarnas nöjdhet att bo och leva i kommunen.

Medborgarnas nöjdhet med bostadssituationen i kommunen ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	50	52	54
Medel riket	52	52	54
Kommunstorlek 30 000–49 999	54	53	55

Medborgarnas nöjdhet med att bo och leva i kommunen ska bibehållas eller förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	66	67	68
Medel riket	60	60	60
Kommunstorlek 30 000–49 999	63	62	63

Antalet nybyggda bostäder av olika upplåtelseformer och storlek ska bli fler

(antal)	2017	2016	2015
Totalt	138	119	161
varav flerbostadshus	104	79	94
därav bostadsrätter	76	20	80
därav hyresrätter	28	59	14
varav småhus	34	33	67



Bostadsutbud och nöjdhet med bostadssituationen

Det är brist på bostäder i Alingsås liksom i stora delar av övriga län, vilket är en trolig förklaring till att medborgarnas nöjdhet med bostadsutbudet har minskat något jämfört med föregående år. Jämfört med genomsnittet i landet och kommuner av samma storlek ligger Alingsås i årets mätning något lägre. Indikatorn bedöms därmed ej uppfyllt.

Medborgarnas nöjdhet med att bo och leva i Alingsås har minskat med en enhet sedan år 2016, men är fortsatt hög i jämförelse med andra kommuner. Medelvärde för landets samtliga kommuner är oförändrat över tre år medan medelvärdet för kommuner av samma storlek har ökat med en enhet. Indikatorn bedöms ej uppfyllt.

Alingsåshem har under året färdigställt 28 lägenheter på Noltorpshöjd. Ett arbete för att skapa större variation av lägenhetsstorlekar är pågående på Noltorp och avslutat på Brogården. Antalet nybyggnationer av olika typer av bostäder är något färre än år 2016. En bredd av olika upplåtelseformer kan dock observeras mellan åren, 2016 gjordes en satsning på att nybygga hyresrätter medan år 2017 byggdes det framför allt bostadsrätter. Alingsåshem arbetar för att öka andelen alternativa upplåtelseformer och vid planerad nyproduktion beaktas möjligheten till kooperativ hyresrätt. Samhällsbyggnadskontoret har under året prioriterat detaljplaner i attraktiva och kollektivtrafiknära lägen i kommunen. Mätningarna indikerar att Alingsås är en attraktiv kommun att bo i. Kommunen ser ett fortsatt behov av att ta fram nya detaljplaner och bygga fler bostäder kommande år. Eftersom antalet bostäder ökat under 2017 bedöms indikatorn som uppfyllt.

Mål 4 – I Alingsås råder god ekonomisk hushållning grundad på effektiv resursanvändning

Måluuppfyllelsen för mål fyra mäts utifrån att nettokostnaden inte ska öka snabbare än summan av skatteintäkter och statsbidrag, ekonomiskt resultat ska uppgå till minst 2% av skatteintäkter och statsbidrag, årets investeringar i skattefinansierad verksamhet ska självfinansieras genom resultat och avskrivningar samt andelen verksamhet som sker på entreprenad och/eller i köpt verksamhet.

Nettokostnaderna ska inte öka snabbare än summan av skatteintäkter och statsbidrag

(%)	2017	2016	2015
Skatteintäkter och generella statsbidrag	5,2	5,0	3,7
Verksamhetens nettokostnad (inklusive finansnetto)	-0,6	6,8	3,6

Under 2017 ökar skatteintäkterna betydligt mer än utvecklingen av nettokostnaderna. En förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi är att kostnaderna inte tillåts öka i snabbare takt än intäkterna. Betonas bör dock att 2017 års höga resultat till följd av flertalet poster under finansieringen som är av engångskaraktär påverkar utvecklingen av nettokostnaderna. Indikatorn bedöms uppfyllt. För djupare analys se avsnittet Finansiella rapporter.

Ekonomiskt resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	5,6	0,1	1,8

Årets resultat uppgår till 5,6 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Praxis för svenska kommuner har varit ett resultat om minst 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag. För en expansiv kommun som Alingsås med stort behov av investeringar bör resultatet vara ytterligare högre. Indikatorn är uppfyllt. För djupare analys se avsnittet Finansiella rapporter.

Årets investeringar i skattefinansierad verksamhet ska självfinansieras genom resultat och avskrivningar

(%)	2017	2016	2015
	180	77,3	197,9

Självfinansieringsgraden uppgår till 180 procent vilket innebär att samtliga investeringar i skattefinansierad verksamhet finansieras genom resultat och avskrivningar. Indikator bedöms uppfyllt. För djupare analys, se avsnittet Finansiella rapporter.

Andelen verksamhet som sker på entreprenad och/eller i köpt verksamhet ska öka

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	14,7	14,2	15,0

Andelen verksamhet som sker på entreprenad och/eller köpt verksamhet uppgår till 14,7 procent enligt preliminära siffror vilket innebär en marginell ökning från år 2016. Indikatorn bedöms därmed uppfyllt.



Mål 5 – I Alingsås bygger välfärden på god service, hög kvalitet och tillgänglighet

Måluppfyllelsen för mål fem mäts utifrån medborgarnas upplevelse av bemötande och tillgänglighet, företagsklimat, nöjd-medarbetar-index samt sjukfrånvaro.

Medborgarnas upplevelse av bemötande och tillgänglighet i kommunen ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	55	58	57
Medel riket	56	56	57
Kommunstorlek 30 000–49 999	56	56	56

Nöjda invånare

Medborgarnas nöjdhet med bemötande och tillgänglighet i kommunen har minskat något jämfört med föregående år. Alingsås ligger nu ett snäpp under medelvärdet i landet och medelvärdet för kommuner av liknande storlek. Medelvärdena för landet och liknande kommuner har stannat på samma nivå som föregående år. Indikatoren bedöms därmed ej uppfylld.

Servicekontoret i Sollebrunn har öppnat, ett av syftena var att förbättra service och tillgänglighet för kommunens medborgare. Vid en utvärdering framkommer att medborgare som varit i kontakt med kontoret mycket ofta varit nöjda med servicen. Kommunen arbetar samlat för att förbättra bemötandet och öka tillgängligheten för invånarna. Under året har tjänstemän

från samhällsbyggnadskontoret och miljöskyddskontoret närvarat på servicekontoret i Sollebrunn för att öka tillgängligheten till förvaltningarnas tjänstemän och verksamheter. Bygglövsavdelningen har införskaffat en "bygglovstelefon" dit invånare kan vända sig för råd och vägledning. Kommunen arbetar ständigt med att förbättra tillgängligheten via telefon och e-post och har under året deltagit i en servicemätning av tillgängligheten, där Alingsås placerar sig strax över medel för samtliga deltagande kommuner.

Ett stort arbete med digitalisering är pågående inom kommunen i syfte att öka tillgängligheten, där bland annat en ny vårdnadshavarportal införts och arbetet med att digitalisera Alingsås museums samlingar har påbörjats. För att fånga upp ungdomars situation, erfarenheter och synpunkter har ungdomsenkäten Lupp genomförts under hösten och kommer att följas upp under det kommande året, vilket kommer att vägleda kommunen i att förbättra kommunens service till unga.

Företagsklimatet enligt nöjd-kund-index ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	i.u	60	62
Medel riket	i.u	70	69
GR snitt	i.u	68	68
Högt betyg enligt SKL:s bedömning	i.u	70–80	70–80

Uppgifter för år 2017 offentliggörs den 2 maj 2018.

Kommunens servicenivå

Företagarnas nöjdhet med servicenivån på kommunens myndighetsutövning minskar något mellan 2015 och 2016. Alingsås kommun ligger lägre än genomsnittet för både riket och Göteborgsregionen i mätningen. Indikatorn bedöms därmed ej uppfyllt.

Samhällsbyggnadskontoret har under året arbetat för att öka dialogen med näringslivet. Kommunen deltar årligen i SKL:s insiktsmätning som är en servicemätning av kommunens myndighetsutövning gentemot företag inom bland annat brandskydd, bygglov och livsmedelskontroll. Kommunledningskontorets näringslivsorgan ABC har gjort ett hundratal företagsbesök under året och har fortsatt nära samarbete med det lokala näringslivet i syfte att förbättra företagsklimatet i kommunen. Under året har även ett fördjupat samarbete mellan ABC och utbildningsförvaltningen inletts i syfte att utveckla kompetensförsörjningsarbetet och fördjupa relationen mellan skolan och arbetslivet.

Nöjd-medarbetar-index ska höjas

Index 1-5	2017	2016	2015
Alingsås	3,7	3,8	3,7

Kommunen är en stor och viktig arbetsgivare i Alingsås. En liten minskning av medarbetarnas nöjdhet med att arbeta i kommunen har skett från föregående år. Trots detta är betyget relativt stabilt och minskningen innebär att nöjdheten är åter på 2015 års nivå. Mätningen är internt framtagen inom kommunen och kan därför inte sättas i relation till andra kommuner. Indikatorn bedöms ej uppfyllt.

Sjukfrånvaron i kommunen ska minska

(%)	2017	2016	2015
Total	7,3	7,3	7,5
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar)	3,8	3,9	4

Den totala sjukfrånvaron ligger kvar på föregående års nivå och långtidssjukfrånvaron minskar något bland kommunens anställda. En liten men stadig minskning kan observeras över åren vilket tyder på att trenden går i rätt riktning. Indikatorn bedöms därmed vara uppfyllt.

En fördjupad analys kring utvecklingen av både nöjd-medarbetar-index (NMI) och sjukfrånvaron ges i personalavsnittet på sida 36.

Mål 6 – I Alingsås finns det valfrihet och självbestämmande

Målpuppfyllelsen för mål sex mäts utifrån antalet kommunala tjänster med valmöjlighet, antalet verksamheter som omfattas av lagen om valfrihetssystem och medborgarnas bedömning av möjligheter till inflytande i kommunen.

Antalet kommunala tjänster med valmöjlighet ska bli fler

	2017	2016	2015
Antalet kommunala tjänster med valmöjlighet	6	6	6

Antalet verksamheter som omfattas av lagen om valfrihetssystem ska bli fler

	2017	2016	2015
Antalet kommunala tjänster som omfattas av LOV	2	2	2

Digitala verktyg ökar tillgången till kunskap

Antalet kommunala tjänster med valmöjlighet är lika många som föregående år. Kommunen har dock arbetat med att främja medborgarnas valfrihet. Under året har kommunen beslutat att lägga ut tomtkän på extern mäklare för att öka konkurrens och valfrihet. Utläggningen innebär en effektivare försäljning av småhus-tomer men även av verksamhetsmark. Indikatorn bedöms därför vara uppfyllt.

Kommunen har påbörjat arbetet med att identifiera och föreslå nya verksamhetsområden där lagen om valfrihetssystem (LOV) kan införas. Eftersom indikatorn är oförändrad gentemot föregående år bedöms den vara uppfyllt. För att hantera ökade kostnader för omsorg till den allt äldre befolkningen behöver satsningar på ny teknik göras i takt med att behov uppstår och tillgång till nya, smarta lösningar finns. Med digitalisering skapas också nya möjligheter för äldre att i större utsträckning påverka och delta i sin vård. Genom en utökad digital tillgänglighet ökar möjligheten till kunskap om det kommunala utbudet och därmed valfrihet och självbestämmande. Nyttorna med e-förvaltning och digitalisering är bland annat en enklare vardag för privatpersoner och företag.

Medborgarnas bedömning av möjligheter till inflytande i kommunen ska öka

Index 1-100	2017	2016	2015
Alingsås	41	43	43
Alla kommuner	40	40	40
Kommunstorlek 30 000-49 999	41	41	40

Pågående arbete för att stärka inflytandet
Medborgarnas nöjdhet med inflytande och påverkans-
möjligheter i kommunen minskar något jämfört med
tidigare år och ligger nu på samma nivå som medel-
värdet för kommuner av liknande storlek. Kommunen
ligger nu på en nivå precis över genomsnittet för landets
samtliga kommuner. Indikatorn bedöms inte vara
uppfylld. Arbetet för att stärka kommuninvånarnas
inflytande i kommunen görs på flera olika håll. Demo-
kratiarbetet har fortgått i Demokratiforum under året,
där en extern föreläsning har anordnats om medborgar-
dialog. Föreläsningen riktade sig till förtroendevalda
och tjänstemän i Alingsås kommun och hölls i syfte
att fördjupa deras kunskaper inom området. Social-
förvaltningen har under året bland annat arbetat med
att utveckla brukarråd i olika verksamheter för att
stärka brukarnas inflytande i verksamheten.

Kommunen arbetar också med att följa upp med-
borgarundersökningen som pågick under hösten och
som syftar till att få en uppfattning om hur invånarna
upplever kommunens verksamheter och service.
Utöver det genomförs månatliga insiktsmätningar för
att ta reda på brukarnas uppfattning om kommunens
myndighetsutövning inom olika områden.



Mål 7 – I Alingsås utvecklas vården och omsorgen för individens behov

*Måluppfyllelsen under mål sju mäts utifrån indikatorerna
nöjd-kund-index inom hemtjänsten samt nöjd-kund-index
inom äldreboenden.*

Nöjd-kund-index inom hemtjänsten ska höjas

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	94	94	91
Alla kommuner	91	91	91
Kommunstorlek 30 000–49 999	90	90	90

Äldres uppfattning om kvaliteten inom hemtjänsten är fortsatt på samma höga nivå som året innan. Över tid syns en positiv utveckling. Alingsås kommun ligger fortsatt bättre till än genomsnittet för både kommuner av liknande storlek och samtliga kommuner i landet. Inget av jämförelsevärdena har ändrats från föregående år, vilket tyder på ett stabilt högt resultat i hela landet. Indikatorn bedöms uppfylld.

Nöjd-kund-index inom äldreboende ska höjas

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	86	84	89
Alla kommuner	83	83	83
Kommunstorlek 30 000–49 999	83	83	83

Äldres uppfattning om kvaliteten på äldreboendena i kommunen ökar från föregående år. Alingsås kommun ligger bättre till än både genomsnittet för kommuner av liknande storlek och samtliga kommuner i Sverige. En ökning av nöjdheten kan observeras i Alingsås medan de två andra jämförelsevärdena ligger på samma nivå som året innan. Indikatorn bedöms uppfylld.

Vård- och äldreomsorgsnämnden har under det gångna året arbetat aktivt med att utveckla vården och omsorgen med individens behov i centrum. En del i detta är att löpande arbeta med det förebyggande och trygghetsskapande arbetet. Nämnden har under året arbetat med att minska antalet fallolyckor, men också med riktade insatser för att öka såväl trygghet som nöjdhet bland brukarna. Under 2017 har nämnden startat upp syncafé, hörcafé, teknikcafé samt Alzheimers café. Detta har möjliggjort för äldre att träffa andra personer i liknande situation men även få hjälp med olika typer av tekniska lösningar.

Mål 8 – I Alingsås ger utbildning kunskaper för en dynamisk framtid

Måluppfyllelsen under mål åtta mäts utifrån indikatorerna föräldrars nöjdhet med sitt barns förskolaskola, andel elever som är nöjda med sin skolmiljö och undervisning, andel elever i årskurs nio som är behöriga till gymnasiet samt andelen gymnasieelever med fullständiga avgångsbetyg.

Föräldrars nöjdhet med sitt barns förskola/skola ska förbättras

Medelvärde 1–7	2017	2016	2015
Alingsås	5,6*	5,7*	96
GR-snitt	5,6*	5,6*	94

*Sammanvägning av totalen. Ny mätning, ej jämförbar med tidigare år.

En rolig, trygg och lärorik förskola

Föräldrarnas nöjdhet med barnens förskola har minskat marginellt jämfört med föregående år, vilket också syns i genomsnittet för hela Göteborgsregionen. Alingsås ligger fortsatt något högre i mätningen jämfört med hela Göteborgsregionen. Indikatorn bedöms dock inte vara uppfylld utifrån att nöjdheten inte har ökat. Mest positiva är vårdnadshavare kring upplevelsen av att förskolan är rolig, trygg och lärorik, att barnen tas väl om hand och lär sig hur man fungerar i grupp samt arbetet med språkutveckling. I likhet med flera andra kommuner i GR har Alingsås förskolor behov av att utveckla arbetet med information och möjlighet till inflytande. Eftersom mätningen ändrades efter år 2015 är en längre jämförelseperiod svår att uppnå. Utifrån nyckeltalen kan dock konstateras att Alingsås i stort sett bibehåller sitt resultat och fortsatt ligger i nivå med snittet inom GR.

Barn- och ungdomsnämnden arbetar löpande med att se över nuvarande organisation i syfte att säkerställa en samlad och likvärdig skolgång. En del i detta arbete är att se över antal enheter för att finna en så optimal organisation som möjligt. Under året har två nya förskolor ersatt tillfälliga lokaler, en ny förskola i Långared och en i Stadsskogen. Arbeta med projektering av utbyggnad av Herrgårdens förskola har pågått under året. I samtliga nybyggnadsprojekt har kommunen via det egna bolaget Fabs AB vidtagit åtgärder för att öka tillgängligheten till kommunens lokaler.

Andelen elever som är nöjda med sin skolmiljö och undervisning ska öka

SKOLMILJÖ		2017	2016	2015
Förskola	Alingsås	5,7*	5,7*	93
Medelvärde 1–7	Medel GR	5,6*	5,7*	91
Årskurs 2	Alingsås	73	78	70
Index 1–100	Medel GR	71	71	66
Årskurs 5	Alingsås	6,3**	72	73
Medelvärde 1–10	Medel samtliga deltagande kommuner	6,3**	70	71
Årskurs 8(9)	Alingsås	5,7**	73	74
Medelvärde 1–10	Medel samtliga deltagande kommuner	5,6**	64	67
Gymnasiet, år 2	Alingsås	56***	75	80
Index 1–100	Medel GR	54***	71	

KUNSKAP OCH LÄRANDE		2017	2016	2015
Förskola	Alingsås	5,6*	5,6*	96
Medelvärde 1–7	Medel GR	5,5*	5,6*	94
Årskurs 2	Alingsås	85	91	84
Index 1–100	Medel GR	86	89	89
Årskurs 5	Alingsås	7,8**	89	92
Medelvärde 1–10	Medel samtliga deltagande kommuner	8,0**	87	90
Årskurs 8(9)	Alingsås	6,8**	74	78
Medelvärde 1–10	Medel samtliga deltagande kommuner	7,0**	73	77
Gymnasiet, år 2	Alingsås	68***	76	78
Index 1–100	Medel GR	66***	72	78

*Ny mätning för 2016 – ej jämförbart med tidigare år.

**Skolinspektionens enkät – ej jämförbart med tidigare år.

***Ny mätning – ej jämförbart med tidigare år.

Not. Från och med 2017 mäts svaren i årskurs 9 istället för i årskurs 8.

Digitaliseringsarbete som underlättar lärande

Mätmetoden för indikatorn har förändrats över åren vilket påverkar jämförbarheten. Däremot går det bra att jämföra Alingsås med referenskommunerna som deltagit i samma mätning under året. År 2017 har vissa klasser deltagit i den gemensamma GR-enkäten och vissa i Skolinspektionens enkät. Därför jämförs årskurs fem och nio med samtliga deltagande kommuner i Skolinspektionens enkät, medan övriga jämförs med övriga

GR-kommuner. Utifrån statistiken kan det konstateras att Alingsås ligger något bättre till vad gäller skolmiljön jämfört med andra kommuner och något sämre till vad gäller kunskap och lärande i vissa årskurser, dock inte förskolan och gymnasiet. Eftersom Alingsås kommun i huvudsak ligger bättre till än jämförelsekommunerna bedöms indikatorn vara uppfylld.

Kommunen arbetar löpande med att förbättra utbildningsmiljön för samtliga elever i kommunen. Utbildningsnämnden har under året verkat för att förbättra lärandemiljön i gymnasieskolan och Campus Alingsås. Ett nytt modulschema har införts vid Alströmergymnasiet som möjliggör nya arbetssätt och skapar utrymme för att utveckla pedagogiska metoder i syfte att möta elevers olikheter gällande inläring och kunskapsutveckling. Digitaliseringen av kurser vid campus har pågått, samtliga SFI-kurser har fått egna sajter under året och det digitala examinationssystemet Dugga har implementerats på samtliga gymnasiala delar samt delar av SFI.

Arena för lärande har utvecklats och inför höstterminen lanserades vårdnadshavarportalen, som ska förenkla administrationen och kommunikationen mellan skola och föräldrar. Barn- och ungdomsnämnden har arbetat med att förbättra planeringsförutsättningar och ökad e-förvaltning, samt gjort en översyn av skolvalsprocessen.

Andelen elever i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolan ska öka

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	86,5	92,1	89,40
Medel riket	82,5	87,3	84,10
Medel GR	83,7	88,7	88,80

Färre behöriga till gymnasiet

Andelen gymnasiebehöriga elever i årskurs 9 har minskat. Resultatet gick upp mellan åren 2015 och 2016 för att sedan gå ner till år 2017. Samma utveckling syns i landets samtliga kommuner och i den egna regionen. Alingsås kommun har fortsatt en högre andel behöriga än riket samt kommuner inom Göteborgsregionen. Indikatorn bedöms ej som uppfylld eftersom indikatorn går i fel riktning. En del av förklaringen kan vara att SKL har återgått till att redovisa betygsresultatet för samtliga elever i årskurs nio. Skolverkets rekommendation om att exkludera elever med okänd bakgrund från sammanställningen gällde enbart läsåret 2015/2016.

Kommunen har via Barn och unga i samverkan (BUS) samordnat gemensamma resurser, åtgärder och aktiviteter för unga med fokus på elever som riskerar att tappa motivationen och elever med hög skolfrånvaro. En kartläggning av förebyggande insatser och förväntade effekter har gjorts. Under året har även projektet *Plug-In 2.0* genomförts och därefter implementerats i ordinarie verksamhet. Målgruppen var elever i årskurs nio som riskerar framtida avbrott på gymnasieskola. Arbetet har skett i nära samarbete med barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden och barn- och ungdomspsykiatri (BUP). En specialpedagog har också anställts för att ta fram bra samverkansformer för trygga övergångar från grundskola till gymnasium.

Andelen gymnasieelever med fullständig avgångsbetyg ska öka

Gymnasieelever med examen inom tre år

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	70,2	66,9	65,2
Alla kommuner	55,5	54,4	54,5
Kommunstorlek 30 000–49 999 inv	59,7	58,9	61,7
Medel GR	56,2	52,5	55,7

Gymnasieelever med examen inom fyra år

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	72,5	71,3	70,9
Alla kommuner	64,1	64,5	62,2
Kommunstorlek 30 000–49 999 inv	66,8	67,4	66
Medel GR	62,3	61,9	62,6

Fler gymnasieelever tar examen

Andelen elever vid Alströmergymnasiet som tar examen inom tre respektive fyra år har båda ökat från föregående år. En ökning kan observeras i hela landet, Alingsås befinner sig dock över medel för samtliga jämförande kommuner. Utvecklingen är en följd av ett målmedvetet och systematiskt arbete för att möta individens behov och förutsättningar. Indikatorn bedöms därmed vara uppfylld. Tittar man på andelen avgångselever från Alströmergymnasiet som är behöriga till högskola ökar också den siffran från 77,1 procent läsåret 2015/2016 till 81,4 procent under läsåret 2016/2017 för nationella program och ligger över riksnittet som är 72,6 procent.

Mål 9 – I Alingsås har vi ett rikt och stimulerande kultur-, idrotts- och föreningsliv

Måluppfyllelsen för mål nio mäts utifrån indikatorerna medborgarnas nöjdhet med fritids- och föreningsutbud, medborgarnas nöjdhet med idrotts- och motionsanläggningar, medborgarnas nöjdhet med kulturverksamheten samt nettokostnad per aktivitet.

Medborgarnas nöjdhet med kommunens fritids- och föreningsutbud ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	68	68	67
Medel riket	61	61	60
Kommunstorlek 30 000–49 999	64	62	63

Medborgarnas nöjdhet med fritids- och föreningsutbudet i kommunen har inte ändrats från föregående år. En liten ökning kan observeras jämfört med år 2015. Medelvärden i hela landet visar på samma avstannande utveckling medan kommuner av liknande storlek går ett par snäpp uppåt i mätningen. Alingsås kommun ligger fortsatt bättre till än både kommuner av liknande storlek och medelvärdet i landet. Eftersom indikatorn är kvar på samma nivå samt överstiger såväl snittet i riket som jämförbara kommuner bedöms indikatorn uppfyllt.

Kultur- och fritidsnämnden har under året arbetat med att upphandla ett nytt IT-system för bokning av kommunens idrottslokaler samt för handläggning av kommunens föreningsbidrag och kassasystem. Det nya systemet kommer att effektivisera handläggningen av föreningsbidragen och förkorta handläggningstiden, vilket kommer att medföra en bättre service till föreningarna i Alingsås.

Medborgarnas nöjdhet med kommunens idrotts- och motionsanläggningar ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	60	61	61
Medel riket	61	55	60
Kommunstorlek 30 000–49 999	62	56	61

Alingsås kommun halkar ner ett snäpp i mätningen av medborgarnas nöjdhet med kommunens idrotts- och motionsanläggningar. Det i kombination med en ökning av jämförelsetalen för hela landet och kommuner av liknande storlek gör att de precis passerar Alingsås i mätningen. Med anledning av att indikatorn utvecklats i fel riktning samt att såväl medel i riket som jämförbara kommuner utvecklats i annan riktning bedöms indikatorn ej som uppfyllt.

Under året har renovering av Nolhaga parkbad fortskridit och den nya anläggningen beräknas tas i drift i början av år 2019. Under byggtiden är badet stängt vilket sannolikt har bidragit till att upplevelsen av idrotts- och motionsanläggningar har försämrats. Samtidigt har kommunen under året investerat i två nya konstgräsplaner vid Gerdskenvallen respektive Noltorpsvallen samt två stycken skate-anläggningar vid Savannen respektive i Sollebrunn.

Medborgarnas nöjdhet med kommunens kulturverksamhet ska förbättras

Index 1–100	2017	2016	2015
Alingsås	62	61	58
Alla kommuner	62	62	62
Kommunstorlek 30 000–49 999	64	62	64

Alingsås kommun höjer sig något i mätningen av medborgarnas nöjdhet med kommunens kulturverksamhet i jämförelse med föregående år. En positiv utveckling över en treårsperiod kan observeras. Även kommuner av liknande storlek som den egna höjer sitt snittvärde i årets mätning medan snittvärdet för landets alla kommuner är oförändrat. Med anledning av att indikatorn utvecklats i rätt riktning samt att Alingsås fortsatt ligger högre än såväl riket som jämförbara kommuner bedöms indikatorn som uppfyllt.



Under året har föreningar och övriga aktörer i civilsamhället erbjudits att använda kulturhuset som en mötesplats för sina aktiviteter. Initiativet har medfört ett ökat antal aktiviteter i kulturhuset. Kulturskolan har även förlagt fler av årets aktiviteter i de norra samt södra kommundelarna. Detta har medfört att undervisning har förlagts på fler platser runt om i kommunen vilket möjliggör att fler av kommunens medborgare på ett enkelt sätt kan ta del av utbudet inom kulturområdet. Lights in Alingsås har anordnats för 18:e året i rad med god respons från såväl besökare som workshopdeltagare och den internationella ljusbranschen. Ett lokalt folkbildningsråd har bildats under året för att öka samverkan med folkbildningsförbunden. Genom samverkan har olika projekt, så som *Kulturnatta*, Integrationsprojektet *Föreningsnavet* och *Streetfestivalen* genomförts.

Nettokostnaden per aktivitet ska minska

	2017	2016	2015
Bibliotek	61,9	104,3	57
Musei- och konstverksamhet	92,5	84,3	158
Evenemang	i.u	i.u	158
Event- & ungdomscenter	i.u	i.u	182
(musik- och) Kulturskolan	i.u	i.u	4 343
Nolhagahallen	i.u	i.u	33

Under de senaste åren har indikatorn mätts på olika sätt samtidigt som verksamhetsförändringar har påverkat jämförbarheten mellan åren. I 2017 års bokslut mäts därför officiell statistik från räkenskapsmandraget för att möjliggöra en mer rättvisande jämförelse. Indikatorn bedöms vara uppfylld utifrån en samlad bedömning av de bägge måtten.

Mål 10 – I Alingsås skapar infrastrukturen möjlighet till tillväxt

Måluppfyllelsen under mål tio mäts utifrån medborgarnas upplevelse av infrastrukturen, antal meter gång- och cykelvägar samt skattekraft.

Medborgarnas upplevelse av infrastrukturen ska förbättras

Index 1-100	2017	2016	2015
Alingsås	67	67	67
Medel riket	61	60	61
Kommunstorlek 30 000–49 999	66	64	65

Medborgarnas upplevelse av infrastrukturen är oförändrad över en treårsperiod. Alingsås kommun ligger fortfarande bättre till än medelvärdet för riket och kommuner av liknande storlek, som båda höjt sig något från föregående års mätning. Indikatorn bedöms uppfylld.

Kommunens infrastruktur kan bedömas utifrån såväl fysisk infrastruktur i form av gator och vägar som den digitala infrastrukturen. Genom att satsa på digitalisering kan kommunen utvecklas till den öppna kommunen, vilket innebär att kommunens digitala tjänster är öppna dygnet runt. Tillgång till information blir mer lättillgänglig och det ger goda möjligheter till insyn och delaktighet i den demokratiska processen. En digital infrastruktur utgår från medborgarens behov och skapar en snabbare handläggning, mindre byråkrati samt möjliggör en sammanhållen handläggningsprocess. Kommunen arbetar via Alingsås Energi målmedvetet mot bredbandsmålet 2020. Under året har villafastigheter i tätorten och i södra kommundelen anslutits. En reviderad bredbandsstrategi håller på att arbetas fram. Även fjärrvärmens har byggts ut bland annat i Stads-skogen, på Noltorpshöjd, Tomasgården och i Tomtered.

Antalet meter gång- och cykelväg ska öka

(km)	2017	2016	2015
Kommunal väghållare	84,5	81,5	79,9
Annan väghållare	16,9	16,9	16,9
Totalt	101,4	98,5	96,6

Under år 2017 har kommunens utbud av gång- och cykelvägar ökat. Tekniska nämnden har färdigställt ytterligare gång- och cykelvägar samtidigt som planering för tillkommande vägar inom kommunens olika delar pågår. Kopplat till utbyggnaden av ytterligare gång- och cykelvägar har vikten av att få fler att använda cykel identifierats. Att fler använder cykel som transportmedel är bra för såväl medborgarnas hälsa som miljön. Indikatorn bedöms uppfylld.

Skattekraften i förhållande till riksgenomsnittet ska höjas

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	98,6	97,4	98,0
Riket	100,0	100,0	100,0
Medel GR	106,4	105,9	105,8

Skattekraften i kommunen har ökat jämfört med föregående år. Det är en utveckling som också syns i medelvärdet för Göteborgsregionen. Kommunen kan till viss del påverka skattekraften, även om indikatorn i hög grad även påverkas av andra externa faktorer. Indikatorn bedöms uppfylld.



Mål 11 – I Alingsås skapar vi goda livsmiljöer genom långsiktigt hållbar utveckling

Måluppfyllelsen för mål elva mäts utifrån andel hushållsavfall, antal resor med kollektivtrafik, ytvattnets innehåll av totalfosfor i Anten samt antal meter gångfartsgator.

Andelen hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning ska öka

(%)	2017	2016	2015
Alingsås	i.u	53	56
Alla kommuner	i.u	39	39
GR	i.u	39	41

Tekniska nämndens avfallsverksamhet arbetar löpande med att öka andelen hushållsavfall som återvinns. Alingsås kommun är en av totalt två kommuner inom GR som infört fastighetsnära insamling (FNI). FNI möjliggör för kommuninvånarna att sortera avfallet i högre grad, samtidigt som behovet av att åka iväg för att göra sig av med sitt avfall minskar. Under året har tekniska nämnden arbetat med att öka andelen hushåll som är anslutna till FNI. Under 2016 ökade antalet anslutna hushåll från cirka 5 300 hushåll till 5 500 vilket motsvarar ungefär 67 procent av totala antalet hushåll. Ambitionen är att denna siffra ska öka ytterligare framöver.

Indikatorn uppvisar ett sämre resultat jämfört med tidigare år. Indikatorn mäter inte enbart hushållens åter-

vinning genom exempelvis fastighetsnära insamling utan inkluderar även avfall från affärer, restauranger, samt den del av avfallet som ryms inom producentansvaret. Utifrån att andelen hushållsavfall som återvinns har sjunkit mellan 2015 och 2016 bedöms indikatorn ej uppfylld.

Antalet resor med kollektivtrafiken ska öka

(antal)	2017	2016	2015
Totalt exklusive Alingsås- pendeln	i.u	i.u	1 660 339
Pendeltåg	3 515 848	3 238 629	3 000 821
Totalt			4 661 160

Antalet resor med Alingsåspendeln har ökat jämfört med föregående år. En stadig ökning över åren ses, vilket tyder på att utvecklingen går i rätt riktning och att allt fler väljer att åka kollektivt. Indikatorn bedöms därmed vara uppfylld. Kommunen placerar sig geografiskt mycket attraktivt med goda förbindelser till Göteborg. Pendeltåget stannar på flera viktiga knutpunkter innan slutstationen Göteborg, så som Lerum och Partille.

Ytvattnets innehåll av totalfosfor i Anten ska minska

(µg/l)	2017	2016	2015
Anten Norr	i.u	22	17,9
Anten Syd	i.u	10	15,9
Anten Öst	i.u	10	16,4

Not. Släpande statistik

Miljöskyddsnämnden har under året arbetat intensivt för bättre status avseende fosfor, kväve och bakterier för samtliga ytvatten i Alingsås genom tillsyn av enskilda avloppsanläggningar. Vid årets slut hade nämnden inventerat i stort sett samtliga enskilda avlopp kring Anten. Inventeringen är ett första steg som i förekommande fall behöver följas upp med vidtagna åtgärder. Indikatorn kring ytvattnets innehåll av totalfosfor utvecklas i stort i rätt riktning och bedöms därmed uppfyllt.

Antalet meter gångfartsgator i Alingsås centrum ska öka ●

(meter)	2017	2016	2015
	880	880	880

Under året har arbetet med ett ökat antal gångfartsgator bedrivits. Inventering har påbörjats, men några ytterligare gångfartsgator har ej tillskapats under året. Utifrån att resultatet är oförändrat bedöms indikatorn vara uppfyllt.

Mål 12 – I Alingsås minskar vår miljöpåverkan genom energieffektiv omställning

Måluppfyllelsen för mål tolv mäts utifrån total energianvändning, förnyelsebara drivmedel, kommunala laddstolpar, förnybar energiproduktion samt andel ekologisk mat.

Total energianvändning per invånare ska minska ●

(mWh)	2015	2014	2013
Alingsås	26 303	27 773	27 636

Uppgifterna för energianvändning per invånare är släpande. I årsredovisningen kan vi redovisa nya siffror för år 2014 och 2015. Siffrorna visar på en minskad energianvändning år 2015, vilket är det senaste året där tillgängliga uppgifter finns. Indikatorn bedöms därför uppfyllt.



Alingsås hem har under året fortsatt arbetet med energieffektivt byggande i syfte att bidra till en energieffektiv omställning. Under året har införandet av individuell debitering av varmvatten fortsatt vilket visat sig ha en positiv effekt på hyresgästernas förbrukning. Under året har även planeringen för tillkommande solcellsanläggningar utöver de som redan finns på Brogården och Ljuset fortskridit.

Användningen av förnybara drivmedel till personbilar och lätta lastbilar ska öka

Inköpt drivmedel till kommunens fordon	2017	2016	2015
Bensin (l)	80 800	33 907	21 848
Etanol (l)	47	248	1 303
Diesel (l)	158 068	270 632	269 975
Fordonsgas (kg)	9 309	9 830	11 460
HVO* (l)	142 109	i.u	i.u
El (kWh)	i.u	700 mil	i.u

*HVO – Hydrogenated vegetable oils.

I hela kommunen pågår en omställning mot en mer miljövänlig fordonsflotta. Under året har andelen miljöbilar i den kommunala fordonsflottan ökat med 10 procent jämfört med föregående år. Inom såväl de kommunala förvaltningarna som de kommunala bolagen pågår en ständig förnyelse mot en mer miljövänlig fordonsflotta. Kommunen har tagit ett stort kliv mot ett utökad användande av förnybara drivmedel genom att övergå till att använda HVO i samtliga tunga fordon. Det har medfört att användandet av diesel i kommunens fordon nästan halverats. HVO är ett förnybart och fossilfritt drivmedel. Indikatorn bedöms vara uppfylld.

Antalet kommunala laddstolpar för elfordon ska öka

	2017	2016	2015
Kommunala laddstolpar för elfordon	4	4	4

Antalet kommunala laddstolpar är oförändrat under tidsperioden. Indikatorn bedöms därmed vara uppfylld. Dock har Alingsås kommun i olika form bidragit till ett ökat antal laddstationer inom kommunen.

Alingsås kommun arbetar genom bolaget Alingsås Energi samt genom tekniska förvaltningen med att öka antalet kommunala laddstolpar. Under året har Alingsås Energi tagit fram en ny tjänst – Laddplats för elbilar – som kan erbjudas till företag, bostadsrättsföreningar och allmänna laddplatser i syfte att öka det totala antalet laddstolpar i kommunen.

Andelen förnybar energiproduktion i kommunal regi ska öka

	2017	2016	2015
Solcell (MWh)	i.u	256,1	275
Vindel (MWh)	1 230	1 150	1 440
Biogas (MWh)	2 404	0,5	1 970
Andel förnyelsebar energi i fjärrvärmeproduktionen (%)	99,6	98,7	99,9

Alingsås Energi arbetar aktivt med kommunens mål om energieffektiv omställning. Bolaget har näst intill 100 procent förnyelsebar energi och riktar insatserna mot att bibehålla denna nivå. Investering i ny biobränslepanna pågår. Pannan togs i provdrift strax före jul och det ekonomiska utfallet ligger under budget. Formellt kommer övertagande av anläggning att ske under februari och officiell invigning planeras ske i april. Under året har även förvärv av fyra stycken vattenverk i Sävåen genomförts. Utifrån utvecklingen av vindel, biogas och att andelen förnyelsebar energi i fjärrvärmeproduktionen har ökat bedöms indikatorn uppfylld.

Andelen ekologisk mat i kommunal verksamhet ska öka

(%)	2017	2016	2015
Andel ekologisk mat i kommunens verksamhet	25	23	23

Andelen ekologisk mat i kommunens verksamhet har ökat. År 2017 är 25 procent av all mat som serveras i kommunal verksamhet ekologisk. Indikatorn bedöms därmed uppfylld.

Kommunen arbetar löpande med upphandlad leverantör i syfte att öka andelen ekologisk mat vilket under 2017 gett resultat. Andelen ekologisk mat understiger dock snittet i riket med ett par procentenheter.

Uppdrag

Uppdrag beslutade av kommunfullmäktige i samband med Flerårsstrategi 2017–2019

I samband med Flerårsstrategi 2017 beslutade kommunfullmäktige om 27 uppdrag till kommunens nämnder. Nedan sker en redogörelse av respektive uppdrag. Bedömningen i bokslutet har gjorts utifrån nämndernas beslutade underlag till årsredovisningen. Bedömningen av respektive uppdrag har gjorts utifrån följande kriterier:

- Klart
- Pågående
- Ej genomfört

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att skapa en gemensam funktion med syftet att uppmuntra och samordna frivilligarbete inom kommunens verksamheter. ●

Alingsås kommun har genom Hälsonavet, ett projekt i samarbete mellan vård- och äldreomsorgsförvaltningen, socialförvaltningen, Alingsåshem och polisen engagerat ett antal frivilliga föreningar och organisationer som aktiva deltagare. Projektet syftade till att stimulera folkhälsan i socialt utsatta områden. En slutrapport är framtagen och meningen är nu att de deltagande aktörerna själva ska fortsätta detta arbete inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Någon gemensam funktion är dock inte inrättad och kommer heller inte att ske.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att arbeta fram en hållbar strategi för flyktingmottagandets finansiering. ●

Kommunledningskontoret har under året gjort en riktad insats med att stödja socialförvaltningen i deras prognosarbete. Utöver detta har en översyn påbörjats kring hur kommunen på bästa sätt använder ersättningar från Migrationsverket.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att aktivt verka för att Alingsås får ett av landets bästa företagsklimat. ●

Alingsås Business Center (ABC) är kommunstyrelsens operativa organ i näringslivsfrågor och arbetet har påbörjats för att förbättra kommunens näringslivsklimat.

Bland annat har ABC arbetat fram näringslivsstrategier och genomförande av samarbetsaktiviteter och projekt pågår med deltagande förvaltningar och med näringslivet i olika konstellationer. Under året har ett antal besök hos nystartade företag inom besöksnärringsbranschen gjorts i syfte att synliggöra ABC som en partner att vända sig till för råd och stöd i sitt företagande. Företag i kommunen hålls uppdaterade och gemensamma möten har hållits tillsammans med företag som vill etablera sig. Ambitionen är att pågående samarbete med näringslivet ska leda till ett trendbrott gällande placeringen i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i kommunerna.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att genomföra en översyn av de kommunala verksamheterna och försäkra sig om att osund konkurrens inte föreligger. ●

Uppdraget har ej utförts. Fokus under året har varit att fortsatt säkerställa att genomförda upphandlingar görs korrekt samt att gällande avtal efterlevs.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att centralisera kommunens lokalkostnader i syfte att få ner hyreskostnaderna för kommunen. ●

Uppdraget är pågående. Inför 2018–2020 har kommunens lokalkostnader centraliserats utifrån ett budgettekniskt avseende. Under 2018 kommer resterande del av uppdraget att verkställas.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att se över kommunens samlade verksamhet i syfte att finna kostnadsbesparande effektiviseringar och återkomma med förslag inför kommande års flerårsstrategiberedning. ●

Kommunledningskontoret har under året arbetat med uppdraget att finna kostnadsbesparande effektiviseringar. I samband med flerårsstrategiberedning 2018–2020 har det föreslagits diverse kostnadsbesparande åtgärder. Kommunledningskontoret har även varit behjälplig vid framtagande av den politiska handlingsplanen EFFEKT som totalt innehåller tio punkter som syftar till att reducera kommunens nettokostnader. Flertalet förslag har införts i Flerårsstrategi 2018–2020.

Samtliga nämnder ges i uppdrag att aktivt verka för och genomföra Flerårsstrategins utpekade politiska vilja. ●

Samtliga nämnder har genom antagande av nämndspecifika flerårsstrategier brutit ner fullmäktiges antagna flerårsstrategi i åtaganden med tillhörande nyckeltal. Tillsammans bidrar dessa till ett möjliggörande av antagen flerårsstrategi.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, genom aktivt samarbete med marknadens intressenter, genomföra en snabbare och effektivare plan- och exploateringsprocess. ●

Kommunens tillväxtgrupp har träffat ett 30-tal byggherrar i separata dialogmöten för att säkerställa tillväxtprogrammets intentioner – att kommunen tillsammans med näringslivet ska utveckla Alingsås. Det pågår även försäljning av verksamhetsmark i Tokebacka. Partnerskapet i Stadsskogen kommer att avslutas för att möjliggöra nya samarbetsformer i syfte att få igång byggnationen av bostäder.

Ökad konkurrens och valfrihet har uppmuntrats genom bland annat utläggningen av tomtkän på extern mäklare.

Kommunens arbete med byggherredriven planprocess har inletts och kopplat till detta har ett antal träffar med byggherrar genomförts.

Kommunstyrelsen får i förnyat uppdrag att utarbeta exploateringsriktlinjer. ●

Uppdraget har påbörjats och kommer att fortgå år 2018.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att öka effektiviteten hos exploateringsverksamheten. ●

Under året har arbetet med byggherredriven planprocess fortgått. Kommunens exploateringsverksamhet har även förstärkts med ytterligare medarbetare samtidigt som rekrytering av tillväxtchef pågår. Uppdraget är därmed att betrakta som pågående.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en övergripande strategisk trafikplan för Alingsås. ●

Uppdraget är påbörjat och kommer att fortgå under år 2018.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en markstrategi i syfte att främja valfrihet i framtida boende för den enskilde. ●

Arbetet med att ta fram en markstrategi är ej påbörjat. Dock pågår arbete att löpande påverka inriktningen i nya detaljplaner så att olika typer av boende prioriteras i så stor utsträckning som möjligt.



Kommunstyrelsen får i uppdrag att lägga ut kommunens IT-drift på entreprenad. ●

Upphandling av en konsult för utläggning på entreprenad har genomförts. Under hösten har en extern utredning inletts i syfte att säkerställa IT- och informations-säkerheten. Resultatet av utredningen kommer att visa på vilka delar som är lämpliga att låta extern aktör hantera.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att säkerställa nämndernas omställningsarbete i syfte att bibehålla kvalitén på verksamheten men till lägre kostnad. ●

Uppdraget har påbörjats men kommer att fortgå under 2018. Beslutad handlingsplan EFFEKT är en del i kommunens omställningsarbete samtidigt som arbetet med att möjliggöra bibehållen eller ökad kvalitet till lägre kostnad ständigt är aktuell.

Samtliga nämnder ges i uppdrag att reducera sin centrala administration och skapa möjligheter till förvaltningsövergripande effektivisering. ●

Samtliga nämnder har under året prioriterat arbetet att se över central administration i syfte att skapa förvaltningsövergripande effektiviseringar. Beslutad handlingsplan EFFEKT möjliggör även ett långsiktigt effektiviseringsarbete i den kommunala organisationen.

Samtliga nämnder får i uppdrag att aktivt arbeta fram nya arbetssätt, metoder och teknik där medel från Innovationsfonden ska användas. Ansökningar hanteras av kommunstyrelsen. ●

Flertalet nämnder har under året inkommit med ansökningar ur innovationsfonden vilka prövats av kommunstyrelsen. Totalt har ett belopp om drygt 5 mnkr beviljats vilket utgör halva det avsatta beloppet. Uppdraget anses utfört. Nämnderna kommer dock ha möjlighet att söka även 2018.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utvidga karriärtjänsterna för lärare genom att inrätta lektorstjänster. ●

Uppdraget slutfört. Lektorstjänst i tillämpad IT har inrättats.

Barn- och ungdomsnämnden får i uppdrag att ytterligare förstärka insatserna för barn med särskilda behov. ●

Uppdraget är påbörjat, men kommer att fortgå under år 2018.

Utbildningsnämnden samt barn- och ungdomsnämnden får i uppdrag att finna verksamma och effektiva samarbetsformer. ●

Barn- och ungdomsnämnden och utbildningsnämnden har under året startat upp det gemensamma Plug-In-projektet, samt arbetar aktivt tillsammans för att hitta bra samverkansformer för trygga övergångar från grundskola till gymnasieskola.

Vård- och äldreomsorgsnämnden får i uppdrag att sänka sina lokalkostnader i syfte att få ner nämndens nettokostnad i förhållande till referenskostnad. ●

Vård- och äldreomsorgsnämnden har inom ramen för uppdraget åtagit sig att i samverkan med kommunstyrelsen verka för minskade lokalkostnader. Alingsås har högre kostnad för lokaler än medelkommunen i riket. Under de senaste åren har förtätning inom befintliga lokaler samt avyttring och uthyrning av lokaler medfört att lokalnettokostnadernas andel av totala driftkostnader minskar. Arbetet med uppdraget kommer att pågå under planperioden.

Socialnämnden ges i uppdrag att fortsatt utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystem. ●

Socialnämnden beslutade, 2016-12-20, att inte införa LOV (lagen om valfrihetssystem) för insatsen ledsagarservice enligt LSS och för insatsen ledsagning enligt SoL. Förslaget i handlingsplan EFFEKT som kommunfullmäktige beslutade om innebär att funktionshinderverksamheten ska gå över till vård- och äldreomsorgsnämnden varpå ansvaret för uppdraget flyttats till vård- och äldreomsorgsnämnden under 2018.

Ansvariga nämnder för integration får i uppdrag att undersöka framgångskoncept för snabbare introduktion till arbetslivet från andra kommuner. ●

Under året har ansvariga nämnder för integration arbetat med uppdraget. Genom DUA-överenskommelsen (Delegationen för unga i arbete) får arbetspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet större genomslag på lokal nivå. Socialnämnden samverkar med barn- och ungdomsnämnden, utbildningsnämnden och arbetsförmedlingen för att minska arbetslösheten bland unga. Överenskommelsen har utmynnat i en egen verksamhet; Enter.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att genomföra en klassning av jordbruksmark i kommunen. ●

Uppdraget har påbörjats men kommer att fortgå under 2018. Under året har samhällsbyggnadsnämnden gjort en första inventering samt uppdaterat geodatabasen. Kvarstående arbete är att analysera kvaliteten på datan samt fortsätta med uppdraget att genomföra en klassning av jordbruksmarken.

Miljöskyddsnämnden får i uppdrag att initiera ett kommunövergripande arbete för att ansöka om att Sävedalen skulle kunna bli ett UNESCO-biosfärområde. ●

Miljöskyddskontoret har under våren 2017 varit i kontakt med tjänstemän i kommunerna längs Sävån. Miljöskyddskontoret har varit i kontakt med andra biosfärområden och då konstaterat att de arbetat strukturerat i sina områden under en mycket lång tid innan de ansökte om att få gå vidare med en förstudie.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att säkerställa att byggherrestyrd planprocess genomförs och blir effektiv. ●

För närvarande pågår tre byggherredrivna detaljplaner. Samhällsbyggnadsnämnden kommer att ta fram en tydlig rutin/process för arbetet med byggherredrivna detaljplaner. Med anledning av detta ses de tre pågående detaljplanerna som pilotprojekt.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att utforma mer generella detaljplaner i enlighet med tillväxtprogrammets intentioner. ●

Uppdraget är påbörjat och generella detaljplaner kommer fortsatt att vara prioriterade framöver.

Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att för framtida drift och finansiering av idrottsanläggningar samarbeta med näringsliv och föreningsliv i syfte att skapa OPS-lösningar (Offentlig Privat Samverkan). ●

Åtagandet med att utreda möjliga OPS-lösningar har inte genomförts under året. En kunskapsinhämtning och omvärldsbevakning är dock genomförd. Nämnden kommer att arbeta vidare med frågan under 2018.



Bedömning av god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

Verksamhetsperspektivet av god ekonomisk hushållning riktar in sig på kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att säkerställa detta måste det finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter.

Fullmäktige i Alingsås kommun har pekat ut 12 prioriterade mål med tillhörande indikatorer. Dessa följs upp i bokslut och fungerar som kvalitetsmätare i verksamheten. God ekonomisk hushållning utifrån ett verksamhetsperspektiv följs upp genom de prioriterade målen med tillhörande indikatorer som vägvisare.

Den samlade bedömningen är att det råder god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv i Alingsås. Bedömningen grundar sig i en sammantagen granskning av uppfyllelsen av indikatorerna. Vid bedömningen av verksamhetsperspektivet tas hänsyn till att flera resultat är just en indikation på något, det vill säga att en viss utveckling antyds. Vid små skillnader mellan åren kan dessa bero på tillfälligheter, varför det vore omöjligt att med säkerhet säga att ett resultat utvecklats åt ett visst håll. I vissa fall då indikatorn inte ändrats kan ändå målet, det vill säga resultatet, fortfarande vara uppfyllt. Det kan exempelvis vara när skillnaden från föregående år är marginell och resultatet jämfört med andra kommuner är alltfjänt högt.

Det är endast ett fåtal av indikatorerna där jämförelsekommunerna uppvisar ett bättre resultat än Alingsås, varav den enda där skillnaden inte är marginell är näringslivsrankningen under mål två. I övrigt ligger Alingsås kommun bättre till vid jämförelse med andra kommuner för de flesta indikatorerna. Det finns flera exempel på en god ekonomisk hushållning med bra resurseffektivitet. Kostnad per betygspoäng, som är ett av Kommunens Kvalitet i Korthets (KKiK) kvalitetsmått, är ett sådant exempel där Alingsås placerar sig på 37:e plats av 258 deltagande kommuner med en kostnad på 373 kr per betygspoäng. Måttet visar hur effektivt vi använder våra resurser i skolarbetet.

Trots ett bra jämförande resultat finns det indikatorer som behöver utvecklas. Exempelvis minskar andelen elever i årskurs nio som är behöriga till gymnasiet trots ett bra effektmått. Det är en oroande utveckling som syns i hela landet och som noggrant behöver följas upp framöver. Trots det nedåtgående resultatet ligger Alingsås kommun ändå bättre till i jämförelse med snittet för landets alla kommuner.

Indikatorer som ej bedöms vara uppfyllda:

- Självförsörjningsgraden ska öka
- Kommunens näringslivsrankning skall förbättras
- Medborgarnas nöjdhet med bostadssituationen i kommunen skall förbättras
- Medborgarnas nöjdhet med att bo och leva i kommunen skall bibehållas eller förbättras
- Medborgarnas upplevelse av bemötande och tillgänglighet i kommunen skall förbättras
- Företagsklimatet enligt nöjd-kund-index skall förbättras
- Nöjd-medarbetar-index skall höjas
- Medborgarnas bedömning av möjligheter till inflytande i kommunen ska öka
- Föräldrars nöjdhet med sitt barns förskola/skola skall förbättras
- Andelen elever i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolan skall öka
- Medborgarnas nöjdhet med kommunens idrotts- och motionsanläggningar skall förbättras
- Andelen hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning ska öka



Internkontroll

Kommunen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten lever upp till de krav som ställs på den. I Alingsås kommuns styrmodell framgår att internkontroll ska göras för att se till att målen uppfylls inom följande kategorier:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.

För att kunna garantera medborgarna att kommunen uppfyller målen inom dessa områden får respektive nämnd varje år identifiera och analysera områden där det finns risk att verksamheten inte lever upp till de krav som ställs. Även vissa punkter som bedöms vara så centrala för verksamheten att efterlevnaden anses behöva kontrolleras regelbundet identifieras. De identifierade områdena bedöms alla vara delar av verksamheten som är i behov av uppsikt och de mynnar ut i en internkontrollplan. I planen anges bland annat den identifierade risken, hur högt riskvärde den har, med vilken metod och hur ofta kontrollen ska göras samt vem som ansvarar för genomförandet. Riskerna värderas utifrån hur stor risken är att den inträffar samt hur stora konsekvenserna blir ifall den inträffar, för eventuella punkter med hög sannolikhet och allvarliga konsekvenser ska en omedelbar åtgärd identifieras och genomföras.

Samtliga nämnder har under året arbetat med att följa upp de risker som respektive nämnd identifierat. En kontrollpunkt som återkommer i flera nämnders internkontrollplaner är risken för att upphandlade ramavtal

inte följs. Resultaten har visat att ramavtalen följs i majoriteten av fallen men att avvikelser förekommer. Det är således en punkt som många nämnder bedömt behöver hållas under uppsikt. Utöver vissa gemensamma punkter har alla nämnder identifierat specifika risker inom den egna verksamheten. De flesta av dessa har kontrollerats under året utan större avvikelser, medan andra riskmoment har visat sig ha inträffat vid kontroll. I dessa fall låter nämnderna kontrollpunkten antingen kvarstå för att kontinuerligt kunna följa upp utvecklingen eller vidtar särskilda åtgärder.

Att identifiera och följa upp kontrollpunkter är ett ständigt pågående arbete, och fungerar även som en trygghetsgaranti för kommunens invånare. För att kunna arbeta med processen behövs ändamålsenliga och dokumenterade regler och rutiner, där eventuell avsaknad av sådana uppdagas snabbt vid en genomlysning. Arbetet med systematisk egenkontroll ger en säkerhet i verksamheten då avvikelser kan identifieras snabbt. När en avvikelse identifierats arbetar nämnden vidare med åtgärder för att kunna minska eller eliminera risken framöver. Vissa risker får dock närmast vara stående punkter då de alltid behöver hållas under uppsikt. Vid en granskning av nämndernas arbete med internkontroll under året visar det sig att samtliga arbetar med punkterna på ett adekvat och systematiskt sätt. Det finns vissa utvecklingsområden, som till exempel att likrikta internkontrollen mellan nämnderna ännu mer för att underlätta uppföljning, men övergripande är arbetet tillfredsställande.

Personalredovisning

Personalkostnaden utgör 57 procent av kommunens totala kostnader. Det innebär att utvecklingen av kommunens personalpolitik påverkar verksamhetens ekonomiska resultat samtidigt som att tillgången till personal är en förutsättning för att uppnå de mål som fullmäktige formulerar i kommunens flerårsstrategi.

Denna personalredovisning utgår från kommunens flerårsstrategi och återkopplar framför allt till två av de indikatorer som är kopplade till de övergripande målen:

- nöjd-medarbetar-index skall höjas
- minskad sjukfrånvaro.

Medarbetarskap

Kombinationen av volymökningar, personalomsättning och en ökad konkurrens på arbetsmarknaden gör att kommunen i dagsläget befinner sig i en situation där det är svårare att rekrytera den kompetens som behövs inom många yrkesområden. I vissa verksamheter tillkommer även utmaningar inom arbetsmiljöområdet och hög sjukfrånvaro.

2014–2016 genomfördes projektet *Arbetsgivarmärke 2016* vars syfte var att stärka kommunens varumärke som arbetsgivare. 2015–2017 genomfördes också ett kommunövergripande projekt benämnt *Mönsterarbetsgivare*. Målet med projektet var att skapa ett personalpolitiskt program som ska ligga till grund för kommunens långsiktiga personalpolitiska utveckling och därmed bidra till att säkerställa kommunens långsiktiga personalförsörjning. Viktiga delar i detta är hållbart arbetsliv, tydliga uppdrag, ledarskap och goda arbetsvillkor med fortsatta satsningar inom dessa områden. Framtagandet av en handlingsplan för "Alingsås kommun – en mönsterarbetsgivare" är genomfört. Planen är redovisad för kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU).

Kommunstyrelsen gav under 2012 kommunledningskontoret i uppdrag att samordna arbetet med att utveckla och effektivisera kommunens schema- och bemanningshandling.

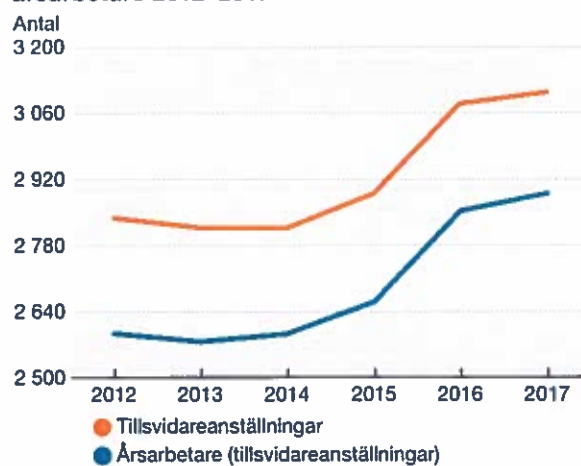
Projektet uppnådde inte till alla delar uppsatta mål men utvecklingen inom området har inte avstannat. Införandet av heltidsanställningar som grund fortgår inom ramen för den så kallade *Helitidsresan* – ett samarbete mellan arbetsgivaren och fackförbundet Kommunal. Den centraliserade vikarieförsörjningen har utvecklat arbetsformer som säkerställer en kvalitets-säkrad rekrytering och underlättar samarbetet med för-

valtningarna. Samtidigt har behovet av timanställda minskat något. Införandet av ett nytt, digitalt schemaläggningssystem har gått långsammare än beräknat men pågår och bedöms på sikt kunna bidra till en hälsosam och effektiv schemalägningsprocess.

För att komma vidare i arbetet med att *säkerställa personalförsörjningen* och minska sjukfrånvaron i de personalintensiva nämnderna, behöver arbetet med att öka rörligheten inom organisationen fortsätta samtidigt som fler får möjlighet att arbeta mer. *Färre* och *sammansatta* organisatoriska enheter kan bidra till större möjlighet att anställa fler i fasta tjänster, ökad rörlighet och till ökad flexibilitet inom organisationen samtidigt som behovet av timanställda minskar. Chefer kan samtidigt ges ökade förutsättningar till ett mer närvarande ledarskap.

Kompetensförsörjning

Utveckling av antal tillsvidareanställningar och årsarbetare 2012–2017



Den 1 november 2017 hade kommunen 3 104 tillsvidareanställda medarbetare, baserat på dessa medarbetares tjänstgöringsgrad så innebär det 2 896 årsarbetare¹. Jämfört med 2016 är det en ökning med 24 tillsvidareanställda medarbetare och 13 årsarbetare. Ökningarna beror främst på volymökningar i hemtjänsten och ökat elevunderlag inom barn- och ungdomsnämnden.

¹Redovisningen omfattar tillsvidareanställda i enlighet med Allmänna Bestämmelser (AB). Årsarbetarna är beräknade på tillsvidareanställningar genom att sysselsättningsgraden summeras till heltidstjänster, så kallade årsarbetare.

Anställda fördelade efter sysselsättningsgrader

Den 1 november 2017 arbetade cirka 72 procent av alla tillsvidareanställda heltid och cirka 28 procent arbetade deltid. Andelen kvinnor som arbetar heltid (69 procent) är lägre än andelen män (86 procent), det är i princip oförändrat jämfört med föregående år.

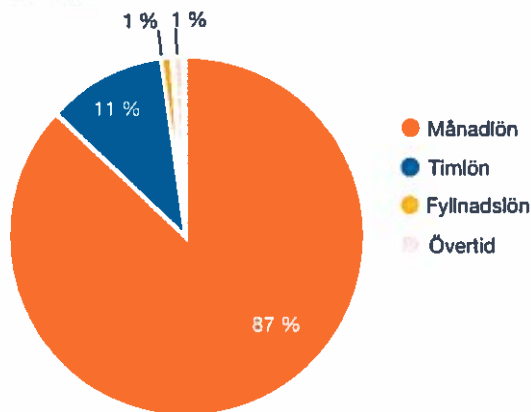
Könsfördelningen under 2017 avseende tillsvidareanställda var 80 procent kvinnor och 20 procent män. Kvinnorna hade 2017 en sysselsättningsgrad på i snitt 92 procent jämfört med männens snitt som var 95 procent. Detta är oförändrat jämfört med föregående år.

Medelålder och snittsysselsättningsgrad (%) per personalgrupp (avser tillsvidareanställda 2017)

Personalgrupp	Personal-fördelning	Medelålder	Snittsyssel-sättningsgrad
Administration	11	47	96
Kultur-, turism- och fritidsarbete	3	43	91
Skol- och barnomsorgsarbete	37	46	94
Socialt och kurativt arbete	5	43	98
Teknikarbete	6	46	96
Vård- och omsorgsarbete	38	44	89
Kommunen	100	45	92



Fördelning av arbetad tid 2017

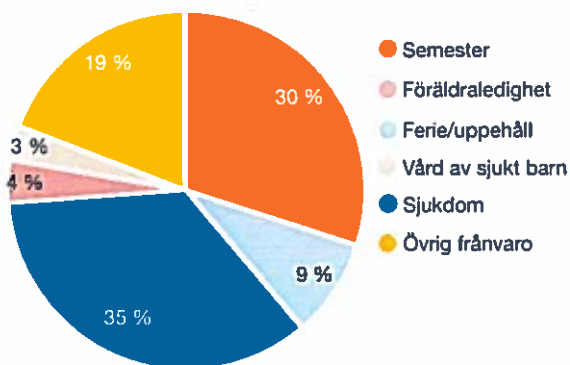


Störst andel timavlönade återfinns inom vård- och äldreomsorgsnämnden följt av socialnämnden och barn- och ungdomsnämnden. Jämfört med föregående år har andelen arbetstid som utförs av timavlönade minskat med 2 procent. Drygt 13 procent av den arbetade tiden utfördes av timavlönade och månadsanställda som arbetade övertid eller fyllnadstid. Det motsvarar cirka 370 årsarbetare. Detta visar att det finns utrymme för en högre grundbemanning.

Arbetstidens fördelning

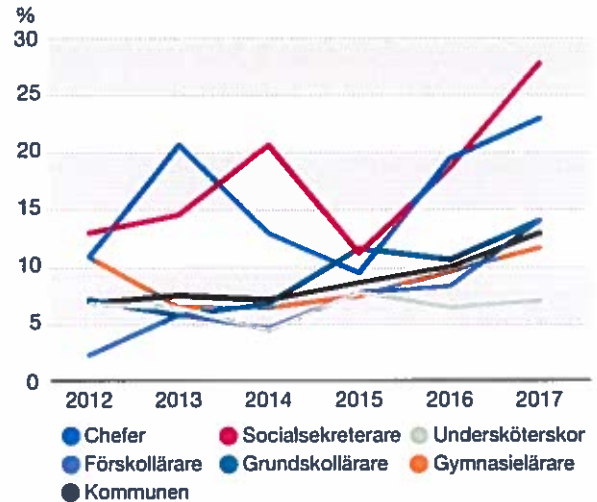
Av den totala tid arbetsgivaren disponerar utifrån ingångna anställningsavtal utgjordes 77 procent av faktiskt arbetade timmar medan 23 procent var frånvaro. Uppdelningen av frånvaron i olika orsaker redovisas nedan.

Fördelning av frånvarotid 2017



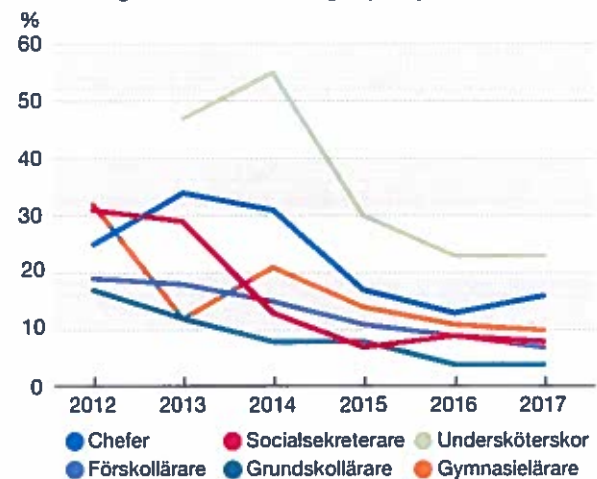
Av den totala frånvaron är det egentligen bara sjukfrånvaron som arbetsgivaren kan påverka. Sjukfrånvaron under 2017 motsvarade 240 årsarbetare. Den procentuella fördelningen mellan frånvaroorsakerna är samma som föregående år.

Utveckling av personalomsättning (%) 2012–2017



Personalomsättningen har ökat de senaste åren för att 2017 vara 13 procent². Jämfört med 2016 är det en ökning med 2,9 procent. Gällande yrkeskategorier så är personalomsättningen särskilt hög bland chefer och socialsekreterare. Kultur- och fritidsnämnden uppvisar lägst personalomsättning (9,3 procent) och kommunstyrelsen den högsta omsättningen (22,5 procent). Även om pensionsavgångar har ökat de senaste åren beror den största ökningen på att medarbetare har slutat för att byta arbetsgivare, oftast är den nya arbetsgivaren en annan kommun.

Utveckling av antal ansökningar per tjänst 2012–2017



²Personalomsättningen är beräknad med följande formel: Antal tillsvidareanställda som slutat sitt arbete i kommunen under år 2017/antal tillsvidareanställda i genomsnitt under året = personalomsättning.

Under den senaste femårsperioden har antalet ansökningar till ett flertal tjänster mer än halverats³. Särskilt tydligt är det när det gäller ansökningar till tjänster som socialsekreterare och pedagogisk personal. Antalet ansökningar per tjänst med rätt kompetens bedöms vara lägre än det totala antalet ansökningar. Detta är särskilt tydligt avseende ansökningssantalet till undersköterske- och chefstjänster. Gällande undersköterskor har dessutom den externa annonseringen ökat drastiskt mot bakgrund av att utbildade vikarier inte längre finns att rekrytera internt i organisationen.

Sammanfattning kompetensförsörjning

Kombinationen av volymökningar, personalomsättning och en ökad konkurrens på arbetsmarknaden gör att kommunen i dagsläget befinner sig i en situation där det blir allt svårare att rekrytera den kompetens som behövs inom många yrkesområden. I vissa verksamheter tillkommer även utmaningar inom arbetsmiljöområdet och hög sjukfrånvaro. Via nämndernas årsredovisningar och flerårsstrategier har ett antal bristyrken identifierats:

- utbildad pedagogisk personal (grundskollärare, förskollärare och fritidspedagoger)
- rektorer
- undersköterskor och personliga assistenter
- fysio- och arbetsterapeuter
- socialsekreterare och biståndshandläggare
- ingenjörer och arkitekter
- miljöinspektörer
- anläggningsarbetare.

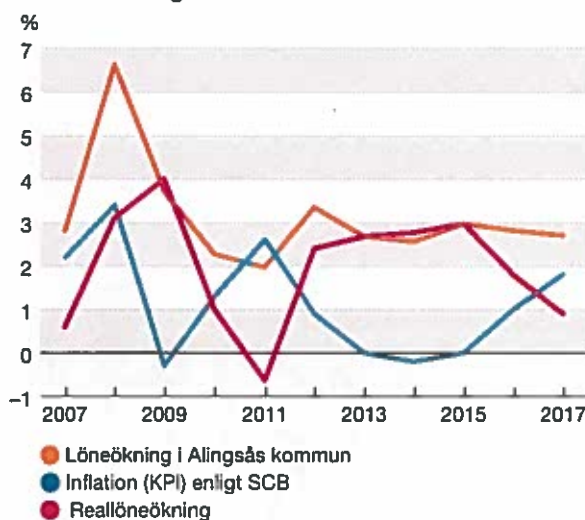
Det innebär att majoriteten av de anställda i Alingsås kommun arbetar inom ett bristyrke. Till detta kan föras att det är ännu svårare att rekrytera till vikariat, samtidigt som behoven av vikarier och timavlönade ökar. Inom barn- och ungdomsnämnden är detta än mer tydligt på mindre enheter och på enheter utanför centralorten. Det finns därför anledning att arbeta vidare med en övergripande planering för kommunens kompetensförsörjning och de åtgärder som framarbetats via projekten *Arbetsgivarmärke 2016* och *Mönsterarbetsgivare*.

³Ansökningar per annons är beräknad med följande formel: Antal ansökningar till respektive yrkeskategori/antal externa annonser för tillsvidareanställningar = antal ansökningar per annons.

Löner 2017

Sedan 2012 har låg inflation i kombination med god löneutveckling bidragit till en stark reallöneutveckling för kommunens anställda. Under 2016 och 2017 har inflationen stigit vilket påverkat trenden. I budgeten 2017 avsattes 2,7 procent för löneöversyn vilket resulterade i 0,9 procent reallöneutveckling. Mot bakgrund av den allmänna konkurrensen om arbetskraft var målet med löneöversynen att hålla uppe lönenivåerna i hela verksamheten. Det innebär också att inga yrkesgrupper valdes ut för särskilda satsningar.

Löneutveckling och inflation 2007–2017



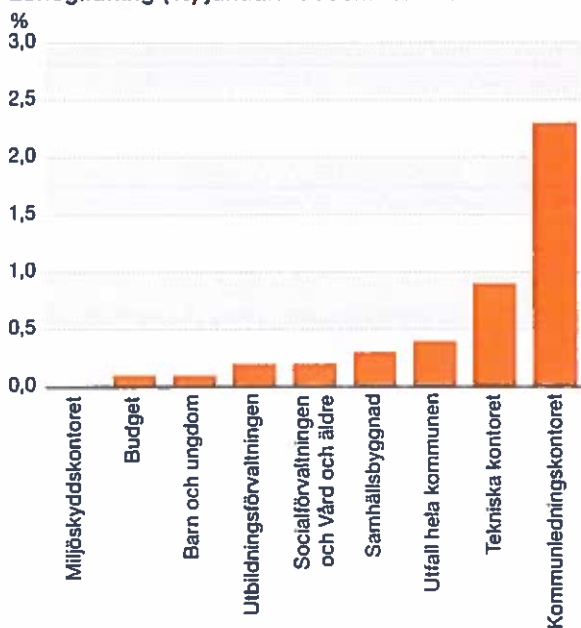
Enligt Konjunkturinstitutet har kommunanställdas löner, de senaste fem åren, ökat med i genomsnitt 14,4 procent. Det är högre än för både arbetare och tjänstemän inom näringslivet som fick 9,5 procent respektive 11,8 procent löneutveckling för motsvarande period.

Lönestrukturer och löneglidning

Konkurrens om arbetskraft har påverkat kommunens lönestrukturer. Nyanställda lönesätts i likartade nivåer med de som avvecklas genom exempelvis pension. Det innebär en alltmer sammanpressad lönebild och mindre löneskillnader mellan yrkesgrupper och mellan erfaren och nyutbildad personal.

I makroekonomiska termer är löneglidning en term för skillnaden mellan centrala avtal och det faktiska utfallet för löneökningarna. I den kommunala sektorn finns ingen standardiserad mätmetod för löneglidning. Alingsås kommun har valt att beräkna skillnaden i löner mellan januari och december månad respektive år efter avdrag för höjning av lön i löneöversynen. Jämförelsen görs enbart på personer som har funnits i tjänst vid båda mättillfällena. För hela kommunen är löneglidningen år 2017 0,4 procent vilket är 0,3 procentenheter mer än budgeterat.

Löneglidning (%) januari–december 2017



Sammantaget är tendensen att kostnaden för kommunens arbetskraft har ökat utöver de kostnadsökningar som varit ett resultat av löneöversynen och den budgeterade löneglidningen.

Vid en jämförelse av nyanställdas löner och de som avvecklats från samma tjänster är bilden divergerad. I cirka hälften av befattningarna som jämfördes är löneskillnaden negativ, det vill säga att kommunen betalar mer för personalen man anställer än för dem som avslutar sin tjänst. Det rör bland annat tjänster som specialpedagog, biståndsbedömare, handläggare och anläggningsarbetare. I hälften av fallen är perspektivet det omvända, det vill säga, de som slutar (exempelvis för pension) avgår med högre lön än dem som börjar. Detta gäller framför allt undersköterskor, barnskötare och förskollärare.

Kompetensutveckling

Kommungemensamma kompetensutvecklingsåtgärder samordnas av kommunledningskontoret. Under 2017 deltog cirka 750 medarbetare i de utbildningar som kommunledningskontoret anordnade under året. Dessa utbildningar har bland annat innefattat introduktionsutbildning för nyanställda, samordnade arbetsmiljöutbildningar för chefer och skyddsombud, utbildning i verksamhetsstödjande IT-system, ledarskapsutbildning och kompetensbaserad rekrytering. Utöver detta genomförs olika utbildningsinsatser i respektive nämnd.

Arbetsmiljö och hälsa

Samtliga nämnder har antagit arbetsmiljömål kopplat till indikatorerna *nöjd-medarbetar-index ska höjas* eller *sjukfrånvaron i kommunen ska minska*. Majoriteten av nämnderna bedömer att arbetsmiljömålen inte är uppnådda under 2017 men att arbetet med aktiviteter i den treåriga handlingsplanen pågår och arbetsmiljömålet förväntas vara uppfyllt inom planperioden. Under 2017 inriktades kommunens gemensamma arbetsmiljöarbete på att fortsätta tydliggöra och utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet samt på aktiviteter som kan bidra till att sänka sjuktalet. De förebyggande åtgärderna har utgjort en viktig del av detta arbete.

Uppföljning systematiskt arbetsmiljöarbete

Den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet visar att arbetsmiljöarbetet har fungerat tillfredsställande. Baserat på enkäten som skickas ut till samtliga chefer har följande utvecklingsområden identifierats:

- Kunskap om lagar, regler och rutiner i arbetsmiljön behöver stärkas.
- Rutinerna och uppföljningen avseende skriftlig uppgiftsfördelning behöver förbättras.
- Kommunikationen av arbetsmiljöfrågor måste fungera bättre både uppåt och nedåt i organisationen.
- Cheferna måste tillförsäkras kunskaper om hur man förebygger och hanterar kränkande särbehandling.
- Förutsättningarna för att cheferna ska kunna omsätta arbetsmiljöansvaret i praktiken behöver stärkas.

Medarbetarundersökning

Under oktober 2017 genomfördes den årliga medarbetarundersökningen. Enkäten ligger till grund för handlingsplaner och åtgärder inom arbetsmiljön såväl som för värdet av nöjd-medarbetar-index (NMI) samt Hållbart medarbetarengagemang (HME)⁴. I Flerårsstrategi 2017–2019 framgår att indikatorn NMI ska höjas. Det totala kommunresultatet avseende NMI har minskat mellan år 2016 (3,8) till 2017 (3,7), vilket innebär att målet med att öka kommunens totala NMI inte har uppnåtts.

Även om NMI minskat totalt sett mellan 2016 och 2017 påvisar flera nämnder en positiv utveckling. Vård- och äldreomsorgsnämnden och miljöskyddsnämnden ökade sitt NMI under perioden och socialnämnden bibehöll sitt värde för NMI på samma nivå som föregående år. Kvinnorna (3,8) har ett högre NMI än männen (3,6). De

största skillnaderna avseende kvinnor och män återfinns i upplevelsen av styrning, medarbetarskap, mångfald samt attraktiv arbetsgivare, där kvinnorna förefaller vara mer nöjda än männen. Yrkesgrupperna sjuksköterskor, undersköterskor och chefer hade högst NMI.

Ett utvecklingsarbete kvarstår för att öka NMI inom vissa delområden; upplevelse av kommunen som *attraktiv arbetsgivare* samt upplevelsen av *arbetsbelastning*. Resultatet för *attraktiv arbetsgivare* hänförs till upplevelsen av arbetsgivaren i stort, mer än kopplingen till hur man upplever den egna arbetsplatsen. För att åstadkomma en ökning måste arbetet med att påverka NMI bedrivas långsiktigt och med stor uthållighet, vilket också är syftet med kommunens systematiska arbetsmiljöarbete. Det finns därför anledning att arbeta vidare med en övergripande planering för de åtgärder som framarbetats via projekten *Arbetsgivarmärke 2016* och *Mönsterarbetsgivare*.

⁴NMI är indikator i styrmodellen som är kopplad till målet "I Alingsås bygger välfärden på god service, hög kvalitet och tillgänglighet".



Sjukfrånvaro

Enligt lagen om kommunal redovisning är kommuner skyldiga att i sju nyckeltal redovisa uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen, vilka redovisas nedan.

Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (%) av ordinarie arbetstid⁵

	2015	2016	2017	Differens 2016–2017
Total sjukfrånvaro	7,5	7,3	7,3	0,0
varav långtidssjukfrånvaro (<59 dagar)	52,7	53,4	52,1	-1,3
Långtidssjukfrånvaro (<59 dagar)	3,0	3,9	3,8	-0,1
Total sjukfrånvaro, kön				
Kvinnor	8,2	8,2	8,0	-0,2
Män	4,8	4,3	4,9	0,6
Total sjukfrånvaro, åldersindelad				
>29 år	4,9	4,3	4,7	0,4
30–49 år	7,3	7,9	7,6	-0,3
<50 år	8,5	7,8	8,0	0,2

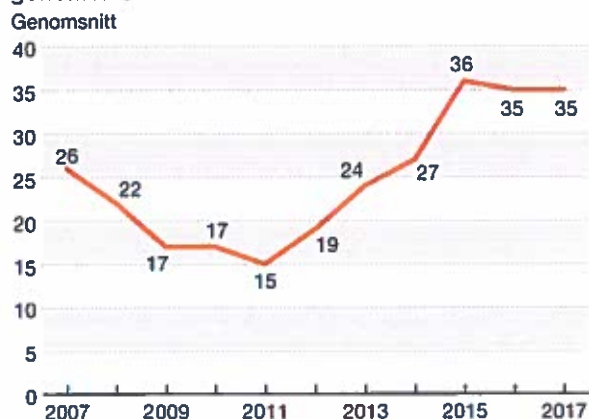
Den totala sjukfrånvaron uppgick till 7,3 procent under 2017 och det innebär att sjukfrånvaron ligger kvar på samma nivå jämfört med föregående år. Av den totala sjukfrånvaron utgörs 52 procent av långtidssjukfrånvaro (<59 dagar). Sjukfrånvaron i kommunen är högst bland kvinnorna, men minskade mellan 2016 och 2017. Mäns sjuktal har ökat under perioden. Den totala sjukfrånvaron är högst bland medarbetare över 50 år.

Högst sjukfrånvaro återfinns inom kommunens kontaktyrken; förskollärare, barnskötare, elevassistenter, fritidspedagoger, undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter och socialsekreterare.

Samtliga nämnder utom utbildningsnämnden och kommunstyrelsen har minskat sjukfrånvaron under 2017. Socialnämnden kvarstår på samma nivå som föregående år.

⁵Redovisningen omfattar all personal oavsett anställningsform. Uppdragstagare och förtroendevalda ingår inte. Ordinarie arbetstid avser arbetstid enligt kollektiv- eller annat avtal mellan arbetsgivaren och den anställde.

Antal sjukdagar per tillsvidareanställd i genomsnitt 2008–2017



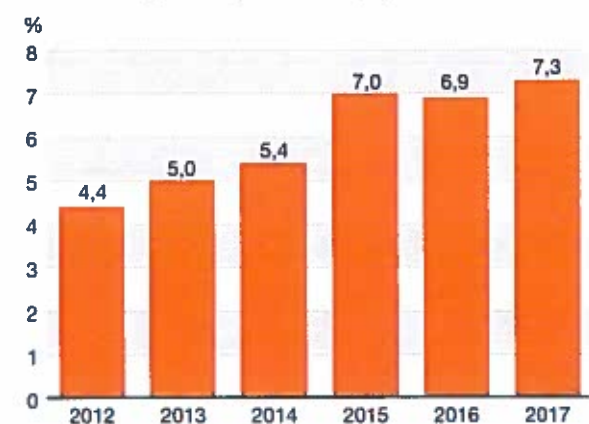
Antalet sjukdagar per tillsvidareanställd i genomsnitt kvarstår på samma nivå 2017 som 2016. En inbromsning avseende den totala sjukfrånvaron samt sjukfalls längden indikerar att nämndernas ökade fokus på att minska sjukfrånvaron har haft fortsatt effekt.

Sjuklönekostnader

Under 2017 uppgick sjuklönekostnaderna till drygt 22,7 miljoner kronor vilket innebär en ökning jämfört med föregående år (21,7 mkr). Trots minskad sjukfrånvaro i flera nämnder har sjuklönekostnaderna ökat. Ökade sjuklönekostnader kan främst hänföras till avtalsenlig sjuklön från arbetsgivaren vid beslut om indragen sjukpenning från Försäkringskassan. För att minska dessa kostnader krävs att en effektivare rehabilitering kan säkerställas.

Upprepad sjukfrånvaro

Tillsvidareanställda med sex frånvarotillfällen (%) av totala antalet tillsvidareanställda 2012–2017



Andelen personer med sex eller fler sjukfrånvarotillfällen har ökat jämfört med föregående år. Under 2017 identifierades att 226 personer har haft sex eller fler sjukfrånvarotillfällen (2016, 213 personer). Även om den totala sjukfrånvaron har bromsat in, indikerar ökningen av antalet sjukfrånvarotillfällen att frågan behöver ges fortsatt fokus för att minska risken utvecklingen av längre sjukfall.



Analys om orsaker till sjukfrånvaro

Även om den totala sjukfrånvaron indikerar på en inbromsning bedöms den kvarstå på en hög nivå. Det finns olika förklaringar till de höga sjuktalen i Alingsås:

Organisatoriska orsaker

- Hög arbetsbelastning på grund av svårighet att hitta tillräcklig eller rätt kompetens till flera yrkesområden.
- Hög arbetsbelastning eftersom hög andel timvikarier fortfarande används i verksamheten, vilket leder till minskad bemanningsstabilitet.
- Högt antal medarbetare per chef. Första linjens chefer inom personalintensiva nämnder anger att man inte hinner omsätta arbetsmiljöansvaret i praktiken.
- Utmaningar att inom delar av de personalintensiva nämnderna skapa en välfungerande inre organisation avseende optimala storlekar på enheter. En utmaning kvarstår också för att tillförsäkra ökad rörlighet över de organisatoriska enhetsgränserna. Storlek på enheter och frågan om rörlighet härrör till att ökad sysselsättningsgrad ska möjliggöras, kompetensförsörjningsbehovet säkras och chefer ges ökade förutsättningar till ett mer närvarande ledarskap.
- Sjukfrånvaron är delvis kopplad till orsaker såsom förkylningar och influensa.
- Psykisk ohälsa är överrepresenterad bland diagnoserna, vilket ofta medför längre sjukskrivningsperiod och för arbetsgivaren mer utmanande rehabiliteringsprocess.

Strukturella orsaker

- Det är diagnoser med psykisk sjukdom som utgör, nationellt och lokalt i Alingsås, den främsta orsaken till sjukfrånvaro enligt Försäkringskassan.
- Rapport från AFA Försäkring påvisar vidare att särskilt kvinnor löper ökad risk för att få diagnos med psykisk ohälsa.
- Enligt en studie från Försäkringskassan löper personer som arbetar inom vård, skola och omsorg (så kallade kontaktyrken) högre risk att påbörja ett sjukfall med psykiska diagnoser än andra. Bland kvinnor i kontaktyrke är risken störst att drabbas i åldrarna 36–45 och 46–55 år. Dessa mönster återfinns även i Alingsås kommun.
- Försäkringskassan framhåller i den första delrapporten i Försäkringskassans uppdrag att kartlägga sjukskrivningsmönster, att det finns regionala skillnader i sjukskrivningsmönster.

Åtgärder för att minska sjukfrånvaron

Nämndernas arbetsmiljömål och förvaltningarnas handlingsplaner utgör den främsta strategin för att sänka sjukfrånvaron i kommunen. De nämnder som har sänkt sjukfrånvaron pekar på att aktiva dialoger utifrån den nya rehabiliteringsrutinen "Från frisk till frisk" medverkat till förbättringen.

Exempel på insatser genomförda under perioden:

- Utbildning har genomförts för chefer och skyddsombud i grundläggande arbetsmiljöansvar.
- Flera nämnder har under perioden haft fortsatt fokus på att förbättra bemanningssituationen samt tydliggöra uppdrag, roller och ansvar, som ett led i att påverka sjuktalet.
- Arbetet har vidare fortskridit med att ta fram en handlingsplan för att förbättra chefers arbetsmiljö.
- Flera nämnder har arbetat vidare med att utveckla sitt metodarbete och en systematik avseende uppföljning av sjukfrånvaron. Det skapar förutsättningar för analyser, att säkerställa samband och att vidta träffsäkra åtgärder för att sänka sjukfrånvaron.
- Under perioden har samtliga chefer och fackliga ombud i kommunen genomgått utbildning i de nya rutinerna för rehabilitering.
- Inom GR-kommunerna har ESF-projektet *HälsaGREppet* påbörjats. Projektet har särskilt fokus på hur den psykiska ohälsan kan förebyggas och ska i sin helhet bidra till att sänka sjuktalet. Under året har analys- och planeringsfasen genomförts, vilken syftar till att utveckla stöd för kommunernas analys av sjukfrånvaron. Planeringsarbetet har vidare inletts med lokala aktiviteter kopplat till *HälsaGREppet* med inriktning på hälsosam schemaläggning.
- Planeringsarbete och urval av deltagare har genomförts under slutet av 2017 till hälsoprogrammet kallat *aktiv återhämtning* riktat till medarbetare med tecken på stressrelaterad ohälsa. Programmet är ett samarbetsprojekt mellan arbetsgivare, företagshälsorvården Avonova och Försäkringskassan och planeras att starta i februari 2018.
- Dialog har inletts med vårdcentralerna i kommunen för att hitta former för ökad samverkan mellan arbetsgivaren, sjukvården och Försäkringskassan. Ett antal samverkansmöten med vårdcentralerna har genomförts och planering pågår för ett pilotinförande av ny samverkansmodell inom förskolans organisation. Ökad samverkan med vårdcentralerna förväntas påverka grunden för sjuktalet avseende tillkomst och omfattning i läkarintyg samt tillförsäkran av en effektiv rehabiliteringsprocess.

Sammanfattning

Den höga sjukfrånvaron innebär att personalens hälsa behöver sättas i fortsatt fokus.

Nämnderna behöver arbeta vidare med tydliga arbetsmiljömål och uppföljning av arbetsmiljöarbetet och sjukfrånvaron inom förvaltningarna. Frågorna om personalförsörjning, bemanningsstabilitet, systematik avseende rehabiliteringsarbetet samt ökad samverkan mellan arbetsgivare och vårdcentralerna, utgör fortsatt en av de viktigaste åtgärderna för att påverka sjukfrånvaron. För att långsiktigt förhindra att ohälsa uppstår behöver arbetet utökas avseende förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Chefers arbetsmiljö behöver ges fortsatt uppmärksamhet under 2018 för att skapa förutsättningar för cheferna att omsätta arbetsmiljöansvar i praktiken. Chefernas roll är avgörande för att sänka sjukfrånvaron och förebygga att framtida ohälsa och sjukfall uppstår.

Övrig statistik relaterad till sjukfrånvaro Tillbud och arbetsskador

Under 2017 rapporterades 310 stycken arbetsskador, vilket innebär en kraftfull ökning jämfört med samma period föregående år (156 stycken). 19 procent av det totala antalet arbetsskador resulterade i sjukfrånvaro. De vanligast förekommande arbetsskadorna var fallskador och att man skadats av annan person.

Under 2017 rapporterades 873 stycken tillbud. Under samma period föregående år rapporterades 493 stycken tillbud.

Flera nämnder beskriver att ökningen av tillbud och arbetsskador sannolikt beror på ett ökat fokus på frågan. Det finns dock misstankar om ett fortsatt mörkertal avseende anmälan av tillbud och arbetsskador och arbetet måste fortskrida för att öka kunskapen hos alla medarbetare. Under året har rutiner för tillbud och arbetsskador arbetats fram och kommer att implementeras under början av 2018 för att tillförsäkra att öka kunskapen om när tillbud och skada ska anmälas.

Jämställdhet och mångfald

I medarbetarundersökningen som genomfördes 2017 framgår att medarbetarna har en positiv inställning till mångfald på arbetsplatsen. Det kan konstateras att 80 procent av det totala antalet anställda utgörs av kvinnor, vilket innebär att könsfördelningen är konstant i förhållande till tidigare år.

Under 2017 har kommunledningskontoret genomfört aktiviteter kopplat till den lokala handlingsplanen för Jämställt Västra Götaland 2014–2017 samt handlingsplanen för hur Alingsås kan öka anställningen av personer med funktionsnedsättning. Fokus under 2017 har främst legat på genomförande av kompetenshöjande insatser för chefer, politiker, skyddsombud och andra kvalitetsfunktioner. Under 2017 deltog 36 personer på del två i den grundläggande jämställdhetsutbildningen om mänskliga rättigheter ur ett funktionshinderperspektiv. Som ett led i att stärka förutsättningarna för mångfald i kommunen har kommunledningskontoret tillsammans med arbetsmarknadsenheten under 2017 arbetat fram en intern organisation för hantering av anställningsstöd och praktikplatser från arbetsförmedlingen.

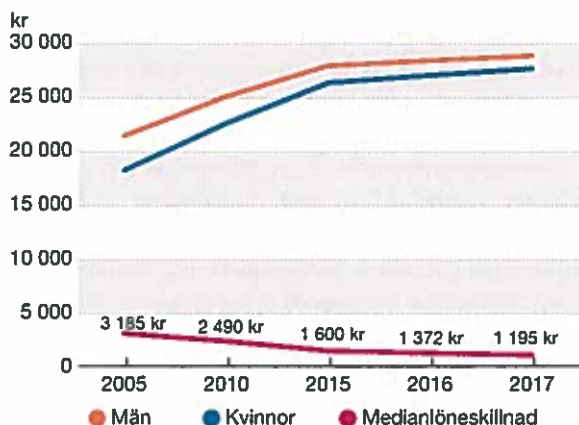


Median-/medellön för tillsvidareanställd personal november 2017 (kronor)

(kronor)	10:e percentil	Median	90:e percentil	Medellön	Antal
Alla kön	22 519	27 999	37 828	29 470	3 118
Kvinna	22 530	27 720	37 223	29 232	2 498
Man	22 500	28 915	39 631	30 426	620
Kvinnors lön av mäns (%)	100	96	94		

I tabellen kan man se att kvinnor och mäns löner i det lägre spannet, 10:e percentilen, är lika medan kvinnors löner endast är 94 procent av männens i den 90:e percentilen. Detta bekräftar bilden av att jämställdhets-

Grafen anger medianlön och medianlöneskillnad mellan kvinnor och män



För att belysa eventuella osakliga löneskillnader mellan könen är arbetsgivaren skyldig att årligen genomföra en lönekartläggning⁶ och tydliggöra hur man ska komma till rätta med skillnaderna. I kartläggningen 2017 identifierades osakliga löneskillnader i sju kvinnodominerade yrkesgrupper. Medvetna kommunala satsningar på jämställda löner under en längre tidsperiod har tillsammans med gynnsamma avtal för kvinnodominerade grupper som vårdpersonal och lärare, minskat löneklyftorna mellan män och kvinnor vilket visar sig i ovanstående graf. Kostnaden för att komma till rätta med löneskillnaderna i 2017 års lönekartläggning motsvarar 1,9 miljoner kronor, medel som inte finns avsatta i flerårsstrategin för 2017.

⁶Lönekartläggningen omfattar enbart tillsvidareanställda och bygger på resultatet av 2017 års löneöversyn.

Ledarskap

I medarbetarenkäten som genomfördes under hösten 2017 är medelvärdet för medarbetarnas bedömning av ledarskapet (HME) inom kommunen fortsatt på en hög nivå (4,1). Det visar att medarbetare i Alingsås kommun i stort är nöjda med sina chefer.

De senaste åren har forskning i högre grad fokuserat på chefers arbetsmiljö och chefers hållbarhet. Med hållbarhet avses chefers vilja och förmåga att stanna kvar i arbeten med personal-, verksamhets- och ekonomi-ansvar. De senaste åren har Alingsås kommun haft en minskad hållbarhet bland chefer:

- NMI gällande upplevd arbetsbelastning har sänkts.
- Personalomsättningen har ökat och är fortfarande bland de högsta i GR.
- Sjukfrånvaron var bland de högsta i GR.

Personalomsättning (%) för chefer



För att öka hållbarheten bland kommunens chefer startades ett projekt upp under 2016 med fokus på chefers arbetsmiljö. Under 2017 har arbetet i projektet fokuserat på att

- definiera vad som kännetecknar en god arbetsmiljö för chefer
- skapa tydlighet i chefsuppdraget genom chefsöverenskommelser
- definiera hur många medarbetare en chef bör ha för att kunna vara en aktiv, tydlig och närvarande chef. Max 30 medarbetare per chef enligt gällande forskningsläge
- se över stödfunktioner för chefer
- genomföra en översyn av ledarutvecklingsprogrammet.

Medarbetare per chef

Genomsnittligt antal tillsvidareanställda

medarbetare/tillsvidareanställda chefer i augusti

Nämnd	Medarbetare
Kommunstyrelsen	8
Sveagatan ⁷	9
Kultur- och fritidsnämnden	11
Barn- och ungdomsnämnden	24
Utbildningsnämnden	24
Vård- och äldreomsorgsnämnden	28
Socialnämnden	23

⁷Sveagatan avser tekniska-, samhällsbyggnads- och miljönämnden.

För att förbättra rektorernas arbetsmiljö och möjliggöra att ett flertal nya rektorer genomgår den obligatoriska rektorsutbildningen har barn- och ungdomsnämnden tillsatt biträdande rektorer. Antalet tillsvidareanställda medarbetare per chef har därmed minskat jämfört med föregående år. Resterande nämnder har endast marginella ändringar avseende antal tillsvidareanställda medarbetare per chef jämfört med 2016.

Chefer med över 30 medarbetare

Generellt sett har chefer i mindre nämnder och chefer på högre nivåer i organisationen färre antal medarbetare direkt under sig. I vård- och äldreomsorgsnämnden, socialnämnden och barn- och ungdomsnämnden har majoriteten av enhetscheferna över 30 tillsvidareanställda medarbetare. Dessa chefer har utöver de tillsvidareanställda medarbetarna även högst antal vikarier och timavlönade. Tillgänglig forskning pekar entydigt på att organisationer med fler underställda än 30 innebär att chefer måste kompromissa med sitt ledarskap för att arbetstiden ska räcka till. Detta torde också påverka dessa chefers hållbarhet i organisationen.

Ekonomisk sammanfattning

Omställningsarbete och fokus på ekonomi i balans präglar det gångna året

Alingsås kommun gick in i år 2017 med ekonomiska utmaningar och en vetskap om att tuffare ekonomiska förutsättningar var att vänta. Resultatet i 2016 års bokslut landade på 1,9 mnkr i överskott vilket var det lägsta resultatet under 2000-talet. Detta innebar också att kommunen precis klarade lagstadgat balanskrav.

Kommunens första samlade uppföljning till kommunfullmäktige skedde per april i samband med vårbokslutet. I vårbokslutet prognostiserades ett resultat för kommunen som helhet på 19 mnkr. Det positiva resultatet förklarades dock uteslutande av starka resultat på finansieringen till följd av realisation av finansiella placeringar. Kommunens nämnder prognostiserade däremot ett rekordstort underskott om 62,1 mnkr där merparten av underskottet hänfördes till socialnämnden. Med bakgrund i vårbokslutets prognos togs politiskt beslut om att ge kommunledningskontoret i uppdrag att ta fram en kraftfull handlingsplan för att säkerställa flerårsstrategins fastställda budgetramar. Handlingsplanen antogs av kommunfullmäktige och blev startskottet på vad som sedermera kom att bli handlingsplan EFFEKT. Handlingsplan EFFEKT utgör tio punkter som syftar till att säkerställa ekonomin på såväl kort som lång sikt.

Nästa samlade uppföljning skedde per augusti i samband med delårsbokslutet. Prognos för kommunen som helhet hamnade då på 54,4 mnkr vilket var strax under budgeterat. Återigen förklarades resultatet av starka resultat på finansieringen. Utöver vad som redan var känt i vårbokslutet medförde övergången till fullfonderingsmodell för pensioner ytterligare cirka 20 mnkr i förbättrat resultat. Nämndernas samlade prognos var fortsatt ett stort underskott och indikerade ett resultat om -53,2 mnkr. Trots ett prognostiserat resultat i nivå med budget indikerade delårsbokslutet att kommunen stod inför ekonomiska utmaningar då resultatet i sin helhet utgjordes av positiva poster av engångskaraktär under finansieringen. Behovet av handlingsplan EFFEKT var således fortfarande högaktuellt.

Årets resultat 2017

Årets resultat för Alingsås kommun uppgår till ett överskott om 125,1 mnkr. Resultatet möjliggörs dels av viktiga åtgärder enligt handlingsplan EFFEKT, dels av poster av engångskaraktär under finansieringen. Trots en förbättring under året redovisar kommunens nämnder ett samlat underskott om 40,6 mnkr. Detta medför att kommunen fortsatt har en utmaning att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi. En avgörande del för att detta ska lyckas är att kommunens nämnder förmår att hålla tilldelad ekonomisk ram.

Starka resultat under finansieringen

2017 sticker ut vid en jämförelse av tidigare år då resultatet uteslutande är ett resultat av starka resultat på finansieringen.

En av punkterna i beslutad handlingsplan EFFEKT var en övergång från bland- till fullfonderingsmodell för pensioner. Övergången får en positiv redovisningsmässig effekt 2017. Därtill medför genomförda realisationer av finansiella placeringar en positiv effekt på resultatet år 2017. Detta i kombination med reavinster från tomtförsäljningen samt högre skatteintäkter och statsbidrag gör att årets resultat stärks betydligt. Lägre pensionskostnader samt högre statliga ersättningar bidrar också till överskottet.

Nämnderna håller inte tilldelad budget

Det ekonomiska resultatet för kommunens nämnder uppgår till ett underskott om 40,6 mnkr. Även om merparten av underskottet återfinns inom en specifik nämnd är situationen allvarlig då en god budgetföljsamhet för nämnderna är en förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomisk planering. Avvikelser, såväl positiva som negativa, under finansieringen är till viss del ofrånkomliga. Kan kommunen däremot uppvisa en god budgetföljsamhet inom verksamheterna läggs grunden för en stabil ekonomi vilket också möjliggör en fortsatt god verksamhet.

Balanskravet uppnås med god marginal

Med bakgrund i 2016 års svaga resultat med ytterst små marginaler har kommunen haft ett stort fokus under 2017 på att säkerställa ett resultat överstigande lagstadgat krav. I delårsbokslutet prognostiserades ett resultat om 54,4 mnkr. Prognosen inkluderade dock 31,2 mnkr i reavinster samt 21,9 mnkr avseende pensionsförpliktelser före år 1998. Rensat för dessa poster uppgick prognostiserat balanskrav till 1,3 mnkr.

Balanskravsresultatet i årsbokslut 2017 uppgår till 71,7 mnkr vilket är 70,4 mnkr bättre än delårsprognosen. Skillnaden förklaras av ytterligare reavinster avseende tomtförsäljningar och finansiella placeringar, högre skatteintäkter och statsbidrag samt lägre pensionskostnader. Flertalet av dessa poster är svåra att prognostisera eftersom de kan förskjutas i tid, men även på grund av att underlaget erhålls från externa aktörer.

Strukturellt resultat

Årets resultat uppgår till 125,1 mnkr. Resultatet innehåller flertalet poster av engångskaraktär vilka bidrar till att väga upp resultatet innevarande år. Realisation av anläggnings- och omsättnings-tillgångar exklusive tomtförsäljning om 43,6 mnkr, tomtförsäljning om 18,4 mnkr samt tillfälligt statsbidrag för mottagande av nyanlända om 16,0 mnkr, är samtliga poster som bidrar till ett stärkt resultat. Därtill kommer effekten av övergång till fullfonderingsmodell om 22,2 mnkr. Rensat från dessa poster landar det strukturella resultatet på 24,9 mnkr. Det strukturella resultatet är intressant av flera anledningar. Dels påvisar det hur väl kommunen lyckas hushålla med de medel som erhålls i form av skatteintäkter och generella statsbidrag, dels huruvida kommunen har en långsiktigt hållbar och sund ekonomi.

Koncernperspektiv

2017 har varit ett händelserikt år utifrån koncernperspektivet. I samband med kommunfullmäktiges antagande av handlingsplan EFFEKT beslutades ett antal punkter med bäring på koncernen. Gemensam finanshantering påbörjades under hösten och blev verklighet vid årsskiftet innebärande att hela kommunkoncernens placerings- samt upplåningsbehov hanteras via kommunens internbank.

Handlingsplan EFFEKT innebar även beslut om sänkta hyror vilket kommer att verkställas via Fabs AB under 2018.

En framtidsutblick

Alingsås kommun är en expansiv kommun med stark tillväxt och en vision om att nå 42 000 invånare år 2019. Kommunens geografiska placering skapar möjligheter till en fortsatt stark utveckling. Dessa möjligheter ställer krav på god ekonomisk styrning och långsiktig planering. Behovet av investeringar ökar i takt med att kommunen växer och därmed uppstår utmaningen att matcha detta med goda finanser. I samband med att kommunen växer, ökar även kraven på välfärdstjänster. Fler barn börjar skolan och fler äldre behöver plats på äldreboenden etc. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) flaggar utöver detta om att en dämpning av skatteunderlagstillväxten är att vänta framöver och beskriver situationen enligt följande: "ett betydande glapp riskerar att uppstå mellan kommunsektorns intäkter och kraftigt växande behov av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsökningen för med sig."¹

Kommunen har under 2017 påbörjat ett omställningsarbete i och med beslut om handlingsplan EFFEKT. Omställningen kommer att pågå under de kommande åren med målet att effektivisera verksamheten i storleksordningen 100 miljoner kronor. Detta sammantaget lägger grunden för Alingsås att fortsatt vara en attraktiv kommun för både nuvarande och kommande generationer.

¹ Sveriges Kommuner och Landsting, cirkulär 18:05, sida 1. 2018-02-15.

Finansiell analys

Sammanfattning

Alingsås kommun redovisade 2017 ett positivt resultat på 125,1 mnkr. Det är en förbättring med 123,2 mnkr jämfört med 2016. Årets resultat 2017 uppgår till 5,6 procent av skatte- och bidragsintäkter, vilket är en förbättring med 5,5 procentenheter jämfört med 2016. Investeringsvolymen för 2017 uppgår till 131,4 mnkr, vilket är 13,2 mnkr högre än för år 2016. Självfinansieringsgraden av investeringarna för år 2017 uppgår till 144,3 procent, vilket även det är en markant förbättring jämfört med tidigare år. En förändrad pensionsredovisning och införandet av gemensam finanshantering med en internbank har föranlett att soliditeten har sjunkit till 12,6 procent, att jämföra med en soliditet om 60 procent för år 2016.



Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och finansiell ställning för Alingsås kommun används en finansiell analysmodell som utvecklats av Kommunforskning i Västsverige (KFI). Modellen utgår från fyra viktiga finansiella aspekter. Dessa är det finansiella resultatet, kapacitetsutveckling, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Mätperioden omfattar åren 2015–2017. Målsättningen är att utifrån dessa perspektiv identifiera finansiella möjligheter och utmaningar för Alingsås, och därigenom kunna klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Mål för god ekonomisk hushållning

Alingsås kommun har beslutat om finansiella mål för god ekonomisk hushållning i Flerårsstrategi 2017–2019. Dessa kommenteras utförligt i nästa avsnitt i årsredovisningen som beskriver de två lagstadgade kraven god ekonomisk hushållning och balanskrav.

Resultat

Här åskådliggörs årets resultat och dess orsaker samt investeringar och dess finansiering.

	2015	2016	2017
Årets resultat (mnkr)	36,2	1,9	125,1
Årets resultat exklusive tomtförsäljning (mnkr)	30,6	-9,2	106,7
Årets resultat exklusive tomtförsäljning och jämförelsestörande poster (mnkr)	13,9	-16,7	106,7
Årets resultat/skatter och bidrag (%)	1,8	0,1	5,6
Årets resultat exklusive tomtförsäljning/skatter och bidrag (mnkr)	1,5	-0,4	4,8
Årets resultat exklusive tomtförsäljning och jämförelsestörande poster/skatter och bidrag (%)	0,7	-0,8	4,8

Årets resultat och jämförelsestörande poster

Alingsås kommun redovisade 2017 ett positivt resultat på 125,1 mnkr. Ställs resultatet i förhållande till kommunens skatte- och bidragsintäkter uppgår resultatet till 5,6 procent. Resultatet för år 2017 är det högsta resultat som Alingsås kommun hittills har redovisat. Det är framför allt försäljning av finansiella placeringar, tomtförsäljningar och övergång till fullfundsmodell för pensioner som bidrar till ett väldigt starkt resultat.

Tomtförsäljningar har under 2017 stärkt resultatet med 18,4 mnkr. Försäljning av finansiella placeringar har bidragit med 41,6 mnkr till årets resultat. Effekten av övergång till fullfundsmodell för pensioner uppgår till 22,2 mnkr.

En praxis inom kommunsektorn är att ekonomiskt resultat bör uppgå till minst två procent av skatter och bidrag. Ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tidsperiod självfinansiera större delen av en normal investeringsvolym och hantera pensionskulden. För en tillväxtkommun med höga investeringsvolymerna bör resultatet i de flesta fall ligga på mellan tre och fem procent. Anledningen till att tillväxtkommuner bör ha ett högre resultat än två procent är för att kommunen ska klara av höga investeringsvolymerna utan att försämra kommunens finansiella ställning genom att exempelvis behöva öka belåningsgraden. Om kommunen inte ska behöva välja mellan att ha en lägre investeringsvolym eller en högre skuldsättning krävs en högre resultatnivå än två procent, vilken bidrar till att finansiera kommande investeringar.

Nettokostnadsandel (%)	2015	2016	2017
Verksamhetens nettokostnader exklusive avskrivningar, tomtförsäljning och finansnetto	97,3	98,7	93,6
Avskrivningar	2,7	2,8	2,9
<i>Nettokostnadsandel exklusive tomtförsäljning och finansnetto</i>	<i>99,2</i>	<i>101,1</i>	<i>96,6</i>
Nettokostnadsandel exklusive tomtförsäljning, finansnetto och jämförelsestörande poster	100,0	101,5	96,6
Finansnetto	-0,7	-0,7	-1,4
Nettokostnadsandel exklusive tomtförsäljning och jämförelsestörande poster	99,3	100,8	95,2
Tomtförsäljning	-0,3	-0,5	-0,8
Jämförelsestörande engångsposter	-0,8	-0,4	0,0
Nettokostnadsandel	98,2	99,9	94,4

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är nettokostnadsandel, som innebär att samtliga kostnader relateras till skatte- och bidragsintäkter. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 procent har kommunen en positiv balans mellan kostnader och intäkter.

För år 2017 uppgår nettokostnadsandelen till 94,4 procent, vilket innebär att kommunen har en positiv balans mellan kostnader och intäkter och därmed visar ett positivt resultat motsvarande 5,6 procent av skatte- och bidragsintäkter.

Årets investeringar

	2015	2016	2017
Investeringsvolym (mnkr)	101,3	118,2	131,4
Investeringsvolym/skatter och bidrag (%)	5,1	5,6	5,9

Alingsås kommuns samlade investeringsvolym under 2017 uppgick till 131,4 mnkr, vilket är ungefär 13,2 mnkr högre jämfört med föregående år. Den skattefinansierade verksamhetens investeringsvolym uppgick till 69,3 mnkr och den avgiftsfinansierade verksamhetens investeringsvolym uppgick till 62,1 mnkr.

Självfinansieringsgraden av investeringar

	2015	2016	2017
Självfinansieringsgraden av investeringar (%)	89,6	50,8	144,3
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år (mnkr)	4,6	19,5	13,7
Självfinansieringsgraden av investeringar inklusive förutbetalda intäkter som regleras över flera år (%)	94,2	67,3	154,7

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat och avskrivningar. Anledningen till att investeringarna ställs mot årets resultat och avskrivningar är att årets kassaflöde, något förenklat, uppgår till årets resultat och avskrivningar. Årets kassaflöde anger hur kommunens likvida medel har förändrats under året. Om investeringsvolymen är lägre än årets resultat och avskrivningar innebär det ofta att investeringarna har kunnat finansieras utan upptagande av lån eller minskad likviditet.



Självfinansieringsgraden av investeringarna för år 2017 uppgår till 144,3 procent, vilket innebär att kommunen har kunnat finansiera årets investeringar utan att försämra sitt framtida finansiella handlingsutrymme. Självfinansieringsgraden av investeringarna år 2016 och år 2015 understeg 100 procent, vilket har inneburit att under dessa år har kommunen fått finansiera sina investeringar med följd av minskad likviditet.

Kapacitet

Nedan ges en bild av kommunens kortsiktiga och långsiktiga finansiella styrka.

Likviditet

(%)	2015	2016	2017
Kassalikviditet	266,5	225,4	547,9

Kassalikviditet är ett mått på kommunens kortsiktiga finansiella handlingsutrymme. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller ökande soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärkts. Kassalikviditeten är förhållandet mellan kassa och bank, kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kortfristiga skulder. En kassalikviditet överstigande 100 procent innebär att kommunen kan finansiera sina kortfristiga skulder genom att använda likvida medel, kortfristiga placeringar och kortfristiga fordringar. Årets kassalikviditet uppgår till 547,9 procent, vilket innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att hantera den kortfristiga skulden.

Soliditet

(%)	2015	2016	2017
Soliditet	62,9	60,0	12,6

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Soliditeten uppgår i bokslut 2017 till 12,6 procent. Det är en avsevärd försämring jämfört med föregående år men det har sina logiska förklaringar. Alingsås kommun övergick under 2017 till fullfundsmodell för pensioner, vilket innebar att ansvarsförbindelsen lyftes in i balansräkningen. Det leder till att soliditeten minskar, då skulderna i balansräkningen ökar. I slutet av 2017 införde Alingsås kommunkoncern gemensam finanshantering med en internbank. I praktiken innebar det att samtliga lån som tidigare låg hos kommunens bolag flyttades över till Alingsås kommun och att bolagen sedan finansierar sig via kommunens internbank. Det här innebär att Alingsås kommuns balansräkning blir större då kommunen dels har en skuld till kreditinstitut och dels en fordran på respektive bolag. Sammantaget har dessa två faktorer bidragit till att soliditeten har fallit kraftigt jämfört med tidigare år. Det är viktigt att i sammanhanget poängtera att den fallande soliditeten i detta fall inte är något negativt, utan det beror på förändrade redovisningsprinciper för pensionskulden samt införandet av gemensam finanshantering.

Skatter och bidrag

År 2017 uppgick Alingsås kommunalskatt till 21,36 procent. Skattesatsen har varit oförändrad de senaste tre åren. I de 13 kommunerna i Göteborgsregionen varierar kommunernas skattesatser för 2017 från 19,96 procent i Partille till 22,37 procent i Lilla Edet. Av kommunerna i Göteborgsregionen har Alingsås den sjätte högsta skattesatsen.

Ett sätt att analysera kommunens långsiktiga finansiella ställning är att jämföra skattesatsen med övriga kommuner. Vid en sådan jämförelse är det viktigt att särskilja begreppen vägd respektive ovägd skattesats. Ett ovägt medelvärde beskriver hur det ser ut i en genomsnittlig kommun. Alla kommuner väger lika tungt i jämförelsen, oavsett antal invånare i respektive kommun. Ett vägt medelvärde beskriver den genomsnittliga skattesatsen för en person i riket eller i den jämförelsegrupp som analyseras. Det vägda medelvärdet tar hänsyn till att kommunerna har olika antal invånare och större kommuner får således en större påverkan på det vägda medelvärdet.

Det ovägda medelvärdet av skattesatsen i riket uppgick för år 2017 till 21,67 procent, det vill säga 0,31 procentenheter högre än för Alingsås kommun. Det vägda medelvärdet av skattesatsen i riket uppgick år 2017 till 20,75 procent, det vill säga 0,61 procentenheter lägre än för Alingsås kommun. Alingsås kommuns relativt höga skattesats innebär en viss begränsning i att förstärka intäktsidan genom skattehöjningar.

Alingsås eget skatteunderlag ökade med 4,5 procent vid den senaste taxeringen. Kommunens skattekraft som procent av medelskattekräften i riket uppgick i taxering 2017 till 99 procent. Under en tioårsperiod har kommunens medelskattekraft legat mellan 97 och 99 procent.

Alingsås är en nettomottagare i det generella kostnadsutjämningsystemet. För 2017 har kommunen fått 236,3 mnkr i utjämningsbidrag – en minskning med 3,7 mnkr jämfört med 2016.

Risk

Med risk avses identifierade risker som kommunen står inför.

Pensionsförpliktelser

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta eftersom skulden ska finansieras i framtiden. Alingsås kommun övergick i samband med delårsbokslutet till att redovisa pensionsförpliktelserna enligt fullfundsmodellen. Detta innebär att

ansvarsförbindelsen lyfts in i balansräkningen som en avsättning. Övergång till fullfunderingsmodellen ger en positiv årlig resultat effekt. Likvidmässigt får en övergång till fullfunderingsmodell inte någon effekt. Kommunens totala avsättningar för pensioner uppgår till 967,2 mnkr för år 2017.

Kommunens borgensåtaganden

Kommunens borgensåtaganden har under 2017 minskat med 2 634,6 mnkr och uppgår vid bokslutet till 0,5 mnkr. 2 633,2 mnkr kan härledas till kommunens bolag. Införandet av gemensam finanshantering med en internbank innebär att kommunen inte längre har några borgensåtaganden gentemot sina bolag. Resterade del kan härledas till minskade borgensåtaganden till föreningar och stiftelser och minskat kommunalt förlustansvar för eignahem. Kommunfullmäktige beslutade den 6 september 2017 att Alingsås Tennisklubb ansökan om förlängd kommunal borgen avslås. Nuvarande lån med kommunal borgen skulle lösas in. Det återstår vid årsskiftet ett borgensåtagande gentemot Alingsås Tennisklubb på 0,2 mnkr.

Lån

Alingsås kommunkoncern införde under december månad gemensam finanshantering med en internbank i Alingsås kommun. Detta innebar i praktiken att bolagens lån lades över till kommunen och att bolagen hädanefter finansierar sig via kommunens internbank. Kommunen är ansvarig för riskhanteringen kopplat till koncernens finansiering. Den sista december 2017 uppgick kommunens låneskuld till 3 345,9 mnkr. Kommunens fordringar gentemot bolagen uppgick per sista december 2017 till 3 078,8 mnkr.

Skuldportföljen hade i bokslutet en genomsnittlig räntebindning på 1,8 år och en genomsnittlig kapitalbindning på 2,58 år. Detta ligger inom de limiter som stipuleras i Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern. Riktlinjerna fastställer även att maximalt 50 procent av lånen får ha ränteförfall inom ett år. Vid bokslutet förfaller 53 procent av lånen inom ett år och ligger således något utanför riktlinjerna. Detta beror på att kommunen övertog bolagens lån den 20 december 2017 och påbörjade omgående en översyn av låneportföljen. Alingsås kommun kommer under årets första månader 2018 att genomföra nödvändiga åtgärder för att minska andelen lån som har ränteförfall inom ett år och således ligga inom fastställda riktlinjer.

Derivat

Alingsås kommun har i bokslutet inga derivatinstrument.

Placeringar

Under slutet av 2017 antog kommunfullmäktige nya Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern. Dessa innebar att den tidigare pensionsportföljen upplöstes och att samtliga placeringar ligger i överlikviditetsportföljen, som klassificeras som kortfristiga. Detta var en följd av att kommunfullmäktige tidigare beslutade att Alingsås kommun skulle övergå till fullfundsmodell för pensioner.

Under året har Alingsås kommun gjort en större omallokering i placeringsportföljen, vilket har lett till en realisation av övervärden i dåvarande placeringar om 41,6 mnkr. Detta tillfaller resultatet under 2017 men är en engångseffekt som inte är möjlig att upprepa.

Överlikviditetsportföljen

Överlikviditetsportföljens innehav klassificeras som kortsiktiga då syftet med portföljen är att kunna använda den för att möta kortsiktigt höga investeringsvolymerna under kommande år i enlighet med beslutat Tillväxtprogram 2018–2027. Då placeringshorisonten är relativt kort tillåter inte Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern ett högt risktagande. Detta innebär att samtliga innehav i portföljen är räntebärande, huvuddelen av kapitalet är fördelat på ett flertal räntefonder.

Marknadsvärdet för överlikviditetsportföljen uppgår i bokslut 2017 till 655,4 mnkr. Ett innehav, en obligation utgiven av Huddinge kommun, ligger utanför de

limiter som stipuleras i Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern då obligationen har en längre löptid än riktlinjerna tillåter. Detta beror på att obligationen flyttades över från den tidigare pensionsportföljen. Alingsås kommun kommer att realisera denna obligation under början av 2018 för att ligga inom stipulerade limiter. I övrigt ligger överlikviditetsportföljens innehav inom riktlinjerna.

Kontroll

Kontrollperspektivet beskriver hur väl den ekonomiska styrningen fungerar i kommunen.

Utfall i förhållande till budget

Budgetföljsamhet är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 66,7 mnkr, då kommunen budgeterade ett resultat för 2017 om 58,4 mnkr. Nämnderna avviker negativt jämfört med budget medan finansieringen visar en positiv avvikelse jämfört med budget. Nämndernas avvikelser redogörs mer i detalj i avsnittet driftuppföljning. En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. Vid en jämförelse med delårsbokslut per augusti och årsbokslutet förbättrades nämndernas samlade prognoser med 12,6 mnkr.

(mnkr)	2015	2016	2017
Avvikelse nämnder	5,9	1,9	-40,6
Avvikelse årets resultat	7,7	10,8	66,7



Finansiella nycketal – kommunen

	2017	2016	2015	2014	2013
God ekonomisk hushållning - finansiella nycketal					
Årets resultat (mnkr)	125,1	1,9	36,2	40,5	40,5
varav försäljning av exploateringsfastigheter (mnkr)	18,4	11,1	5,6	14,3	1,6
Årets resultat exklusive tomtförsäljning (mnkr)	106,7	-9,2	30,6	26,2	38,9
Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnetto, förändring (%)	-0,6	6,8	4,0	1,7	5,0
Nettokostnadsandel (%)	94,4	99,9	98,2	97,9	97,9
Skatter, generella statsbidrag och kommunal utjämning, förändring (%)	5,3	5,0	3,7	1,7	4,4
God ekonomisk hushållning (2 % av skatteintäkter och bidrag, mnkr)	44,3	42,1	40,1	38,6	38,0
Investeringar (mnkr)	131,4	118,2	101,3	91,0	131,5
Avskrivningar (mnkr)	64,5	58,1	54,6	52,0	47,2
Kvar att finansiera genom resultat eller lån (mnkr)	66,9	60,1	46,7	39,0	84,3
Självfinansieringsgrad av investeringar (%)	144,3	50,8	89,6	101,6	66,7
Investeringsvolym/verksamhetens nettokostnader (%)	6,2	5,6	5,1	4,8	7,0
Budgetföljsamhet (%)	1,9	1,0	0,1	-0,4	-0,3
Intjäningsförmåga					
Antal invånare	40 390	40 045	39 602	39 188	38 619
Antal anställda med månadslön	3 382	3 396	3 201	3 231	3 100
Skattesats kommunen (%)	21,36	21,36	21,36	21,36	21,36
Skattesats regionen (%)	11,48	11,48	11,48	11,13	11,13
Total skattesats (%)	32,84	32,84	32,84	32,49	32,49
God betalningsberedskap					
Finansiella nycketal					
Soliditet (%)	12,6	60,0	62,9	62,7	63,1
Kassalikviditet (%)	547,9	225,4	266,5	271,7	285,7

Förklaring till vissa nycketal

Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnetto, förändring i procent: Hur mycket verksamhetens nettokostnader har ökat jämfört med föregående år, redovisas i procent.

Nettokostnadsandel: Verksamhetens nettokostnader inklusive finansnetto dividerat med summan av skatter och bidrag är nettokostnadsandelen.

Skatter, generella statsbidrag och kommunal utjämning, förändring i procent: Hur mycket skatter, generella statsbidrag och kommunal utjämning har ökat jämfört med föregående år, redovisas i procent.

Självfinansieringsgrad av investeringar: Självfinansieringsgraden av investeringarna räknas ut genom att först addera årets resultat med årets avskrivningar och sedan dividera denna summa med årets investeringar.

Investeringsvolym/verksamhetens nettokostnader: Ett relativmått som visar hur stor investeringsvolymen är i förhållande till verksamhetens nettokostnader. Redovisas i procentenheter.

Budgetföljsamhet: Ett relativmått som visar verksamhetens budgetavvikelse i förhållande till verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar.

Soliditet: Ett finansiellt nycketal som visar hur stark den långsiktiga betalningsförmågan är. Soliditet räknas ut genom att dividera eget kapital med balansomslutningen (summan av tillgångarna).

Kassalikviditet: Finansiellt nycketal som visar på den kortsiktiga betalningsförmågan. Kassalikviditeten räknas ut genom att addera kassa och bank, kortfristiga fordringar och kortfristiga placeringar och sedan dividera detta med kortfristiga skulder.

EFFEKT – politisk handlingsplan för en ekonomi i balans

Med en bred politisk majoritet beslutades den politiska handlingsplanen EFFEKT i juni 2017. Handlingsplanen pekar ut den politiska färdriktningen för att hantera Alingsås kommuns strukturella underskott. Istället för omfattande nedskärningar i välfärden ändrar kommunen sin verksamhetsstruktur, tar ett koncernövergripande ansvar och stärker den ekonomiska styrningen.

Handlingsplanens fokus är stärkt ekonomistyrning där målet är att bromsa den höga kostnadsökning Alingsås kommun haft de senaste åren. Genom att öka ekonomisk kontroll och ändra kommunens interna struktur för våra nämnder finns möjligheten att hantera underskotten utan nedskärningar. Genom ett koncernövergripande perspektiv stärks kommunens ekonomiska ställning.

Handlingsplanen består av 10 punkter. Kommunens förvaltningar och tjänstemän har under hösten 2017 arbetat med att verkställa stora delar av handlingsplanen. Verkställandet sammanfattas nedan.

Punkt #1 – Stärkt ekonomistyrning

Kommunledningskontoret har infört obligatorisk månadsuppföljning av ekonomin till kommunstyrelsen. Månadsuppföljningen omfattar nämndernas driftuppföljning.

Kommunledningskontoret har påbörjat genomlysningen av kommunens ekonomi, under 2017 har ett omfattande arbete genomförts på socialförvaltningen samt inom delar av kommunledningskontorets verksamhet.

Kommunledningskontoret säkerställer i samband med att nämnderna beslutar om sina respektive flerårsstrategier att nämndbudget och detaljbudget överensstämmer.

Kommunledningskontoret arbetar kontinuerligt med att hantera uppbokningar utifrån god ekonomisk hushållning och god redovisningssed.

Punkt #2 – Anpassa integrationsverksamheten till en lägre kostnadsnivå och implementera kommunens samlade flyktingverksamhet under utbildningsnämnden

Punkten är delvis verkställd i och med kommunfullmäktiges beslut i flerårsstrategi 2018–2020 om att Migrationsverkets ersättningar för etablering inte fortsatt ska fonderas, utan användas under innevarande år. Tjänstemännen arbetar med att få till stånd en intern fördelning.

Utredning pågår kring en samlad flyktingverksamhet och kommer att återrapporteras under 2018.

Punkt #3 – Implementera ett överflyttande av verksamheten för funktionshinder från socialnämnden till vård- och äldreomsorgsnämnden

Funktionshinderverksamheten är verkställd från 1 januari 2018. Såväl verksamhet, budget som personal är organisatoriskt placerade under vård- och äldreomsorgsnämnden.

Punkt #4 – Sänka hyrorna

Budgettekniskt är hyrorna sänkta i och med fullmäktiges flerårsstrategi. Verkställandet i praktiken ligger hos FARAB och kommer att verkställas 2018.

Punkt #5 – Genomlysning av gymnasiets program

Utbildningsförvaltningen utreder frågan och kommer att återrapportera till kommunstyrelsen i samband med flerårsstrategiprocess 2019–2021.

Punkt #6 – Samla kommunens stödfunktioner

Kommunledningskontoret har arbetat med frågan under 2017. Under våren 2018 kommer en av grupperna, HR-strategier, att organisatoriskt tillhöra kommunledningskontoret. En controllerenhet är bildad på kommunledningskontoret. Controllers, nämndsekreterare och kommunikatörer kommer att vara centraliserade och organiserade från kommunledningskontoret den 1 januari 2019 enligt EFFEKT.

Punkt #7 – Gemensam finanshantering

Gemensam finanshantering är införd från den 1 januari 2018. Den likvida hanteringen i kommunkoncernen administreras från kommunledningskontoret.

Punkt #8 – Fullfonderingsmodell

Övergången till fullfonderingsmodellen är verkställd 2017.

Punkt #9 – Interkommunalt samarbete för överförmyndarverksamheten

Kommunledningskontoret har påbörjat utredning om interkommunal samverkan. Utredning kommer att återrapporteras till kommunstyrelsen i juni 2018.

Punkt #10 – Tidsbegränsade förvaltningschefsförordnanden

Verkställandet av tidsbegränsade förvaltningschefs-förordnanden pågår och kommer att slutföras under våren 2018. I samband med det kommer nya avtal att undertecknas för förvaltningscheferna.



God ekonomisk hushållning

Kommuner har sedan år 1992 enligt kommunallagen haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom även balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet till resultatutjämningsreserver. Samtliga dessa lagstiftningskrav ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Inledningsvis i detta avsnitt görs en analys av kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning antagna i flerårsstrategi 2017–2019 av kommunfullmäktige.

I anslutning till detta genomförs en balanskravsutredning. Ingen redovisning av resultatutjämningsreserven (RUR) görs eftersom Alingsås kommun har beslutat att inte införa den.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, på kort och lång sikt. I kommunallagens 8:e kapitel anges att för den kommunala verksamheten ska det finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen och riktlinjerna ska omfatta såväl ekonomi som verksamhet och utformas av kommunerna.

Alingsås beslutade om mål för god ekonomisk hushållning i flerårsstrategi 2017–2019 där grundtanken är att varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas.

För att leva upp till detta har kommunen beslutat om 10 finansiella mål. Dessa redovisas och följs upp i detta avsnitt. Uppföljning av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnittet som behandlar kommunens verksamhet.

Ekonomiskt resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Kommunfullmäktige har definierat att ett stabilt ekonomiskt resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Ett resultat på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag är 44,3 mnkr. Resultatet för 2017 är 125,1 mnkr vilket motsvarar 5,6 procent och överstiger därmed målet.

Målet är uppnått.

Årets investeringar i skattefinansierad verksamhet ska självfinansieras genom resultat och avskrivningar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat och avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året. Självfinansieringsgraden i den skattefinansierade verksamheten uppgår till 144,3 procent, budget 2017 uppgår till 113,1 procent.

Målet är uppnått.

Nettokostnaderna ska inte öka snabbare än summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Kommunfullmäktige har definierat en kontrollerad nettokostnadsutveckling med att nettokostnaderna inte ska öka snabbare än summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Nettokostnadsutveckling inklusive finansnetto uppgår till -0,6 procent år 2017 medan skatter och bidrag har ökat med 5,3 procent. Nettokostnaderna beräknas därmed understiga utvecklingen av skatter och statsbidrag.

Målet är uppnått.

Avvikelserna mellan redovisade nettokostnader och referenskostnader ska minska.

Senast tillgänglig data för avvikelsen mellan redovisade nettokostnader och referenskostnaderna baseras på bokslut 2016 och publicerades under sommaren 2017. Alingsås redovisar 51 mnkr högre redovisade kostnader än referenskostnaden. Detta innebär att Alingsås kommun redovisar 51 mnkr högre kostnader än vad som motiveras utifrån kommunens struktur och utifrån en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå.

Baserat på bokslut 2015 redovisade Alingsås kommun en avvikelse om 29 mnkr. Avvikelsen har således ökat med 22 mnkr vilket motsvarar en ökning om 76 procent. Största ökningen återfinns inom grundskolan samt individ- och familjeomsorgen.

I och med detta bedöms målet ej uppnått.

Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser ska inte understiga 20 procent.

Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser uppgår till 12,6 procent för 2017. Soliditeten är försämrad jämfört med tidigare år. Den försämrade soliditeten beror

på att kommunen i samband med införandet av internbanken övertagit samliga lån från kommunkoncernen, vilket får en negativ påverkan på soliditeten.

Målet är inte uppnått.

Skattesatsen ska hållas oförändrad under planperioden.

Kommunens skattesats är fastställd till 21,36 procent. Det finns inga beslut om en skattehöjning.

Målet är uppnått.

Kommunens borgensåtagande ska minska utifrån 2016 års nivå.

Kommunens borgensåtaganden har minskat med 2 634,6 mnkr. 2 633,2 mnkr kan härledas till de kommunala bolagen. Införandet av gemensam finanshantering med en internbank innebär att kommunen inte längre har några borgensåtaganden gentemot sina bolag. Resterande del kan härledas till minskade borgensåtaganden till föreningar och stiftelser och minskat kommunalt förlustansvar för egnahem.

Målet är uppnått.

Kvalitet i relation till redovisad kostnad ska vara oförändrad eller öka.

Målet kring kvalitet i relation till redovisad kostnad har tidigare år mätts utifrån nyckeltal från Kolada som benämnts effektivitetstal inom kommunens olika verksamheter. Mättet har bestått av en sammanvägning av diverse kvalitetsmått som sedan ställts i relation till avvikelsen gentemot referenskostnaden. Utifrån detta har en rankning erhållits. För 2017 finns enbart nyckeltalet avseende grundskolan kvar där Alingsås landar på plats 91 vilket är en försämring jämfört med tidigare år då kommunen landade på plats 23.

Alingsås kommun redovisar i flertalet undersökningar högre resultat än snittet i riket när det gäller kvalitet. I KKiK:s årliga mätning redovisar kommunen bättre resultat än snittet i majoriteten av frågorna. Även i medborgarundersökningen uppvisar kommunen förhållandevis höga värden. Samtidigt indikerar senaste siffrorna kring referenskostnadsavvikelsen att kommunen ökat sin avvikelse från 29 mnkr till 51 mnkr.

Målet bedöms ej uppfyllt.

Andel verksamhet som sker på entreprenad eller i köpt verksamhet ska öka.

Ställs redovisad kostnad för köp av verksamhet under perioden januari till december i relation till verksamhetens bruttokostnader för samma period uppgår andelen till 14,7 procent, vilket motsvarar en marginell ökning från tidigare år.

Målet är uppnått.

Avgiftskollektivet ska långsiktigt vara självfinansierat.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat och avskrivningar. 100 procent innebär att avgiftskollektivet kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året.

Den avgiftsfinansierade verksamheten har en självfinansieringsgrad av investeringarna uppgående till 25 procent år 2017 att jämföra med 26,5 procent i bokslut 2016. Investeringarna är inte självfinansierade.

Inkluderas förutbetalda intäkter såsom exempelvis anslutningsavgifter uppgår självfinansieringsgraden till 45,9 procent år 2017.

Målet är inte uppnått.

Balanskravsutredning

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa. Balanskravet innebär att kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet ändå skulle bli negativt måste Alingsås kommun kompensera detta med överskott inom tre år och kommunfullmäktige måste i en plan ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Balanskravsresultatet för 2017 uppgår till 71,7 mnkr. Målet är uppfyllt.

Alingsås kommun har uppfyllt balanskravet sedan det infördes år 2000.

Balanskravsresultat (mnkr)

	Kommunen	
	2017	2016
Årets resultat enligt resultaträkningen	125,1	1,9
samtliga reavinster	-31,2	0,0
vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0
vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0
orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0
återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	93,9	1,9
Pensionsförpliktelser före 1998	-22,2	0,0
Årets balanskravsresultat	71,7	1,9

Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen är att visa kommunkoncernens totala ekonomiska ställning, utveckling och åtaganden. För ytterligare information om de i koncernen ingående bolagen, hänvisas till AB Alingsås Rådhus årsredovisning 2017.

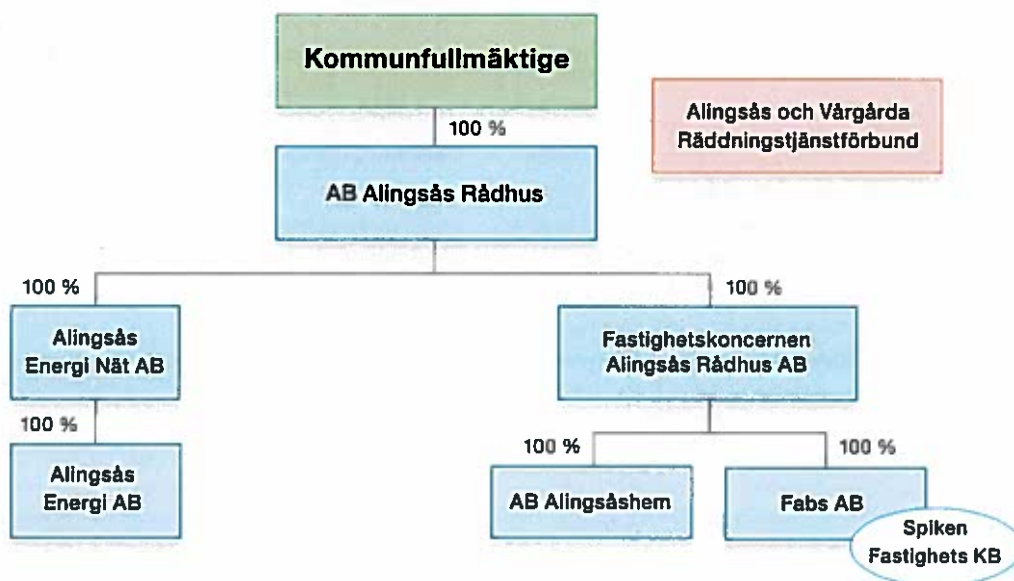
Koncernstrukturen

Alingsås kommun bildade på bolagsstämma den 3 december 2003 AB Alingsås Rådhus ("ABAR"), som den 1 januari 2004 förvärvade aktierna i kommunens helägda bolag. Köpeskillingen, som uppgick till sammanlagt 294 mnkr, finansierades genom att Alingsås kommun lämnade ett förlagslån till bolaget på samma belopp. AB Alingsås Rådhus är helägt av Alingsås kommun. I samband med den ändrade lagstiftningen om så kallade räntesnurror den 1 januari 2010 löstes kommunens förlagslån och motsvarande externa lån togs upp.

Koncernredovisningen och övriga uppgifter om koncernen omfattar moderbolaget AB Alingsås Rådhus och de i koncernen ingående dotterföretagen, vilka ägs till 100 procent:

- Alingsås Energi Nät AB, org. nr 556402-5905 med dotterbolaget Alingsås Energi AB, org. nr 556499-0413
- Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB ("FARAB"), org nr 559075-0401 med dotterbolagen
 - AB Alingsåshem, org. nr 556401-2374,
 - Fabs AB, org. nr 556048-9162 med Spiken Fastighets Kommanditbolag, org.nr 969746-9014.

AB Alingsås Rådhus är kommanditdelägare i Spiken Fastighets kommanditbolag. Per 2017-12-31 ser kommunkoncernen ut enligt nedan:



Fastighetskoncernen bildades vid ingången av 2017 då ABAR överlät samtliga aktier i AB Alingsåshem och i Fabs AB till det nybildade fastighetsmoderbolaget Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB.

I kommunkoncernen ingår även Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund. Kommunfullmäktige

beslutade 2008-06-18, § 122, att räddningstjänsten i Alingsås kommun från och med den 1 januari 2009 ska utövas av ett med Vårgårda kommun gemensamt kommunalförbund – Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund ("AVRF"). Kommunens andel av förbundet uppgår till 78 procent (77,6 procent).

Ekonomisk översikt Stora värden i koncernen

De kommunala bolagens omsättning är liten i förhållande till kommunens. Dock finns ett betydande innehav av anläggningstillgångar (till största delen fastigheter) i bolagen. I samband med årsboksut genomför AB Alingsåshem och Fabs AB interna, och ibland externa, värderingar av sitt fastighetsbestånd, vilket påvisade övervärden motsvarande knappt 1 515 mnkr (1 658 mnkr) per 2017-12-31, fördelat på 284 mnkr (675 mnkr), eller motsvarande 27 procent över marknadsvärdet, för Fabs AB och 1 231 mnkr (983 mnkr), motsvarande 76 procent över marknadsvärdet, för AB Alingsåshem. Marknadsvärdena överstiger bokförda värden med drygt 56 procent totalt sett.

Årets resultat är positivt

Koncernen Alingsås kommun redovisar ett positivt resultat på 91,1 mnkr (65,0 mnkr). Resultatet fördelar sig på kommunen med 125,1 mnkr (1,9 mnkr), AB Alingsås Rådhus-koncern -33,6 mnkr (62,2 mnkr) samt AVRF -0,4 mnkr (0,9 mnkr). AB Alingsås Rådhus-koncernens resultat på -33,6 mnkr fördelar sig på Alingsås Energi Nät AB koncernen med 28,7 mnkr (24,3 mnkr), AB Alingsåshem -36,6 mnkr (20,2 mnkr), Fabs AB -21,9 mnkr (17,2 mnkr), AB Alingsås Rådhus -1,1 mnkr (-0,1 mnkr) samt Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB -0,9 mnkr.

Den enskilt största förklaringen till det försämrade resultatet i AB Alingsås Rådhus-koncernen är hänförlig till införandet av gemensam finanshantering och internbank. Skillnaden i resultat ovan på cirka 96 mnkr mellan åren (-33,6 mnkr 2017 och +62,2 mnkr 2016) uppstod som en följd av inlösen av fastighetsbolagens ränteswappar och banklån. Kostnaden för lösen var högre men genom att bland annat lösa upp bolagens periodiseringsfonder har det negativa resultatet kunnat begränsas.

I resultatet för Alingsås Energi Nät AB-koncernens resultat, samt i moderbolaget AB Alingsås Rådhus, ingår ett koncernbidrag från Energi-koncernen till moderbolaget (ABAR) på sammanlagt 15,4 mnkr. Alingsås Energi Nät AB koncernen har historiskt inte uppvisat ett bättre resultat än det för 2017, 52,1 mnkr före bokslutsdispositioner och skatt. Fabs AB och AB Alingsåshem redovisar även mycket positiva resultat om hänsyn tas till lösen av ränteswappar.

Alingsås och Vargårdas Räddningstjänstförbund redovisar ett negativt resultat om 0,4 mnkr, vilket är en försämring med 1,2 mnkr jämfört med föregående år.

Den kortsiktiga betalningsförmågan

Den kortsiktiga betalningsförmågan för hela koncernen kan mätas i måttet kassalikviditet (omsättningstillgångar-varulager/kortfristiga skulder). Detta mått bör vara över 100 procent för att betalningsförmågan ska hållas på en godtagbar nivå. Koncernens kassalikviditet var 159,6 procent (89,2 procent per 2016-12-31). På grund av införandet av internbank blir kassalikviditeten något missvisande vid en jämförelse med föregående år. Anledningen är att en väsentligt mindre del av skulder till kreditinstitut redovisas som kortfristiga för 2017, cirka 500 mnkr. Tas hänsyn till de 500 mnkr skulle kassalikviditeten 2017 uppgå till drygt 103 procent och därmed vara mer jämförbart med 2016.

Utbetalningarna är dock inte jämnt fördelade över året varför det är svårt att jämföra två olika tidpunkter på året. En stor utbetalning sker på våren, då föregående års intjänade pensioner betalas ut. Resterande del av året byggs likviditeten upp för att klara denna utbetalning. Över en enskild månad varierar också likviditeten. Kommunens skatteintäkter betalas in i slutet av månaden och då är likviditeten hög i några dagar tills löneutbetalning sker. Det är en medveten strategi att inte ha mer direkt tillgängliga medel än vad som behövs.

Som framgår ovan, samt av tabellen på sidan 55, har kassalikviditeten ökat jämfört med föregående år. Ökningen är främst hänförlig till en ökning av kassa och bank samt kortfristiga placeringar. Under 2011 och 2012 uppgick kassalikviditeten till mellan 58,0 respektive 66,0 procent. Förklaringen till den stora ökningen fram tills idag beror på att alla lån som kommunen hade gentemot bolagen lades om och bolagen lånade istället enbart från externa kreditinstitut, vilket under 2012 medförde en hög likviditet för kommunen som placerades i värdepapper.

Den långsiktiga betalningsförmågan

Kommunens övergång till fullfonderingsmodell under 2017, jämfört med blandmodell tidigare, kommer att underlätta jämförelser framöver, särskilt vad gäller soliditetsmättet. Nu ingår hela pensionsskulden i balansräkningen, vilket ger en soliditet på 17,5 procent (15,7 procent) vilket innebär att den långsiktiga betalningsförmågan hos koncernen ökat något. Av dotterbolagens verksamhet utgör fastighetsförvaltning en stor del vilket påverkar soliditeten negativt då det ofta är stora värden som ligger dolda i de bokförda värdena samtidigt som de ofta motsvaras av långfristiga skulder.

Kommunkoncernens införande av gemensam finanshantering och internbank påverkar inte soliditetsmätten för kommunkoncernen.

Intressanta nyckeltal

Skuldsättningsgraden anger kvoten mellan totala skulder och eget kapital, det vill säga den visar hur stor skuld kommunkoncernen har i förhållande till det egna kapitalet. Att skuldsättningsgraden dubblats vid jämförelse med föregående årsbokslut beror på kommunens övergång till fullfonderingsmodell i och med att ansvarsförbindelsen nu ingår i eget kapital. Skulle kommunen ha fortsatt att redovisa ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen skulle kvoten uppgå till cirka 264 procent.

Historiskt har dotterbolagen främst använt sig av kommunal borgen vid nyupplåning och till liten del av till exempel fastighetsinteckningar. Som en följd av införandet av gemensam finanshantering med tillhörande internbank har bolagens borgensåtagande försvunnit. Minskningen kunde redan från 2016 noteras som en följd av att AB Alingsåshem till viss del övergick till pantförskrivning av sina fastigheter enligt kommunens dåvarande finansiella riktlinjer. Den totala skulden till kreditinstitut har ökat med 412 mnkr mellan 2016 och 2017, från 2 933 mnkr till 3 345 mnkr.

	2013	2014	2015	2016	2017
Soliditet (%)	29,6	12,7 ¹⁾	14,9 ¹⁾	15,7 ¹⁾	17,5 ¹⁾
Kassalikviditet (%)	97,5	101,0	89,3	89,2	159,6
Resultat efter finansiella poster (mnkr)	78,9	103,1	109,2	86,0	81,9
Balansomslutning (mnkr)	5 015,9	5 233,1	5 335,9	5 577,2	6 118,0
Skuldsättningsgrad (%)	237	228	215	221	470
Bolagens del av borgensåtagande (mnkr)	2 764,0	2 749,0	2 719,0	2 633,2	-

¹⁾Avser beräkning där ansvarsförbindelsen ingår som en del av eget kapital ("fullfond")

Investeringsvolymen

Under 2012 och 2013 uppgick investeringsvolymerna till hela 407 mnkr respektive 522 mnkr. Däremot sjönk investeringsvolymen relativt kraftigt under 2014 till 261,5 mnkr och till 278,5 mnkr år 2015. 2016 ökade investeringsnivåerna åter, främst bland bolagen.

För 2017 uppgår investeringarna till 641 mnkr (454 mnkr, 2016). Då ABAR-koncernen handhar uthyrning av fastigheter inom kommunen medför det att de blir betydligt mer investeringsintensiva. Stora investeringar har avslutats av Fabs AB bland annat avseende förskolorna Ekskogen och Långared och per 2017-12-31 pågår fortfarande den stora investeringen i form av om- och nybyggnation av Nohgahallen inkluderande en ny simhall. Totala investeringar i Fabs AB under 2017 uppgick till 194 mnkr.

Koncernen Alingsås Energi Nät har under året fortsatt med stora investeringar i fjärrvärme, elnät och anslutningar till stadsnätet. Under 2017 har koncernen fortsatt nybyggnation av en ny biobränslepanna, vilken togs i provdrift strax före jul. Koncernens investeringar uppgick 2017 till 210 mnkr. Under året har dotterbolaget Alingsås Energi AB förvärvat fyra vattenkraftverk i Sävåen.

AB Alingsåshem har avslutat en av två nybyggnationer av två nyckelfärdiga punkthus upphandlade och framtagna av SABO om totalt 56 lägenheter. Årets investeringar uppgick till cirka 103 mnkr.

Uthyrningssituationen i fastighetsbolagen fortsätter att vara god och i koncernen är vakansgraden, andelen outhyrda lokaler och bostadslägenheter, låg. Någon risk för att uthyrningssituationen skulle försämrats i större omfattning under de närmaste åren synes inte föreligga.

Personal (årsarbetare)

Antal anställda	Män	Kvinnor	Totalt
Alingsås kommun	579	2 317	2 896
AB Alingsås Rådhus	3	4	7
FARAB	-	-	-
Fabs AB	19	11	30
AB Alingsåshem	25	13	38
Alingsås Energi Nät AB	41	19	60
AVRF	83	11	94
Summa koncernen	750	2 375	3 125

Tabellen visar att de kommunala företagens andel av det totala antalet anställda i koncernen är mycket låg. Alingsås kommun svarar för 92,7 procent (92,9 procent) av totalt antal anställda. Andelen män är betydligt högre i bolagen än i koncernen som helhet. I samtliga bolags ägardirektiv finns inskrivet att bolagen ska följa den personal- och lönepolitik som gäller för kommunen. Totalt sett har antalet årsarbetare ökat med 30 personer jämfört med 2016.



Väsentliga händelser inom bolagskoncernen

Under året har ägarstyrningen blivit tydligare och dialogen mellan ABAR och dotterbolagen har intensifierats, inte minst med anledning av den handlingsplan som kommunfullmäktige antog i juni där beslut fattades om att kommunkoncernen ska införa en samlad finanshantering genom införandet av en internbank.

En av de största frågorna inom koncernen under året, och som berör samtliga bolag i hög utsträckning, har varit att införa en gemensam finanshantering. Frågan initierades av kommunen på grund av ett kärvare ekonomiskt läge och blev en del i den politiska handlingsplanen EFFEKT. Under hösten genomfördes arbetet med att lösa lån och ränteswappar hos externa kreditgivare. Alingsåshem fick med anledning av de ökade finansiella kostnaderna, när lån och swappar löstes, ett ägartillskott på 55,2 mnkr.

Bildandet av den nya fastighetskoncernen har varit ett led i en tydligare ägarstyrning och en effektivisering av resurserna kring projektering och drift av fastigheter. Under året har fastighetskoncernen konkret arbetat med att skapa en gemensam stark organisation för att kunna möta framtidens plan inom bostads- och lokal-försörjning i Alingsås kommun.

I början av 2017 gjordes ändringar i bolagsordningarna för AB Alingsåshem och Fabs AB för att möta kommunallagens nya regler, vilka innebär att bolags-

ordningar i kommunala aktiebolag ska innehålla uppgifter om bland annat det kommunala ändamålet med bolaget, vilka kommunalrättsliga principer som gäller för bolaget och att bolaget ska se till att fullmäktige får ta ställning innan bolagsstyrelsen fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt.

För AB Alingsåshem innebar ändringarna även krav på affärsmässighet. Enligt lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag ska AB Alingsåshem bedriva verksamheten i allmännyttigt syfte och enligt affärsmässiga principer, något som tidigare inte framgick av ägardirektiv eller bolagsordning.

Ägardirektiven för de rörelsedrivande bolagen i koncernen reviderades i december 2017. För AB Alingsåshem avser de viktigaste ändringarna krav på soliditet och krav på direktavkastning. Soliditetskravet sänktes för Alingsås Energi Nät AB och Fabs AB. Bolagen i energikoncernen har under året fått tydligare krav på affärsmässighet och direktavkastning samt en reglering av föremålet för verksamheten, vilken nu ska inrymmas inom den kommunala kompetensen.

Sammantaget har ägaren tydliggjort sin styrning av bolagskoncernen genom att skriva in kommunens direktiv rätt och ledningsrätt samt förväntningarna på bolagen avseende samordning och ägardialog i bolagsordningar och ägardirektiv.

Finanshantering

För att kunna införa gemensam finanshantering har nya finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern med tillhörande tillämpningsanvisningar antagits (KF § 233, 2017-11-29). Finansriktlinjerna utgör ett ramverk från kommunfullmäktige i syfte att ange övergripande målsättningar och principer för finansverksamheten inom kommunkoncernen. Finansriktlinjerna omfattar hela Alingsås kommunkoncern med avgränsningen att de kommunala bolagen ska fastställa riktlinjer som i tillämpliga delar baseras på denna.

Syftet med de finansiella riktlinjerna är att ange hur de finansiella risker som kommunen är exponerad för ska hanteras samt ange mål och riktlinjer för hur finansverksamheten i kommunen ska bedrivas. De övergripande målen för finansverksamheten inom Alingsås kommun är att säkerställa betalningsförmågan och trygga tillgången på kapital samt tillgodose behovet av finansiering av långsiktiga investeringar.

Införandet av gemensam finanshantering innebär att all upplåning i kommunkoncernen ska samordnas och utföras genom ekonomiavdelningen i Alingsås kommun. Med upplåning avses alla former av finansiering och kreditlöften. Extern upplåning ska ske av ekonomiavdelningen i Alingsås kommuns namn. Kommunen har även ansvar för att hantera ränte- och kapitalbindning i enlighet med Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern.

Kommunens totala upplånings- och kreditlöftesvolym ska eftersträva en genomsnittlig kapitalbindning på 2,5 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 år och 4 år. Kommunens upplåningsportfölj ska eftersträva en genomsnittlig räntebindning på 2,5 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 år och 4 år.

Säkringsredovisning

Fabs AB och AB Alingsåshem har under 2017 tillämpat säkringsredovisning. I samband med införandet av gemensam finanshantering under december 2017 löstes samtliga ränteswappar som fanns i Fabs AB respektive AB Alingsåshem. Fabs AB har fram till december 2017 använt räntederivat för att minska osäkerheten i framtida räntekostnader och därmed få en jämnare kostnadsfördelning över åren. Bolagets finanspolicy anger att räntederivat inte får användas i spekulativt syfte samt att andelen räntederivat inte får överstiga utestående låneskuld. I huvudsak har all upplåning skett till rörlig Stiborränta med olika kapitalförfall för att minska finansieringsriskerna. En viss andel av skuldportföljens rörliga ränta har säkrats med hjälp av räntederivat där bolaget bytt den rörliga räntan i en ränteswap. De

säkringsrelationer som funnits har beskrivits i en särskild säkringsdokumentation. Per årsskiftet används inga räntederivat i bolagskoncernen. Några marknadsvärden på utestående räntederivat finns således inte att redovisa.

Den totala snitträntan för Fabs AB under 2017 uppgick till 2,5 procent (2,33 procent per 2016-12-31), 0,68 procent (0,52 procent) om räntederivaten exkluderas.

AB Alingsåshem har under 2017 använt ränteswapavtal, derivatinstrument, enbart för att minska bolagets ränterisker och har alltid varit kopplade till en underliggande finansiering. Per 2017-12-31 hade AB Alingsåshem inga räntederivat. Några marknadsvärden på utestående räntederivat finns således inte att redovisa. Den genomsnittliga upplåningsräntan på lånen för hela 2017 uppgick till 0,67 procent (0,79 procent), inklusive derivaten var räntan 1,79 procent (2,12 procent).

AB Alingsås Rådhus och Alingsås Energi Nät AB-koncernen har inte under 2017 använt några derivat kopplade till sina lån.

Totala räntekostnader i kommunkoncernen uppgår till 66,7 mnkr (68,3 mnkr) exkluderat lösen av lån och ränteswappar.

Risker och osäkerheter i kommunkoncernen

Respektive styrelse i bolagen ansvarar för att upprätta och följa skriftliga riktlinjer i syfte att hantera för verksamheten specifika risker såsom kreditrisker, ränterisker, valutarisker etc. Bolagen upprättar egna finansiella riktlinjer, vilka inte ska avvika mot kommunens övergripande finansiella riktlinjer. Som framgår ovan använder sig bolagen inte längre av finansiella derivatinstrument, så kallade ränteswappar.

En potentiell risk i fastighetsbolagen är risken för höga vakansgrader, det vill säga låg uthyrningsgrad. Både Fabs AB och AB Alingsåshem har de senaste åren legat på låga vakansgrader och båda bolagen bedömer risken som låg de kommande åren.

En annan viktig risk att beakta är kopplad till bolagens belåningsgrad, numera via kommunen, det vill säga hur stor del lån bolagen har jämfört med fastigheternas marknadsvärden. Fastighetsbolagen genomför med jämna mellanrum externa värderingar av sina fastigheter. I samband med respektive årsboksut genomför bolagen interna värderingar av sitt fastighetsbestånd. Utförd värdering i samband med årets bokslut har inneburit att skillnaden mellan marknadsvärden och bokförda värden för AB Alingsåshem ligger på ungefär samma nivå som tidigare medan övervärdet minskat något för Fabs AB. Totalt sett finns övervärde i de båda bolagen på omkring 1,5 miljarder varför något nedskrivningsbehov inte bedöms föreligga. Marknadsvärdena överstiger bokförda

värden med drygt 56 procent. Efterfrågan på bostäder i Alingsås är fortsatt hög och vakansgraden i Fabs lokaler är låg. Den generella bedömningen har varit att risken är låg då bolagens verksamhet till största delen omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheterna har det konstaterats finnas väsentliga, dolda värden med låga vakansgrader. Vad gäller Fabs uthyrning så är den enskilt största hyresgästen Alingsås kommun.

För 2015 skedde all upplåning som bolagen gjorde mot kommunal borgen. Under 2016 övergick AB Alingsåshem till viss del till att pantförskriva sina fastigheter i enligt med då gällande finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern och ägardirektiv. I och med införandet av gemensam finanshantering och internbank 2017 är det inte längre aktuellt att kommunen går i borgen för bolagens banklån. Nya ägardirektiv har antagits under hösten som en anpassning till detta.

En annan stor risk som framför allt Alingsås Energi Nät-koncernen har fokus på avser den snabba teknikutvecklingens och digitaliseringens kraft och kommer i många fall att påverka utvecklingen, både som hot och som möjligheter. Solel blir allt vanligare runt om i världen och transportsektorns elektrifiering går snabbt. Verksamhetens utmaning ligger i att bibehålla konkurrens- och utvecklingskraft under allmän energieffektivisering, minskande leveranser och låga energipriser. Teknikutvecklingen möjliggör nya aktörer och nya affärsmodeller, liksom den innebär ökade risker och sårbarhet för yttre påverkan av infrastrukturen. Betydelsen av en väl utbyggd, samordnad och säker infrastruktur ökar, inte minst betydelsen av infrastruktur för elektronisk kommunikation med hög kapacitet, för att människor ska välja att bo och arbeta i Alingsås.

Ägardirektiv

Alingsås kommun utövar sin formella ägarstyrning genom en företagspolicy och bolagsordningar som fastställs i kommunfullmäktige, samt genom ägardirektiv, vilka fastställs i kommunfullmäktige eller i kommunstyrelsen. Enligt ägardirektivet ska AB Alingsås Rådhus följa företagspolicyen i vilken framgår att AB Alingsås Rådhus ägs i syfte att fungera som kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens styrinstrument för dotterbolagens verksamhet. Bolaget ska ha en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

Koncernstyrelsen, styrelsen för AB Alingsås Rådhus, ska fortlöpande ha uppsikt över de bolag som tillhör koncernen. Detta gäller främst ändamålet med verksamheten, ekonomi, verksamhet och i övrigt av ägaren fastställda riktlinjer, policys och mål som tillämpas inom bolagen. Detta innebär att koncernstyrelsen ska utöva ägarfunktionen i frågor av mer operativ och administrativ natur. Koncernstyrelsen utgör därvid en administrativ plattform för samordning och styrning av dotterbolagen. Koncernstyrelsen ska även i övrigt bevaka att kommunens, ägarens, intressen tillvaratas och tillgodoses av ledningen.

AB Alingsås Rådhus svarar för bolagskoncernens ekonomiska optimering. Bolagets styrelse beslutar, utifrån de av kommunfullmäktige och kommunstyrelse beslutade inriktningsmålen, om givande och tagande av koncernbidrag, ägartillskott och utdelning.

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus bereder dotterbolagens ärenden till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Bolaget ska organisera och samla in den information rörande dotterbolagens verksamhet som kommunstyrelsen begär för fullföljande av sin uppsiktsskyldighet. Bolaget ska till dotterbolagen förmedla företagspolicy och de ägardirektiv som utgår från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

Enligt ägardirektiven, nya sedan december 2017, för Alingsås Energi Nät AB-koncernen ska verksamheten sätta kunden i fokus genom en hög servicenivå, hög leveranssäkerhet och skäliga priser. Bolagen ska tillsammans med kunder och kommunkoncernen i övrigt utveckla helhetslösningar som bidrar till kundernas och ortens utveckling. Alingsås Energi ska vara ett föredöme i att ha helhetssyn på frågor rörande kvalitet, arbetsmiljö, miljö och ekonomi i verksamheten. I ägardirektivet anges ett långsiktigt soliditetskrav om 40 procent, tidigare 50 procent, samt ett avkastningskrav på totalt kapital på 4 procent. Tidigare beslutades avkastningskravet av styrelsen utifrån budget och har de senaste åren legat på 6–7 procent. Soliditeten för koncernen uppgick till 44,6 procent per 2017-12-31 och avkastningen till 7,4 procent varför bolaget uppnått nyckeltalen med bred marginal.

AB Alingsåshem ska enligt ägardirektivet bygga, förvärva, äga, överlåta och förvalta fastigheter och tomträttigheter med bostäder, affärslägenheter och kollektiva anläggningar samt upplåta bostäder med hyresrätt eller kooperativ hyresrätt erbjuda kommuninvånarna ett attraktivt, tryggt och trivsamt boende samt erbjuda ett varierat och spännande utbud av bostäder och bostadskomplement. Bolaget har ett krav på sig att producera i snitt 80–120 lägenheter per år, vilket tidigare år inte uppnåtts. I år har bolaget färdigställt 28 lägenheter.

Alingsåshem bör, enligt ägardirektivet, ha en marknadsmässig justerad soliditet om 35 procent baserat på fastigheternas marknadsvärde minskat med uppskjuten skatt. Bolaget ska också ha en direktavkastning på totalt kapital om minst 3,5 procent, baserat på fastigheternas marknadsvärde. Bolaget har i tidigare ägardirektiv inte haft något avkastningskrav. Bolaget har under 2017 uppnått en soliditet på 41 procent samt ett direktavkastningskrav på 3,5 procent. Alingsåshem har uppnått ägarens krav på soliditet och avkastning för 2017. Vad som även är nytt i ägardirektivet är att bolaget ska se till att nyproduktion snarast och senast år 2022 i väsentlig grad ska vara tillverkat i massivträ.

Fabs AB har till föremål för sin verksamhet att äga, bygga, förvalta och hyra ut lokaler och övriga fastigheter samt att exploatera och sälja industrimark. Ändamålet med bolagets verksamhet är att erbjuda kostnadseffektiv förvaltning av verksamhetslokaler för Alingsås kommun och att stärka kommunens attraktivitet för näringslivetableringar och näringslivets utveckling inom kommunen. Kravet från ägaren vad gäller soliditeten har sänkts från 20 procent till 10 procent. Bolaget uppnådde under 2017 en soliditet om 14 procent. Det förändrade ägardirektivet innebar också ett krav på direktavkastning på 5 procent, avseende de delar av affärsverksamheten som inte har kommunen som hyresgäst. Bolaget uppnådde en direktavkastning på 8,5 procent.

Sammanfattningsvis bedömer de kommunala bolagen i sina årsredovisningar att de lever upp till det kommunala åtagandet och de verksamhetsmässiga målen som ägaren ställer enligt ägardirektivet. AB Alingsåshem har dock inte lyckats bygga det antal lägenheter som krävts enligt ägardirektivet men prognosen som lämnas är att många lägenheter kommer att färdigställas de närmaste åren. Beträffande de finansiella målen så lever samtliga bolag inom koncernen upp till ägarens krav.

Förväntad framtida utveckling inom koncernen

Införande av en gemensam finanshantering genom en internbank som centralt planerar och genomför upplåning, räntebindning, likviditetsplanering etc. leder sannolikt till stordriftsfördelar och kostnadsbesparingar. Stordriftsfördelarna är bland annat behovet av endast en skuldrådgivare, färre transaktioner, gemensam syn på räntebindning och högre volym på upplåning.

Arbetet med att skapa en gemensam stark organisation för AB Alingsåshem och Fabs AB är ett led i att skapa en effektivare organisation inför framtiden, till exempel på driftssidan. Under 2017 har bolagen inom fastighetskoncernen konstaterat positiva ekonomiska effekter som en följd av bildandet av en fastighetskoncern. Ett stort arbete under 2018 kommer att vara att ta fram en strategisk plan som omfattar den gemensamma organisationen inom fastighetskoncernen.

Kommunala bolag och förbund

Moderbolaget AB Alingsås Rådhus

Ordförande: Daniel Filipsson (M)

Vd: Susanne Wirdemo

AB Alingsås Rådhus ("ABAR") ska enligt företagspolicyn och ägardirektiven fungera som kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens styrinstrument för dotterbolagens verksamhet. Styrelsen i ABAR bereder enligt ägardirektivet följande ärenden till kommunfullmäktige och kommunstyrelse:

- bolagsordning för helägda bolag i bolagskoncernen
- ägardirektiv för dotterbolag i bolagskoncernen
- frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt som kommunfullmäktige har att ta ställning till
- underlag till kommunstyrelsens årliga bedömning av bolagens verksamhet.

Bolaget ska i övrigt, bland annat utifrån kommunens styrmodell för kommunkoncernen, utfärda instruktioner för dotterbolagens budget och bokslut.

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att som moderbolag äga och förvalta aktier i Alingsås kommuns hel- eller delägda bolag samt initiera och driva utvecklingsprojekt inom kommunkoncernen som en integrerad del i det kommunala utvecklingsarbetet. Styrelsen i ABAR har en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

För att uppfylla uppdraget att samordna och optimera resurserna inom koncernen har ABAR haft vd-träffar och dialogmöten med bolagen. Samarbetet mellan koncernens bolag har intensifierats under året då moderbolaget arbetat aktivt med ägarstyrningen.

Resultat och ställning AB Alingsås Rådhus

	2017	2016	2015
Nettoomsättning (mnkr)	7,5	6,2	5,4
Resultat före bokslutsdispositioner (mnkr)	-18,5	-17,5	-15,2
Årets resultat (mnkr)	-1,1	0,1	1,8
Soliditet (%)	21	6	6
Medelantal anställda	7	8	7

Väsentliga händelser i ABAR

Moderbolaget har under 2017 renodlats till att bli ett icke-rörelsedrivande holdingbolag. Verksamheten i Alingsås Lightning Centre, ALC, där bland annat evenemanget Lights in Alingsås ingår, har under året överförs till Alingsås Energi Nät AB.

Intentionen med Passivhuscentrum vid årets ingång var att med hjälp av statsbidrag bli ett nationellt centrum för hållbart byggande. Förutsättningarna ändrades dock då det förväntade statsbidraget istället utgjordes av en upphandling. En extern utredning påvisade osäkerhet kring huruvida projektet kunde anses rymmas inom den kommunala kompetensen samt bolagets bolagsordning, varför ABAR avstod att lämna anbud i upphandlingen. Styrelsen såg med anledning av detta inte några möjligheter att fortsätta finansiera projektet Passivhuscentrum och beslutade att avveckla projektet under hösten.

Bolaget är involverat i två processer med Skatteverket, där Skatteverket ifrågasatt avdrag för kostnader och moms avseende verksamheten Lights in Alingsås och projektet Passivhuscentrum.

Skatteverket granskade verksamheterna under 2015 och 2016 och i december 2015 kom beslut avseende Lights in Alingsås, vilket innebär en risk för skattekostnader avseende år 2013 och 2014 uppgående till cirka 3,3 mnkr. Ärendet är överlämnat till förvaltningsrätten men det är fortfarande oklart när utslag väntas.

Under december 2016 beslutade Skatteverket att bolaget inte erhåller avdrag för moms avseende 2014 och 2015 motsvarande 0,8 mnkr avseende projektet Passivhuscentrum. Bolaget har överklagat beslutet då bolaget anser sig ha rätt till momsavdrag. Bolaget reserverar därför inte beloppet om 0,8 mnkr. Skulle bolaget i slutändan inte erhålla avdraget kommer beloppet att bokas som en kostnad. Även detta ärende är överlämnat till förvaltningsrätten för dom.

Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB

Ordförande: Karin Schagerlind (M)

Vd: Lars Mauritzson

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att som moderbolag äga och förvalta aktier i Fabs AB och AB Alingsåshem. Bolaget bildades under 2016 för att från 1 januari 2017 ta över samtliga aktier i AB Alingsåshem och Fabs AB.

Målsättningen med bildandet av en samlad fastighetskoncern var att skapa en starkare och effektivare organisation för den tillväxt som Alingsås står inför, enligt det av kommunfullmäktige antagna Tillväxtprogrammet. Koncernen beräknades få ökade krav från ägaren på nyproduktion av bostäder, skolor, äldreboende och övriga publika lokaler och framtida behov kommer att ställa krav på en stabil ekonomisk långsiktig planering för bolagen.

Resultat och ställning Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB

	2017	2016	2015
Nettoomsättning (mnkr)	1,3	-	-
Resultat före bokslutsdispositioner (mnkr)	-1,2	-	-
Årets resultat (mnkr)	-0,9	-	-
Soliditet (%)	99	-	-
Medelantal anställda	-	-	-

* Avser räkenskapsår 2016-09-05–2017-12-31

Väsentliga händelser i FARAB

Interims-vd:s uppdrag var initialt att tillsammans med vd:arna för dotterbolagen ta fram en plan för fastighetskoncernen. Ägaren tillsatte under året en ny ordinarie bolagsstyrelse för bolaget som är personunion med styrelserna i dotterbolagen AB Alingsåshem och Fabs AB och fristående från moderbolaget ABAR. I oktober utsågs vd:n för Fabs AB till vd i samtliga bolag i fastighetskoncernen.





alingsåshem

AB Alingsåshem

Ordförande: Karin Schagerlind (M)

Vd: Lars Mauritzson

AB Alingsåshem är det allmännyttiga kommunala bostadsbolaget. Bolaget ska förvärva, äga, bebygga, förvalta, förädla och överlåta fastigheter och tomträtter med bostadslägenheter och därtill hörande kollektiva anordningar och lokaler.

Resultat och ställning AB Alingsåshem

	2017	2016	2015
Nettoomsättning (mnr)	251,9	245,4	243,5
Resultat före bokslutsdispositioner (mnr)	-47,3	26,1	27,1
Årets resultat (mnr)	-36,6	20,2	20,3
Soliditet (%)	14,9	14,4	13,7
Soliditet baserad på fastigheternas marknadsvärde (%)	41,0	37,9	42,8
Direktavkastning på totalt kapital (%)	3,5	4,1	-
Medelantal anställda	38	37	37

Den enskilt största förklaringen till skillnaden i resultat före bokslutsdispositioner och skatt mellan 2017 och 2016, en skillnad på cirka -72 mnr, avser lösen av ränteswappar och banklån i samband med införandet av en internbank.

Väsentliga händelser i AB Alingsåshem

Hyresmarknaden i Alingsås kommun uppvisar en fortsatt hög efterfrågan. Uthyrningsläget är stabilt. Om- och inflyttningen under helåret 2017 var 14,4 procent (12,9 procent).

Alingsåshems största projekt under 2017 har varit Noltorpshöjd med två nya punkthus på Noltorpsområdet. Det första huset var klart för inflyttning i slutet av september, det andra ska färdigställas under våren 2018. Ingen försäljning av fastighet har genomförts under 2017. I Stadsskogen byggs 58 lägenheter. De planeras vara klara för inflyttning under 2019. Ungdomsboendet Pumpan med sina 26 lägenheter planeras vara klar 2019.

Följande om- och tillbyggnadsprojekt har pågått under 2017:

- större ombyggnad av äldreboendena Ginstgården och Hagagården med åtta nya lägenheter
- rivning av en tidigare butiksbyggnad/bageri för att ge plats åt kommande byggnadsprojekt på fastigheten Brogården 2
- färdigställande av badrumsrenoveringen på Noltorpsgatan 3
- slutförande av renoveringen av Gräfsnäs med byte av fasad, tak, energieffektivisering genom byte av isolering och teknik för uppvärmning av fastigheterna, markarbeten i form av ny lekplats och nya planteringar, byggnation av nytt miljöhus och rivning av garagelängor.

Årets totala investeringar uppgick till 102,7 mnr (96,1 mnr).

Bokfört värde på Alingsåshems bestånd uppgår till 1 627 mnr vars marknadsvärde uppgår till 2 858 mnr. Övervärdet uppgår således till 1 231 mnr, motsvarande 76 procent.

Fastighetsbestånd AB Alingsåshem

	2017	2016	2015
Uthyrningsbar yta bostäder (m ²)	208 909	207 199	207 713
Ordinarie lägenheter (antal)	2 831	2 804	2 812
Äldreboendebostäder (antal)	375	375	375
Omsorgsbostäder (antal)	80	80	74
Totalt antal lägenheter	3 286	3 259	3 261
Lokaler för uthyrning (antal)	372	277	279
Uthyrningsbar yta lokaler (m ²)	29 640	28 948	23 538
Marknadsvärde (mnr)	2 858	2 583	2 409



Fabs AB

Ordförande: Karin Schagerlind (M)

Vd: Lars Mauritzson

Fabs AB är kommunens fastighetsbolag som äger stora delar av de kommunala lokalerna såsom skolor, kontorslokaler, idrottsanläggningar, parker med mera. Bolaget har till uppgift att äga, bygga, förvalta och hyra ut lokaler och kontor samt exploatera och sälja industrimark.

Resultat och ställning Fabs AB

	2017	2016	2015
Nettoomsättning* (mnkr)	192,7	184,9	172,9
Resultat före bokslutsdispositioner (mnkr)	-27,9	31,9	25,5
Årets resultat (mnkr)	-13,7	17,2	13,7
Soliditet (%)	14	15	16
Direktavkastning på totalt kapital (%)	8,5	-	-
Medelantal anställda	30	27	25

* Exklusive Spiken Fastighets Kommanditbolag

Precis som för AB Alingsåshem är den enskilt största förklaringen till skillnaden i resultat före bokslutsdispositioner och skatt mellan 2017 och 2016, en skillnad på cirka -60 mnkr, lösen av räntesvappar i samband med införandet av en internbank.

Väsentliga händelser i Fabs AB

Den kommunala lokalförsörjningen dominerar bolagets verksamhet. I uppdraget har Fabs tagit fram en lokalförsörjningsplan för Alingsås kommun för 2017–2020. Planen är ett verktyg för att kommunen ska kunna planera ett långsiktigt behov av lokaler och har legat till grund för kommunens tillväxtprogram 2018–2027 som antogs i december 2017. Fabs har under året också ansvarat för samordning av kommunens lokalplaneringsgrupp.

Under 2017 avslutades projekten nybyggnation av Långared förskola och Ekskogens förskola samt om- och tillbyggnad av Lendahlskolans matsal. Under 2018 kommer bolagets investeringar att domineras av stora projekt såsom fortsatt renovering och utbyggnad av Nohaga simhall samt nybyggnation av förskola i Stockslycke (Herrgården). Utvecklingsarbete kommer att bedrivas kring tillbyggnation av Nohagaskolan samt ny förskola på Noltorp och i Nohaga.

Det andra av Fabs två huvuduppdrag är att vara ett instrument för näringslivsutveckling i kommunen.

Följande om- och tillbyggnadsprojekt har pågått under 2017:

- utveckling av kvarteret Solen 14, Kabomhusen, till kommersiella kontorslokaler samt använda delar av parkeringsytorna till att bereda plats för nybygge av bostäder
- om- och tillbyggnation av Alf Petterssons lokaler
- om- och tillbyggnation av kvarteret Spiken 2 för nytt driftkontor för Alingsåshem
- fortsatt samarbete med Ungdomsbostäder i Alingsås AB för att möjliggöra byggnation av små centrala hyreslägenheter.

Fabs har, tillsammans med Alingsåshem, studerat utvecklingsmöjligheter i stadsdelen Noltorp, främst i form av förtätningmöjligheter i kvarteret Citronen samt en utveckling av Noltorp centrum.

Under året har fastigheten Skansen 1 (mark), del av fastigheten Kristineholm 1:48 (tomt), del av Alingsås Stormansgården 1 (tomt) sålts och fastigheten Gräfsnäs 1:22 (mark) förvärvats. Försäljningarna medförde en bokföringsmässig vinst om 6,2 mnkr.

Årets totala investeringar uppgick till 193,8 mnkr (181,9 mnkr).

Bokfört värde på Fabs bestånd uppgår till 1 049 mnkr vars marknadsvärde uppgår till 1 333 mnkr. Övervärdet uppgår således till 284 mnkr, motsvarande 27 procent.

Verksamhetsnyckeltal Fabs AB

	2017	2016	2015
Lokalyta (m ²)	198 763	198 763	198 095
Vakansgrad vid årsskiftet (%)	2,6	2,6	3,0
Total kostnad för löpande underhåll och reparationer (mnkr)	8,7	9,5	10,5
Genomsnittlig kostnad för underhåll och reparationer (kr/m ²)	44	48	53

Spiken Fastighets Kommanditbolag

Spiken Fastighets kommanditbolag ägs av Fabs AB med AB Alingsås Rådhus som kommanditdelägare. Bolaget ska äga och förvalta fast egendom samt därmed förenlig verksamhet.

Bolaget äger fastigheten Spiken 1 i vilken inga investeringar har gjorts under året. Fastigheten är vid tillfället för årsredovisningen vakant och uthyrningsarbete pågår. Omsättningen understiger 1 mnkr och årets resultat är 329 tkr.



Alingsås Energi

Alingsås Energi Nät AB

Ordförande: Gunnar Henriksson (M)

Vd: Jan Olofzon

Alingsås Energi Nät AB är moderföretag för kommunens samlade energiverksamhet. Bolaget ska driva och utveckla infrastruktur för elnät, fjärrvärme och elektronisk kommunikation samt bedriva till rörelsen anknutande tjänster. Elnät innebär nätverksamhet enligt 4 § ellagen (1997:857). Verksamheten för elektronisk kommunikation är avsedd att tillgodose kommunens egna behov eller behov hos dess medlemmar och/eller företag. I koncernen ingår det helägda dotterföretaget Alingsås Energi AB som har till uppgift att dels inköpa och försälja energi och närliggande produkter och tjänster och dels producera förnyelsebar el.

Resultat och ställning Energikoncernen

	2017	2016	2015
Nettoomsättning (mnr)	234,8	234,6	219,2
Resultat före bokslutsdispositioner (mnr)	52,0	42,6	34,8
Årets resultat (mnr)	28,7	24,3	18,3
Soliditet (%)	44,6	46,8	47,5
Avkastning på totalt kapital (%)	7,4	7,4	7,0
Medelantal anställda	60	57	54

Energikoncernen har historiskt sett inte uppvisat ett bättre resultat än för 2017, med cirka 52 mnr i resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

Väsentliga händelser i koncernen Alingsås Energi

Under 2017 har ansvaret för Lights in Alingsås överfört från ABAR till Alingsås Energi Nät AB. Årets Lights, det 18:e året, har genomförts och nytt avtal har slutits med den i Chicago baserade ljusorganisationen IALD om ett fortsatt samarbete för de närmaste tre åren 2018-2020. Verksamheten har förstärkts med en Project Manager och en Event Manager.

Vädret år 2017 har i Alingsås varit 6 procent varmare än ett normalår och 2 procent varmare än föregående år. Tillväxt med nya kunder har främst skett i fibernätet och i elnätet. Tillväxten i fibernätet är exceptionell då efterfrågan på fiberanslutningar är mycket hög och strävan att nå bredbandsmålen till 2020 kräver en snabb utbyggnad. Främst sker förtätning och nyanslutning i Alingsås tätort, men parallellt sker också förberedelser och utbyggnad på landsbygden i den södra kommundelen.

Följande investeringsprojekt har genomförts under året:

- ny biobränslepanna på Sävelundsverket samt
- fyra vattenkraftverk i Sävån som förvärvats. Affären kombinerar en ökad andel egenproducerad förnyelsebar el och samhällsintresset i att Alingsås får rådighet över vattenregleringen i sjöarna Mjörn och Ömmern.

Årets totala investeringar uppgick till 209,9 mnr (58,1 mnr).

Ett genomgripande arbete har genomförts i dotterbolaget med riskhantering och införande av nya handelsverktyg i elhandeln. Detta visar sig i ett positivt ekonomiskt resultat beroende på bland annat bättre prognosförmåga och lägre kostnader.

Energivolymer Alingsås Energi

	2017	2016	2015
Elnät – levererad energivolymer (GWh)	222	226	218
Elhandel – försäljningsvolymer (GWh)	142	156	151
Vindkraftproduktion (GWh)	1,2	1,1	1,4
Vattenkraftproduktion (GWh)	8,7	-	-
Värme – försäljningsvolymer (GWh)	119	122	112
Fjärrvärmeproduktion (GWh)	143	143	133



Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund

Ordförande: Daniel Filipsson (M)

Räddningschef: Börje Lindgren

Resultat och ställning AVRFR

	2017	2016	2015
Verksamhetens			
nettokostnader (mnkr)	-50,9	-47,8	-47,1
Årets resultat (mnkr)	-0,5	1,2	0,4
Soliditet (%)	8	9	6
Medelantal anställda	94	92	94

Räddningstjänstförbundet redovisar för 2017 ett negativt resultat på 0,5 mnkr, där Alingsås kommuns andel uppgår till 0,4 mnkr. Året innan redovisades ett positivt resultat på 1,2 mnkr. Resultatet beror på kostnader i samband med rekrytering av ett flertal operativa funktioner under året efter uppkomna vakanser och den omfattande introduktion som krävs för operativ personal. Ny personal innebär även ökade pensionskostnader på grund av pensionssystemets utformning eftersom att tidigare pensionsavsättningar gällande särskild avtalspension för operativ personal förs med som en kostnad in i den nya anställningen.

Väsentliga händelser

Förbundet ser tillbaka på ett händelserikt år med fokus på ett långsiktigt, målriktat och olycksförberedande arbete, där räddningsinsatser, tillsyn, krisledningsförberedande arbete, brandskyddskontroll, information och utbildning utgjort grunden.

Under 2017 har förbundet haft en mer ordinär verksamhet än åren innan. Antalet räddningsinsatser har varit 949 stycken jämfört med 993 räddningsinsatser år 2016, en minskning med cirka 50 uppdrag. Minskningen beror till stor del på att anlagda bränder i återvinningscontainrar har minskat efter att åtgärder vidtagits i samverkan med polisen. Ytterligare skäl till det minskade antalet uppdrag är att automatlarm till asylboendet Höglunda upphört efter att Migrationsverket lagt ner verksamheten vid anläggningen i Gräfsnäs vid halvårsskiftet 2017.

Under året har samverkan mellan räddningstjänsterna i Göteborgsregionen (GR) fördjupats med det gemensamma målet om en gränslös räddningstjänst med en gemensam ledningscentral 2019. Under året har flera arbetsgrupper från räddningstjänsterna inom GR arbetat med inventering, analys och åtgärdsförslag med syftet att ledningscentralen i Storgöteborg ska kunna ta över utlarmningen från SOS Alarm. Alingsås är först ut med att ansluta sig till ledningscentralen i januari 2018.

Samverkan mellan räddningstjänsterna i Västra Götaland har förstärkts under året i det tidigare skapade samverkansforumet Räddsam-VG. En arbetsgrupp för HR-frågor har startats upp med fokus på förebyggande frågor. Räddsam-VG syftar till att skapa en gemensam, gränslös och uthållig operativ räddningstjänst. Effekten av att dela information, styrdokument, gemensamma remissvar och arrangera kompetensutvecklingstillfällen har visat sig vara mycket positiv.

Investeringar

Förbundets investeringar uppgår till 3,6 mnkr. Under året har förbundet fått ett investeringsbidrag på 1 mnkr från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), för investeringar i uppdaterad stab och ledningsteknik på Alingsås brandstation. Under 2016 fick förbundet 0,8 mnkr för samma projekt. Dessa bidrag täcker en del av avskrivningskostnaderna för teknikomställningen. Förbundet har bidragit med samma summa som MSB har gjort. Den totala investeringskostnaden för projektet under tiden 2016–2017 slutade på en summa på cirka 3,6 mnkr.

Resultaträkning

(mnkr)	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
Verksamhetens intäkter	1, 9	665,9	644,0	1 062,2	1 020,5
Verksamhetens kostnader	2, 9	-2 721,0	-2 702,6	-2 823,3	-2 790,9
<i>Verksamhetens nettokostnader exklusive avskrivningar</i>		-2 055,1	-2 058,6	-1 761,1	-1 770,4
Avskrivningar	3	-64,5	-58,1	-200,9	-187,1
Verksamhetens nettokostnader		-2 119,6	-2 116,7	-1 962,0	-1 957,5
Skatteintäkter	4	1 853,8	1 744,9	1 853,8	1 744,9
Generella statsbidrag och utjämning	5	360,5	358,8	360,5	358,8
Finansiella intäkter	6, 9	56,8	20,8	47,6	10,2
Finansiella kostnader	7, 9	-26,4	-5,9	-218,0	-70,4
Resultat före extraordinära poster		125,1	1,9	81,9	86,0
Extraordinära intäkter	8	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	8	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatt				9,2	-21,0
Årets resultat		125,1	1,9	91,1	65,0



Kommentarer resultaträkning

Årets resultat

Årets resultat för kommunen är 125,1 mnkr, vilket är 66,7 mnkr bättre än budgeterad resultatnivå. Trenden att kommunens samtliga resultat under 2000-talet har varit positiva håller därmed fortsatt i sig. För kommunkoncernen har resultatet ökat med 26,1 mnkr, från 65,0 mnkr till 91,1 mnkr. Resultatet fördelar sig, förutom Alingsås kommun med 125,1 mnkr, på AB Alingsås Rådhus-koncernen med -33,6 mnkr samt Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund med -0,4 mnkr. Det stora negativa resultatet för AB Alingsås Rådhus-koncernen är hänförligt till lösen av lån och ränteswappar i och med införandet av gemensam finanshantering och internbank. AB Alingsås Rådhus-koncerns resultat på -33,6 mnkr fördelar sig på moderbolaget med -1,1 mnkr, Alingsås Energi Nät-koncernen 28,7 mnkr, Fabs AB -21,9 mnkr, AB Alingsåshem -36,6 mnkr samt Fastighetskoncernen Alingsås Rådhus AB -0,9 mnkr, exkluderat koncernmässiga elimineringar.

Verksamhetens nettokostnader

Verksamhetens nettokostnader för kommunen har ökat med 2,9 mnkr jämfört med föregående år.

Verksamhetens intäkter för kommunen har ökat med 21,9 mnkr jämfört med 2016. Den största ökningen står exploateringsintäkter (11,5 mnkr) och taxor och avgifter (9,2 mnkr) för. En genomgång gjordes 2016 av om taxorna var utformade enligt självkostnadsprincipen.

Kommunkoncernens intäkter har ökat med 41,7 mnkr, där hälften av intäkterna är hänförliga till kommunen och resterande del till ökad omsättning i bolagskoncernen.

Verksamhetens kostnader för kommunen har endast ökat 18,4 mnkr jämfört med föregående år. Den klart största ökningen står lönekostnaderna inklusive sociala avgifter (65,6 mnkr) för. Köp av huvudverksamhet (14,7 mnkr), lokal- och markhyror (9,8 mnkr) har också ökat jämfört med 2016. I och med att kommunen har bytt redovisningsprincip för sina pensionsförpliktelser (från bland- till fullfundsmodell) har pensionskostnaderna minskat med (45,4 mnkr). Även lämnade bidrag har minskat med 14,5 mnkr. Övriga förändringar i verksamhetens kostnader har medfört en minskning med 11,8 mnkr jämfört med 2016.

Kommunkoncernens kostnader har ökat med 32 mnkr. Ökningen är främst hänförlig till kommunens ökade kostnader enligt ovan. Bolagskoncernens kostnader har ökat relativt marginellt. Den ökning som ändå skett är främst hänförlig till ökade personalkostnader.

Kommunens avskrivningar fortsätter att öka. Under 2017 har de ökat med 6,4 mnkr, från 58,1 mnkr år 2016 till 64,5 mnkr år 2017. Kommunkoncernens avskrivningar har ökat med 13,8 mnkr från år 2016 till år 2017 som en följd av ökade investeringar de senaste åren.

Taxor och avgifter (28,4 procent) samt bidrag (48,8 procent) är de största inkomstkällorna för kommunen förutom skatter och bidrag. Kommunens överlägset största kostnad är personalkostnader (56,4 procent), följt av köp av huvudverksamhet (15,2 procent) samt lokal- och markhyror (10 procent).

Skatter och bidrag

Jämfört med 2016 har skatteintäkterna ökat med 108,9 mnkr (6,2 procent) och bidragen har ökat med 1,7 mnkr (0,5 procent). Sammantaget uppgår skatter och bidrag till 2 214,3 mnkr vilket är en ökning med 5,3 procent.

Alingsås är en nettomottagare i det generella kostnadsutjämningsystemet. För 2017 har kommunen fått 236,3 mnkr i utjämningsbidrag, vilket är en minskning med 3,7 mnkr jämfört med 2016.

Finansnetto

Kommunens finansnetto är positivt och uppgår till 30,4 mnkr. Detta är en förbättring med 15,5 mnkr jämfört med 2016. Detta beror till stor del på försäljning av finansiella placeringar under 2017 där reavinsterna från försäljning av finansiella placeringar ger en positiv effekt om 43,1 mnkr samtidigt som övergången till fullfundsmodell ger ökade finansiella kostnader på 21,3 mnkr jämfört med föregående år. Motsvarande ökning mellan 2016 och 2017 sker även för kommunkoncernen vad gäller finansiella intäkter.

Kommunkoncernens finansiella kostnader avviker kraftigt jämfört med föregående år. Förklaringen är hänförlig till kostnader för lösen av ränteswappar och banklån i samband med införandet av en gemensam finanshantering och internbank. Tar man hänsyn till denna kostnad uppgår räntekostnaderna till 86 mnkr att jämföra med 2016 års räntekostnader på cirka 70 mnkr.

Kassaflödesrapport

(mnkr)	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		125,1	1,9	91,1	65,0
Justering för av- och nedskrivningar		64,5	58,1	200,9	187,1
Justering för gjorda avsättningar	25	2,8	10,7	-4,6	28,7
Justering för resultat vid försäljning av anläggningstillgångar		-43,6	0,1	-47,7	0,1
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	26	21,6	10,1	40,4	11,4
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>170,4</i>	<i>80,9</i>	<i>280,1</i>	<i>292,3</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-3 076,9	85,5	-25,3	118,0
Ökning/minskning förråd och varulager		-5,9	-5,0	0,1	-3,7
Ökning/minskning kortfristiga skulder		-148,5	11,8	50,5	-111,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-3 060,9	173,2	305,4	295,6
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella/materiella anläggningstillgångar	27	-131,4	-118,2	-641,4	-462,0
Försäljning av immateriella/materiella anläggningstillgångar		0,5	0,5	5,1	12,8
Omklassificering och ej aktiverbara kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-109,0	0,0	-109,0	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		97,7	0,0	97,7	0,0
Omklassificering till kortfristiga placeringar		146,9	0,0	146,9	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		4,7	-117,7	-500,7	-449,2
Finansieringsverksamheten					
Forutbetalda intäkter som regleras över flera år		13,7	19,5	13,7	19,5
Nyupptagna lån		3 345,9	0,0	412,7	952,2
Amortering av skuld		0,0	0,0	0,0	-738,0
Utbetalning av nya och garantipensioner		-38,9	-4,1	-38,9	-4,3
Förändring av långfristiga fordringar		0,8	2,5	0,0	1,7
Inköp av kortfristiga placeringar		-479,6	-67,7	-479,6	-67,7
Försäljning av kortfristiga placeringar		494,5	141,0	494,5	141,0
Omklassificering finansiella anläggningstillgångar		-146,9	0,0	-146,9	0,0
Aktieägartillskott		-65,2	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		3 124,3	91,2	255,5	304,4
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		0,0	-43,6	0,0	-43,6
Utbetalning av bidrag till gc-vägar och Mjörnvallen		0,0	-1,0	0,0	-1,0
Årets kassaflöde		68,1	102,1	60,2	106,2
Likvida medel vid årets början		522,3	420,2	532,5	426,3
Likvida medel vid årets slut		590,7	522,3	592,7	532,5

Kommentarer kassaflödesanalys

Årets kassaflöde

Kommunens likviditet har ökat med 68,1 mnkr under året och uppgår per den 31 december 2017 till 590,7 mnkr.

Den löpande verksamheten

Kommunens resultat exklusive avskrivningar, nedskrivningar och andra ej likviditetspåverkande poster ger ett positivt kassaflöde på 170,4 mnkr år 2017, att jämföra med 80,9 mnkr år 2016. Förändring av kapitalbindning ger ett negativt flöde på 3 231,3 mnkr. Totalt tar den löpande verksamheten i anspråk 3 060,9 mnkr år 2017, vilket är en stor ökning jämfört med 2016. Detta beror till stor del på införandet av en internbank i kommunkoncernen.

För kommunkoncernen tillför den löpande verksamheten 305,4 mnkr, vilket är en marginell minskning jämfört med 2016 på 9,8 mnkr.

Investeringsverksamheten

Kommunens investeringar i immateriella/materiella anläggningstillgångar under 2017 uppgår till 131,4 mnkr. Försäljningar av anläggningstillgångar uppgår till 0,5 mnkr. Alingsås kommun har investerat 109 mnkr i finansiella anläggningstillgångar 2017 och avyttrat finansiella placeringar för 97,7 mnkr. Under året har även 146,9 mnkr omklassificerats till finansiella omsättningstillgångar. Totalt använder investeringsverksamheten 4,7 mnkr.

Kommunkoncernens investeringar uppgår till 641 mnkr (462 mnkr) inkluderande förändring av pågående arbeten. Alingsås Energi Nät koncernen har under året investerat för 209,9 mnkr (58,1 mnkr) där merparten avser investering i ny biobränslepanna. AB Alingsåshems totala investeringar under året uppgår till 102,7 mnkr (96,1 mnkr). Fabs AB har under 2017 investerat motsvarande 193,8 mnkr (181,8 mnkr), varav den största investeringen för närvarande är ombyggnation av Nohlagahallen inkluderande simhall.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten bidrar med 3 124,3 mnkr varav 3 345,9 mnkr avser nyupptagna lån. 13,7 mnkr avser förutbetalda anslutningsavgifter och investeringsbidrag och 14,9 mnkr härrör sig från kortfristiga placeringar. Jämfört med föregående år är det en förbättring med 3 033,1 mnkr. Största enskilda förklaringen ligger i att kommunen i samband med införande av en internbank i kommunkoncernen har tagit upp nya lån. De kommunala bolagen nyttjar sedan en limit på kommunens koncernkonto.

För kommunkoncernen är kassaflödet från finansieringsverksamheten positivt med hela 255 mnkr som en följd ökad upplåning i bolagen. Att ökningen är så mycket större för kommunen jämfört med kommunkoncernen beror på att bolagen numera har en skuld till kommunen istället för en skuld till banker och kreditinstitut.

Utbetalning av bidrag till infrastruktur

Inga utbetalningar av bidrag har skett under 2017.

Balansräkning

(mnr)	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	10	3,5	9,1	3,5	9,1
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	11	734,9	659,7	4 437,1	4 012,0
Maskiner och inventarier	11	101,2	104,1	136,0	136,4
Finansiella anläggningstillgångar	12	84,4	125,8	6,0	112,5
Summa anläggningstillgångar		924,0	898,7	4 582,6	4 270,0
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera	13	44,3	38,3	56,3	56,4
Fordringar	14	3 329,4	252,6	241,2	215,9
Kortfristiga placeringar	15	645,2	502,4	645,2	502,4
Kassa och bank	16	590,7	522,4	592,7	532,5
Summa omsättningstillgångar		4 609,6	1 315,7	1 535,4	1 307,2
Summa tillgångar		5 533,6	2 214,4	6 118,0	5 577,2
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
Årets resultat	17	125,1	1,9	91,1	65,0
Övrigt eget kapital		573,1	1 327,0	982,2	1 673,0
Summa eget kapital		698,2	1 328,9	1 073,3	1 738,0
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	967,2	228,6	980,2	240,1
Andra avsättningar	19	29,4	26,6	130,8	138,0
Summa avsättningar		996,6	255,2	1 111,0	378,1
Skulder					
Långfristiga skulder	20	3 005,4	63,4	3 007,2	2 055,1
Kortfristiga skulder	21	833,3	566,9	926,5	1 406,0
Summa skulder		3 838,7	630,3	3 933,7	3 461,1
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		5 533,6	2 214,4	6 118,0	5 577,2
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämföriga säkerheter	22	Inga	Inga	Inga	300,0
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	23	0,0	860,8	0,0	860,8
Övriga ansvarsförbindelser	24	0,5	2 635,1	2,8	2,3

Kommentarer balansräkning

Våra tillgångar

Kommunens anläggningstillgångar uppgår till 924 mnkr vilket är en ökning med 25,3 mnkr. Investeringar i anläggningar, fastigheter och inventarier har gjorts med 131,4 mnkr. Avskrivningarna uppgår till -61,4 mnkr. Utrangeringar, försäljningar och övriga förändringar har minskat anläggningstillgångarna med -3,3 mnkr. En amortering har gjorts på kommunens reverslån till Alingsås och Vårgårdas räddningstjänstförbund på -0,8 mnkr. Realränteobligationerna i pensionsportföljen har skrivits ned med -0,9 mnkr. Avyttringar av långfristiga placeringar har gjorts med -67 mnkr, inköp har skett med 109 mnkr, aktieägartillskott till AB Alingsås Rådhus har lämnats med 65,2 mnkr samt omklassificering till kortfristiga placeringar har skett med -146,9 mnkr.

Kommunkoncernens anläggningstillgångar uppgår till 4 582 mnkr vilket är en ökning med 312 mnkr jämfört med 2016. Det är främst kommunens fastighetsbolag som står för merparten av anläggningstillgångarna, vilka i Fabs och Alingsåshem sammantaget uppgår till 3 108 mnkr (2 835 mnkr).

Kommunens förråd och exploatering har ökat med 6 mnkr. Exploateringsområden har förädlats med cirka 19,2 mnkr under året. Kostnader för sålda tomter har reducerat värdet med 11,8 mnkr och nedskrivningar har gjorts med 1,1 mnkr. Övrig förändring som har reducerat värdet uppgår till 0,3 mnkr.

De kortfristiga fordringarna uppgår till 3 329,4 mnkr vilket är en ökning med 3 076,8 mnkr jämfört med 2016. Den enskilt största ökningen beror på införandet av kommunkoncernens internbank. Merparten av fordringarna avser fordringar på koncernbolagen.

Kommunens kortfristiga placeringar har ökat med 142,8 mnkr till 645,2 mnkr. Detta kan till stor del förklaras av nya inköp (479,7 mnkr), avyttringar (-360 mnkr) och omklassificering från långfristiga placeringar (20,6 mnkr). Kommunens bolag har inga kortfristiga placeringar.

Eget kapital

Kommunens egna kapital har genom årets resultat och övriga justeringar minskat med 630,7 mnkr och uppgår till 698,2 mnkr. Justering av eget kapital uppgår till -755,9 mnkr. Detta beror på en övergång till fullfundsmodell då ansvarsförbindelsen lyfts in i balansräkningen samt att en avsättning (pensionsfonden) har rättats mot eget kapital. Motsvarande minskning gäller även kommunkoncernen.

Våra avsättningar

Kommunens avsättningar består av fyra delar, en pensionskulda som uppgår till 967,2 mnkr, 17,1 mnkr för återställande av avfallsdeponier, avsättningar för infrastruktur på 7,3 mnkr samt en eventuell upphandlings-skadeavgift för idéburet partnerskap om 5 mnkr.

Avsättningar för kommunkoncernen utgörs, utöver kommunens avsättningar, av uppskjutna skatter motsvarande 101,4 mnkr (111,4 mnkr).

Våra skulder

Kommunens långfristiga skulder består av fyra poster, förutbetalda anslutningsavgifter, investeringsinkomster, VA-verksamhetens investeringsfond samt nyupptagna lån. Totalt uppgår dessa till 3 005,4 mnkr vilket är en ökning med 2 942 mnkr jämfört med 2016. Detta beror till största del på kommunens införande av en internbank för kommunkoncernen, där kommunen lånar upp för kommunkoncernen.

Kommunkoncernens långfristiga skulder uppgår till 3 007,2 mnkr, i princip samma belopp som för kommunen. De långfristiga skulderna utgörs till största delen av skulder till kreditinstitut avseende kommunkoncernens anläggningstillgångar, främst fastigheter.

De kortfristiga skulderna i kommunen har ökat med 266,4 mnkr och uppgår till 833,3 mnkr. Ökningen beror till stor del på kortfristig del av nyupptagna lån (414,9 mnkr), medan skulder till kommunala bolag och leverantörer har minskat med -156 mnkr.

Kommunkoncernens kortfristiga skulder har minskat med cirka 480 mnkr mellan 2017 och 2016. Föregående år låg en stor del av bolagens lån mot kreditinstitut som kortfristig skuld. I år redovisas dessa som skuld mot kommunen. Skulden elimineras i kommunkoncernen.

Panter och ansvarsförbindelser

Vare sig kommunen eller kommunkoncernen har 2017 några panter eller liknande säkerheter, men under 2016 hade AB Alingsåshem tagit upp 300 mnkr i fastighetsinteckningar.

Någon pensionsförpliktelse redovisad utanför balansräkningen finns inte 2017 eftersom kommunen övergått från den så kallade blandmodellen till fullfondering av sitt pensionsåtagande.

Alingsås kommun hade fram till 2017 inga låneskulder då låneskulderna fanns i bolagskoncernen. Sedan införandet av gemensam finanshantering och internbank under slutet av 2017 är det kommunen som tar upp och redovisar lån gentemot banker och kreditinstitut. Fram till 2014 ökade kommunen sina borgensåtaganden främst till dotterbolagen inom ABAR-koncernen men även till externa föreningar för att under 2014 och 2015 minska. Per 2017-12-31 finns inga väsentliga borgensåtaganden längre.

Fullfonderingsmodell

– En jämförelse mellan olika redovisningsprinciper

Till och med 2016 har kommunen redovisat pensionerna enligt blandmodellen, vilket lag (1997:614) om kommunal redovisning anger. Under 2017 har Alingsås kommun valt att byta redovisningsprincip

för redovisning av pensioner. I syfte att erhålla en jämförelse mellan de olika metoderna anges nedan resultat- och balansräkning i korthet för 2017 och 2016 med bland- respektive fullfonderingsmodell.

(mnkr)	Not	Blandmodell 2017	Fullfond 2017	Blandmodell 2016	Fullfond 2016
Resultaträkning					
Verksamhetens intäkter		665,9	665,9	644,0	644,0
Verksamhetens kostnader	Not 1	-2 763,6	-2 721,0	-2 702,6	-2 656,4
Avskrivningar		-64,5	-64,5	-58,1	-58,1
Verksamhetens nettokostnader		-2 162,2	-2 119,6	-2 116,7	-2 070,5
Skatteintäkter		1 853,8	1 853,8	1 744,9	1 744,9
Generella statsbidrag och utjämning		360,5	360,5	358,8	358,8
Finansiella intäkter		56,8	56,8	20,8	20,8
Finansiella kostnader	Not 1	-6,0	-26,4	-5,9	-16,2
Resultat före extraordinära poster		102,9	125,1	1,9	37,8
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat		102,9	125,1	1,9	37,8
Balansräkning					
Tillgångar					
Summa anläggningstillgångar		924,0	924,0	898,7	898,7
Summa omsättningstillgångar		4 609,6	4 609,6	1 315,7	1 315,7
Summa tillgångar		5 533,6	5 533,6	2 214,4	2 214,4
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Årets resultat		102,9	125,1	1,9	37,8
Övrigt eget kapital		1 433,9	573,1	1 327,0	397,3
Summa eget kapital	Not 2	1 536,8	698,2	1 328,9	435,1
Summa avsättningar	Not 3	158,1	996,6	255,2	1 149,0
Summa skulder		3 838,7	3 838,7	630,3	630,3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		5 533,6	5 533,6	2 214,4	2 214,4

Not 1

Resultateffekten för 2017 är 22,2 mnkr bättre vilket är förändringen av ansvarsförbindelsen mellan åren 2016 och 2017.

Resultateffekten för 2016 skulle ha varit 35,9 mnkr bättre vilket är förändringen av ansvarsförbindelsen mellan åren 2015 och 2016.

Not 2

Eget kapital har minskats med ansvarsförbindelsens ingående värde per 2017-01-01, det vill säga 860,9 mnkr. Om kommunen hade redovisat enligt fullfonderingsmodellen 2016 hade ingående värde per 2016-01-01 redovisats här.

Not 3

Ansvarsförbindelsen har lyfts in som en avsättning.

Orsaken till byte av redovisningsprincip är att det ger en mer rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och att de grundläggande principerna om öppen och tydlig redovisning följs på ett bättre sätt. Övergång från bland- till fullfonderingsmodell kan öka politikerns och tjänstemäns förståelse av ekonomisk ställning och resultat, vilket i sin tur underlättar planeringen av ekonomin och verksamheten. Omräkning av 2016 års resultat är gjord i ovanstående tabell.

Noter

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	22,9	21,4	247,0	246,9
Taxor och avgifter	189,0	179,8	219,9	200,0
Hyror och arrenden	57,0	57,6	487,4	479,9
Bidrag	324,7	328,8	367,4	373,6
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	41,6	37,7	47,3	45,0
Exploateringsintäkter	30,2	18,7	35,0	18,7
Realisationsvinster	0,5	0,0	3,4	6,0
Försäkringsersättningar	0,0	0,0	1,2	0,3
Övriga intäkter	0,0	0,0	12,5	6,1
Aktiverade egna arbeten	0,0	0,0	8,5	7,4
Elimineringar inom koncernen			-367,4	-363,4
Summa verksamhetens intäkter	665,9	644,0	1 062,2	1 020,5
I verksamhetens intäkter för kommunen ingår inga jämförelsestörande poster för 2017 (7,5 mnkr 2016) se not 9.				
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	-1 535,6	-1 470,0	-1 653,2	-1 586,6
Pensionskostnader inklusive löneskatt	-80,7	-126,1	-88,4	-130,9
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	-7,6	-5,9	-87,9	-136,7
Bränsle, energi och vatten	-18,9	-17,5	-169,2	-151,2
Köp av huvudverksamhet	-414,6	-399,9	-449,9	-401,0
Lokal- och markhyror	-273,3	-263,5	-281,6	-270,6
Övriga tjänster	-168,7	-174,8	-183,0	-188,9
Lämnade bidrag	-70,8	-85,3	-70,8	-85,3
Realisationsförluster	0,0	-0,1	-6,9	0,3
Exploateringskostnader	-12,9	-13,1	-14,5	-13,1
Bolagsskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga kostnader	-137,9	-146,4	-185,3	-190,3
Elimineringar inom koncernen			367,4	363,4
Summa verksamhetens kostnader	-2 721,0	-2 702,6	-2 823,3	-2 790,9
I verksamhetens kostnader har en omräkning gjorts mellan Bränsle, energi och vatten och övriga kostnader för 2016.				
Not 3 Avskrivningar				
Avskrivningar immateriella anläggningstillgångar	-5,5	-4,7	-5,5	-4,7
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-27,4	-26,1	-158,0	-147,9
Avskrivningar maskiner och inventarier	-28,5	-27,3	-34,3	-33,5
Nedskrivningar	-3,1	0,0	-3,1	-1,0
Summa avskrivningar	-64,5	-58,1	-200,9	-187,1
För uppgift om avskrivningstider se avsnittet om redovisningsprinciper.				

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	1 859,9	1 751,4	1 859,9	1 751,4
Preliminär slutavräkning innevarande år	-8,2	1,7	-8,2	1,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,1	-8,2	2,1	-8,2
Summa skatteintäkter	1 853,8	1 744,9	1 853,8	1 744,9
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	277,7	287,0	277,7	287,0
Kommunal fastighetsavgift	70,0	66,3	70,0	66,3
Bidrag för LSS-utjämning	35,9	34,6	35,9	34,6
Kostnadsutjämning	-41,0	-45,6	-41,0	-45,6
Regleringsbidrag/-avgift	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4
Generella statsbidrag	18,3	17,9	18,3	17,9
Summa generella statsbidrag och utjämning	360,5	358,8	360,5	358,8
Not 6 Finansiella intäkter				
Utdelningar på aktier och andelar	1,9	2,5	1,9	2,5
Ränteintäkter	2,7	7,4	4,1	7,8
Övriga finansiella intäkter	52,2	10,9	52,2	10,9
Elimineringar inom koncernen			-10,6	-11,0
Summa finansiella intäkter	56,8	20,8	47,6	10,2
I övriga finansiella intäkter 2017 för kommunen ingår borgensavgifter från de kommunala bolagen med 9,0 mnkr (10,9 mnkr 2016). Dessutom ligger reavinster från finansiella placeringar där med 43,1 mnkr 2017 (0 mnkr 2016).				
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-0,6	0,0	-198,8	-68,3
Ränta på pensionsavsättningar	-23,0	-1,1	-23,2	-1,2
Övriga finansiella kostnader	-2,8	-4,8	-6,6	-11,9
Elimineringar inom koncernen			10,6	11,0
Summa finansiella kostnader	-26,4	-5,9	-218,0	-70,4
Skillnaden mellan åren under ränta på pensionsavsättningar beror på att kommunen har gått från bland- till fullfundsmodell.				
Not 8 Extraordinära poster				
Inga extraordinära poster finns.				
Not 9 Jämförelsestörande poster				
Verksamhetens intäkter				
Bidrag från Naturvårdsverket	0,0	7,5	0,0	7,5
Summa jämförelsestörande poster	0,0	7,5	0,0	7,5

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 10 Immateriella anläggningstillgångar				
Officiälservitut kvarteret Bryggaren				
Anskaffningsvärde	26,4	26,4	26,4	26,4
Ackumulerade avskrivningar	-22,9	-17,3	-22,9	-17,3
Ackumulerade nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Bokfört värde	3,5	9,1	3,5	9,1
Avskrivningstid	5 år	5 år	5 år	5 år
Redovisat värde vid årets början	9,0	10,7	9,0	10,7
Årets investeringar	0,0	2,7	0,0	2,7
Utrangeringar och avyttringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Anskaffningsvärde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ackumulerade avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-5,5	-4,7	-5,5	-4,7
Övriga förändringar	0,0	0,4	0,0	0,4
Redovisat värde vid årets slut	3,5	9,1	3,5	9,1
Not 11 Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Anskaffningsvärde	1 078,1	973,0	6 229,1	5 652,2
Ackumulerade avskrivningar	-321,3	-293,9	-1 769,1	-1 619,8
Ackumulerade nedskrivningar	-21,9	-19,4	-22,9	-20,4
Bokfört värde	734,9	659,7	4 437,1	4 012,0
Avskrivningstid	0-50 år	0-50 år	0-50 år	0-50 år
Redovisat värde vid årets början	659,7	603,2	4 012,0	3 759,4
Årets investeringar	105,2	83,0	405,4	539,8
Utrangeringar och avyttringar	-2,4	0,0	-10,9	-11,5
Anskaffningsvärde	-6,6	0,0	-26,9	-23,7
Ackumulerade avskrivningar	4,2	0,0	16,0	12,2
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	-1,0
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-27,4	-26,1	-157,7	-148,9
Överföring från eller till annat slag av tillgång	0,0	0,0	188,5	-125,8
Övriga förändringar	-0,2	-0,4	-0,2	0,0
Redovisat värde vid årets slut	734,9	659,7	4 437,1	4 012,0
Maskiner och inventarier				
Anskaffningsvärde	356,1	329,9	425,5	395,9
Ackumulerade avskrivningar	-252,0	-223,5	-285,1	-257,3
Ackumulerade nedskrivningar	-2,9	-2,3	-4,5	-2,3
Bokfört värde	101,2	104,1	136,0	136,4

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not 11 Materiella anläggningstillgångar				
Avskrivningstid	3–10 år	3–10 år	3–10 år	3–10 år
Redovisat värde vid årets början	104,1	99,3	136,4	126,7
Årets investeringar	26,2	32,5	34,4	43,0
Utrangeringar och avyttringar	-0,9	-0,5	-0,9	-0,7
Anskaffningsvärde	-2,3	-22,3	-4,9	-32,7
Ackumulerade avskrivningar	1,4	21,8	4,0	32,0
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-2,2	0,0
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-28,5	-27,3	-32,0	-32,7
Övriga förändringar	0,3	0,1	0,3	0,1
Redovisat värde vid årets slut	101,2	104,1	136,0	136,4

(mnkr)	Kommunen			
	2017		2016	
	Redovisat värde	Marknadsvärde	Redovisat värde	Marknadsvärde
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar				
Värdepappersinnehav				
Aktier Kommentus	0,1	0,0	0,1	0,1
Andelar Kommuninvest	0,9	0,0	0,9	0,9
Aktier Alingsås Rådhus AB	76,2	0,0	11,0	11,0
Svenska staten obl 3102	0,0	0,0	13,9	19,7
Öhman Sweden Micro Cap	0,0	0,0	2,0	5,0
Svenska staten obl 3104	0,0	0,0	13,7	21,9
Handelsbanken Sverige Index Criteria	0,0	0,0	4,9	10,6
SEB Etisk Global Indexfond	0,0	0,0	3,9	6,7
SEB Företagsobligationsfond	0,0	0,0	9,0	10,3
Huddinge kommun 3,5 % 2028	0,0	0,0	14,3	17,7
AMF Aktiefond Europa	0,0	0,0	7,0	9,2
Catella Avkastning	0,0	0,0	12,5	12,8
SPP Företagsobligationsfond	0,0	0,0	6,4	6,7
Öhman Utlandsfond A	0,0	0,0	9,3	12,9
SPP Emerging Markets SRI	0,0	0,0	1,7	1,8
Stora Bältförbindelsen 4,0 % 2020	0,0	0,0	7,2	7,9
Inera	0,1	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde/marknadsvärde vid årets slut	77,2	0,0	117,8	155,2
Långfristiga fordringar				
Kommuninvest	4,7		4,7	
Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund	2,5		3,3	
Redovisat värde vid årets slut	7,2		8,0	
	84,4		125,8	

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 13 Förråd med mera				
Förråd, varulager	1,3	1,4	9,8	10,5
Elcertifikat	0,0	0,0	0,3	3,2
Utsläppsrätter	0,0	0,0	0,7	1,7
Exploateringsverksamhet				
Industrimark	13,4	11,9	15,8	16,0
Bostadsmark	28,9	24,3	29,0	24,3
Osålda tomter	0,7	0,7	0,7	0,7
Pågående arbete för annans räkning	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	44,3	38,3	56,3	56,4

En värdering av samtliga exploateringsprojekt har gjorts under 2017 och projekten har skrivits ned med 1,1 mnkr (5,5 mnkr). Värderingen har gjorts utifrån den information som fanns tillgänglig på balansdagen. Värderingen har gjorts med bakgrund i lag om kommunal redovisning 6 kap, 7 §. Här regleras att omsättningstillgångar ska tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

(mnkr)				
Not 14 Fordringar				
Kundfordringar	31,8	36,2	49,0	152,6
Statsbidragsfordringar/skattefordringar	16,9	67,7	16,9	74,5
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	142,9	125,9	176,6	173,2
Övriga kortfristiga fordringar	3 137,8	22,8	3 195,0	96,3
Elimineringar inom koncernen			-3 196,3	-280,7
Redovisat värde vid årets slut	3 329,4	252,6	241,2	215,9

(mnkr)	Kommunen			
	Redovisat värde	Marknadsvärde	Redovisat värde	Marknadsvärde
	2017	2017	2016	2016
Not 15 Kortfristiga placeringar				
General Electric 2019-08-30	0,0	0,0	10,7	10,9
Stockholms Kooperativa Bostadsförening FRN 2018-06-02	0,0	0,0	10,0	10,0
Rikshem FRN 2021-04-22	0,0	0,0	22,2	22,3
Volvo Treasury 2018-04-13	0,0	0,0	15,0	15,1
Intrum Justitia 2019-07-30	0,0	0,0	9,5	9,5
Lannebo likviditet	80,0	81,4	80,0	80,8
AMF Räntefond Kort	0,0	0,0	100,0	100,0
SEB Likviditetsfond	27,0	26,6	27,0	26,8
Swedbank GMTN 203	0,0	0,0	27,2	27,2
Jyske bank FRN 23/1-15-17	0,0	0,0	27,0	27,0
Fortum OYJ emtn 2,75 %	0,0	0,0	22,6	23,2
Länsförsäkringar 14/20171113	0,0	0,0	10,1	10,1
General Electric 2018-01-16	0,0	0,0	28,7	29,5
Förvaltnings AB Framtiden 2,67 % 171002	0,0	0,0	24,4	24,7
SPP Företagsobligationsfond	119,6	121,3	38,0	38,6
Nordea korträntefond	0,0	0,0	50,0	50,6
Nordea FRN Fund	22,0	22,0	0,0	0,0
Simplicity Likviditet	149,5	149,9	0,0	0,0

(mnkr)

	Kommunen			
	Redovisat värde	Marknadsvärde	Redovisat värde	Marknadsvärde
	2017	2017	2016	2016
forts. Not 15 Kortfristiga placeringar				
SPP Grön Obligationsfond	30,9	31,1	0,0	0,0
Öhmans Företagsobligationsfond A	46,0	46,7	0,0	0,0
Öhman FRN-Fond SEK A	89,7	90,1	0,0	0,0
Spiltan Räntefond Sverige	40,0	40,4	0,0	0,0
Nordea Inst Företagsobligation	20,0	20,5	0,0	0,0
Huddinge kommun 3,5 % 2028	13,9	17,7	0,0	0,0
Stora bältförbindelsen	6,7	7,7	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	645,2	655,4	502,4	506,3

(mnkr)

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 16 Kassa och bank				
Koncernkonto	587,0	290,3	587,0	289,5
Kassa, bank övrigt	3,7	232,1	5,7	243,0
Redovisat värde vid årets slut	590,7	522,4	592,7	532,5

I Kassa och bank har en omräkning gjorts mellan koncernkonto och kassa, bank övrigt för 2016.

Not 17 Eget kapital

Ingående eget kapital	1 329,0	1 343,8	1 738,0	1 692,9
Årets resultat	125,1	1,9	91,1	65,0
Justering eget kapital	-755,9	-16,8	-755,8	-19,9
Rättelse avsättning pensionsfonden	105,0	0,0	105,0	0,0
Ingående värde 2017-01-01 pensionsförpliktelser	-860,9	0,0	-860,9	0,0
Eget kapital avfallsverksamheten	0,0	-5,5	0,0	-5,5
Eget kapital VA-verksamheten	0,0	-11,3	0,0	-11,3
Justering uppskjuten skatt koncernbolag	0,0	0,0	0,0	-3,1
Redovisat värde vid årets slut	698,2	1 328,9	1 073,3	1 738,0

Not 18 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Avsatt till pensioner intjänade från och med 98 och ÖK-SAP

Ingående avsättning	122,0	114,7	133,0	127,4
Nya förpliktelser under året	5,8	10,1	7,1	9,8
Varav				
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Nyintjänad pension	3,8	9,1	4,9	9,3
Ränte- och basbeloppsuppräknig	2,1	1,1	2,3	1,2
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Pension till efterlevande	0,0	0,6	0,0	0,6
Övrig post	-0,1	-0,7	-0,1	-1,3
Årets utbetalningar	-2,7	-4,1	-2,8	-4,3
Förändring av löneskatt	0,8	1,4	1,1	1,3
Utgående avsättning	125,9	122,1	138,4	134,2

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not 18 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser				
Avsatt till pensioner ansvarsförbindelsen				
Ingående avsättning	860,8	0,0	860,8	0,0
Nya förpliktelser under året	17,1	0,0	17,1	0,0
Varav				
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Bromsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	20,3	0,0	20,3	0,0
Aktualisering	-2,0	0,0	-2,0	0,0
Övrig post	-1,2	0,0	-1,2	0,0
Årets utbetalningar	-34,9	0,0	-34,9	0,0
Förändring av löneskatt	-4,4	0,0	-4,4	0,0
Utgående avsättning	838,6	0,0	838,6	0,0
Ingående pensionsbehållning förtroendevalda	1,5	1,1	1,5	0,1
Nya förpliktelser under året	1,0	0,3	0,9	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	0,0	0,0	0,0
Löneskatt	0,2	0,1	0,2	0,2
Utgående pensionsbehållning	2,7	1,5	2,6	0,3
Andra pensionsavsättningar	0,0	0,0	0,6	0,6
Summa avsatt till pensioner	967,2	123,6	980,2	135,1
Aktualiseringsgrad	96 %	94 %	95 %	94 %
Från och med 2017 redovisar kommunen pensionerna enligt fullfundsmodellen.				

(mnkr)	Kommunen	
	2017	2016
Specifikation – Avsatt till pensioner exklusive förtroendevalda		
Avsatt till pensioner exklusive ÖK-SAP		
Förmånsbestämd ålderspension	82,4	77,9
Särskilda avtalspensioner/visstidspensioner	5,3	5,6
Pensioner till efterlevande	2,3	2,8
PA-KL pensioner	10,8	11,2
Löneskatt	24,5	23,7
Totalt	125,3	121,2
Avsatt till pensioner ÖK-SAP		
Särskilda avtalspensioner	0,4	0,6
Visstidspensioner	0,0	0,2
Löneskatt	0,1	0,1
Totalt	0,5	0,9

(mnkr)	Kommunen	
	2017	2016
forts. Not 18 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Avsatt till pensioner Ansvarsförbindelsen		
Intjänad pensionsrätt	575,8	585,2
Särskild avtalspension	2,4	2,9
Livränta	15,5	16,1
Pension till efterlevande	5,1	4,9
PA-KL pensioner och äldre utfästelser	76,1	83,7
Löneskatt	163,7	168,1
Totalt	838,6	860,9
Summa avsatt till pensioner exklusive förtroendevalda	964,4	982,9

Antal visstidsförnanden

Politiker	1	1
Tjänstemän	0	1

Kommunen har pensionsutfästelser i samband med visstidsförordnande och liknande till en chefs-tjänsteman. Sedan 1996 ingås inga sådana avtal längre. En politiker har pensionsavtal enligt tidigare gällande regler.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Avsatt till pensionsfonden				
Redovisat värde vid årets början	105,0	105,0	105,0	105,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Rättelse mot eget kapital	-105,0	0,0	-105,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	105,0	0,0	105,0
Summa avsatt till pensioner och liknande förpliktelser	967,2	228,6	980,2	240,1

Not 19 Andra avsättningar

Avsatt för återställande av deponi

Redovisat värde vid årets början	17,2	12,0	17,2	12,0
Nya avsättningar	0,0	5,3	0,0	5,3
lanspråktaga avsättningar	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	17,1	17,2	17,1	17,2

Avsatt för bidrag till infrastruktursatsningar

Redovisat värde vid årets början	9,4	48,2	9,4	48,2
Nya avsättningar	0,0	6,6	0,0	6,6
lanspråktaga avsättningar	0,0	-44,7	0,0	-44,7
Outnyttjade belopp som återförts	-2,1	-0,7	-2,1	-0,7
Utgående avsättning	7,3	9,4	7,3	9,4

(mnr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
forts. Not 19 Andra avsättningar				
Avsatt för övrigt				
Redovisat värde vid årets början	0,0	0,0	0,0	0,0
Nya avsättningar	5,0	0,0	5,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Outnyttjade belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	5,0	0,0	5,0	0,0
Avsatt för uppskjuten skatt				
Uppskjuten skatt hänförlig till				
Fastigheter	0,0	0,0	54,3	46,4
Obeskattade reserver	0,0	0,0	72,9	68,1
Övrigt	0,0	0,0	-25,8	-3,1
Utgående avsättning	0,0	0,0	101,4	111,4
Summa andra avsättningar	29,4	26,6	130,8	138,0
Under övriga avsättningar har en eventuell upphandlingsskadeavgift tagits upp om 5 mnr.				
Not 20 Långfristiga skulder				
Lån i banker och kreditinstitut				
Ingående lån i banker och kreditinstitut	0,0	0,0	2 933,2	2 719,0
Förändring lån under året	3 345,9	0,0	412,7	214,2
Redovisas som kortfristig skuld	-414,9	0,0	-414,9	-942,3
Utgående lån i banker och kreditinstitut	2 931,0	0,0	2 931,0	1 990,9
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag				
Skuldförda investeringsbidrag	11,2	10,4	13,0	11,2
Akkumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-2,0	-1,4	-2,0	-1,4
Utgående skuld investeringsbidrag	9,2	9,0	11,0	9,8
Genomsnittlig upplösningstid investeringsbidrag	16 år	16 år	16 år	16 år
Anslutningsavgifter				
Skuldförda anslutningsavgifter	63,7	50,7	63,7	50,7
Akkumulerade upplösningar av anslutningsavgifter	-6,8	-4,6	-6,8	-4,6
Utgående skuld anslutningsavgifter	56,9	46,1	56,9	46,1
Genomsnittlig upplösningstid anslutningsavgifter	25 år	25 år	25 år	25 år
Investeringsfond VA				
Avsatt till investeringsfond	8,3	8,3	8,3	8,3
Akkumulerade upplösningar investeringsfond	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående skuld investeringsfond VA	8,3	8,3	8,3	8,3
Summa långfristiga skulder	3 005,4	63,4	3 007,2	2 055,1

forts. Not 20 Långfristiga skulder

Avseende räntebindningstid fördelar sig lånen enligt följande:

Räntebindning (mnkr)	2017	Andel
0-1 år	1 756,9	53 %
1-2 år	340,0	10 %
2-3 år	204,0	6 %
3-4 år	335,0	10 %
4-5 år	325,0	10 %
Överstigande 5 år	385,0	12 %
Summa skulder till kreditinstitut	3 345,9	100 %

Avseende kapitalbindning fördelar sig lånen enligt följande:

Kapitalbindning (mnkr)	2017	Andel
0-1 år	1 143,9	34 %
1-2 år	853,0	25 %
2-3 år	304,0	9 %
3-4 år	335,0	10 %
4-5 år	325,0	10 %
Överstigande 5 år	385,0	12 %
Summa skulder till kreditinstitut	3 345,9	100 %

Säkringsredovisning

Fabs AB och AB Alingsåshem har under 2017 tillämpat säkringsredovisning. I samband med införandet av gemensam finanshantering och internbank under december 2017 löstes samtliga ränteswappar som fanns i Fabs AB respektive AB Alingsåshem. Från och med december 2017 är det kommunen som upphandlar och redovisar externa lån till banker och kreditgivare.

Fabs AB har fram till december 2017 använt räntederivat för att minska osäkerheten i framtida räntekostnader och därmed få en jämnare kostnadsfördelning över åren. Bolagets finanspolicy anger att räntederivat inte får användas i spekulativt syfte samt att andelen räntederivat inte får överstiga utestående låneskuld. I huvudsak har all upplåning skett till rörlig Stiborränta med olika kapitalförfall för att minska finansieringsriskerna. En viss andel av skuldportföljens rörliga ränta har säkrats med hjälp av räntederivat där bolaget bytt den rörliga räntan i en ränteswap. De säkringsrelationer som funnits har beskrivits i en särskild säkringsdokumentation.

AB Alingsåshem har under 2017 använt ränteswapavtal, derivatinstrument, enbart för att minska bolagets ränterisker och har alltid varit kopplade till en underliggande finansiering. Per årsskiftet används inga räntederivat i bolagskoncernen eller i kommunen. Några marknadsvärden på utestående räntederivat finns således inte att redovisa.

Den totala snitträntan för Fabs AB under 2017 uppgick till 2,5 % (2,33 % per 2016-12-31), 0,68 % (0,52 %) om räntederivaten exkluderas. Den genomsnittliga upplåningsräntan på lånen för hela 2017 för AB Alingsåshem uppgick till 0,67 % (0,79 %), inklusive derivaten var räntan 1,79 % (2,12 %).

AB Alingsås Rådhus och Alingsås Energi Nät AB-koncernen har inte under 2017 använt några derivat kopplade till sina lån.

Bolagen i Alingsås kommun värderade sina finansiella instrument till anskaffningsvärdet enligt kap 11 BFNAR 2012:1 fram till lösen av ränteswappar och införandet av internbank.

För att kunna införa gemensam finanshantering har nya finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern med tillhörande tillämpningsanvisningar antagits (KF § 233, 2017-11-29). Finansriktlinjerna utgör ett ramverk från kommunfullmäktige i syfte att ange övergripande målsättningar och principer för finansverksamheten inom kommunkoncernen. Finansriktlinjerna omfattar hela Alingsås kommunkoncern med avgränsningen att de kommunala bolagen ska fastställa riktlinjer som i tillämpliga delar baseras på denna.

Syftet med de finansiella riktlinjerna är att ange hur de finansiella risker som kommunen är exponerad för ska hanteras samt ange mål och riktlinjer för hur finansverksamheten i kommunen ska bedrivas. De övergripande målen för finansverksamheten inom Alingsås kommun är att säkerställa betalningsförmågan och trygga tillgången på kapital samt tillgodose behovet av finansiering av långsiktiga investeringar.

Finansriktlinjer

Upplåning

Införandet av gemensam finanshantering innebär att all upplåning i kommunkoncernen ska samordnas och utföras genom ekonomiavdelningen i Alingsås kommun. Med upplåning avses alla former av finansiering och kreditlöften. Extern upplåning ska ske av ekonomiavdelningen i Alingsås kommuns namn. Kommunen har även ansvar för att hantera ränte- och kapitalbindning i enlighet med Finansriktlinjer för Alingsås kommunkoncern.

Kommunens totala upplånings- och kreditlöftesvolym ska eftersträva en genomsnittlig kapitalbindning på 2,5 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 år och 4 år. Kommunens upplåningsportfölj ska eftersträva en genomsnittlig räntebindning på 2,5 år med ett tillåtet intervall mellan 1,5 år och 4 år.

Derivatinstrument

De kommunala bolagen har inte rätt att teckna avtal om derivatinstrument utan godkännande från kommunstyrelsen. Derivatinstrument får användas endast till att hantera finansiella risker i underliggande upp- och utlåning, placeringsportfölj eller underliggande valutaexponeringar. Kommunen får använda derivatinstrument i form av terminer, FRA-kontrakt och ränteswappar för att hantera ränte- och valutarisker. Innan ett derivatinstrument används för första gången ska kommunstyrelsens arbetsutskott godkänna instrumentet. Riskbedömning och konsekvensanalys av en derivattransaktion ska alltid genomföras och dokumenteras före affärsavslut.

Energiderivat

Alla köp av energiderivat som görs i prissäkringssyfte, antingen för produktion eller för försäljning till slutkund redovisas i samband med att kontraktet går i leverans och påverkar därmed enbart inköpspriset på den volym energi som säkrats. Dessa energiderivat utgör således inte finansiella instrument.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 21 Kortfristiga skulder				
Skulder till kommunala bolag	39,3	148,3	3 185,4	174,7
Personalens skatter och avgifter	53,2	54,5	57,0	57,8
Interimsskulder	157,1	152,1	208,5	200,2
Leverantörsskulder	40,9	87,8	105,0	156,1
Semester- och övertidsskuld	42,2	44,7	47,3	49,3
Skulder till staten	19,9	18,8	20,1	22,2
Övriga skulder	65,8	60,7	84,6	84,1
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	414,9	0,0	414,9	942,3
Elimineringar inom koncernen			-3 196,3	-280,7
Summa	833,3	566,9	926,5	1 406,0
Not 22 Panter och därmed jämförliga säkerheter				
Företagsinteckningar	Inga	Inga	Inga	Inga
Fastighetsinteckningar	Inga	Inga	Inga	300,0
Not 23 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder eller avsättningar				
Ingående ansvarsförbindelse	0,0	721,7	0,0	721,7
Sänkning av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktualisering	0,0	-1,7	0,0	-1,7
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	10,3	0,0	10,3
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	0,0	-3,2	0,0	-3,2
Bromsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets utbetalningar	0,0	-34,3	0,0	-34,3
Summa pensionsförpliktelser	0,0	692,8	0,0	692,8
Löneskatt	0,0	168,0	0,0	168,0
Utgående ansvarsförbindelse	0,0	860,8	0,0	860,8
Not 24 Övriga ansvarsförbindelser				
Kommunala stiftelser och bolag	0,0	2 633,2	0,0	0,0
Kommunalt förlustansvar egna hem	0,3	0,6	0,3	0,6
Övriga förbindelser	0,2	1,3	2,5	1,7
Summa	0,5	2 635,1	2,8	2,3

Kommunens borgensåtaganden har minskat med 2 634,6 mnkr. 2 633,2 mnkr kan härledas till de kommunala bolagen. Införandet av gemensam finanshantering med en internbank innebär att kommunen inte längre har några borgensåtaganden gentemot sina bolag. Resterande del kan härledas till minskade borgensåtaganden till föreningar och stiftelser och minskat kommunalt förlustansvar för egna hem. Kommunfullmäktige beslutade den 6 september 2017, § 175, att Alingsås Tennisklubb's ansökan om förlängd kommunal borgen avslås. Nuvarande lån med kommunal borgen skulle lösas in. Det återstår vid årsskiftet ett borgensåtagande gentemot Alingsås Tennisklubb på 0,2 mnkr.

Alingsås kommun har i maj 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt inlämningsanspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av finansiella effekterna av Alingsås kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091,3 mnkr och totala tillgångar till 349 243,7 mnkr. Kommunens andel av de totala förpliktelseerna uppgick till 2 848,8 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 917,7 mnkr.

(mnkr)	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 25 Justering för gjorda avsättningar				
Avsättning till pensioner	0,0	0,0	1,9	-0,7
Avsättning till återställningsfond deponier	0,0	5,0	0,0	5,0
Avsättning till bidrag för infrastruktur	0,0	6,5	0,0	6,5
Övriga avsättningar	5,0	0,0	5,0	0,0
Återförda avsättningar	-2,1	-0,6	-2,1	-0,6
Uppskjuten skatt	0,0	0,0	-9,3	18,7
lanspråktagna avsättningar	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Summa justering för gjorda avsättningar	2,8	10,7	-4,6	28,7
Not 26 Ej likviditetspåverkande poster				
Pensioner som inte är likviditetspåverkande	25,1	10,3	25,0	10,3
Löneskatt på skuldförändringen	-3,4	1,5	-3,4	1,5
Periodiserade anslutningsavgifter och investeringsbidrag	-2,7	-1,7	-2,7	0,0
Nedskrivningar finansiella placeringar	2,6	0,0	2,6	0,0
Utrangering	0,0	0,0	6,6	0,0
Övrigt	0,0	0,0	12,3	-0,4
Summa ej likviditetspåverkande poster	21,6	10,1	40,4	11,4

(mnkr)	Kommunen	
	2017	2016
Not 27 Investering i anläggningstillgångar		
Expansionsinvesteringar	63,6	66,5
Imageinvesteringar	0,0	0,9
Reinvesteringar	50,9	37,1
Anpassningsinvesteringar	16,9	13,7
Summa investering i anläggningstillgångar	131,4	118,2

Följande kommunala uppdragsföretag har anlitats av kommunen:

ACA Assistans i Öjersjö AB, Levagruppen, Aleforsstiftelsen, Livsanda Vård och Assistans, Aleris, Lunnagård, Alleria, Länkhemmet Hvidehus, Allomsorg, Mamajo Care, Alminia, Mogården Omsorg, Alpklyftan, Norra Stockholms ungdomshem, Annas Assistans, Nämndemansgården, Armando Liscano, Pater Assistans, Assistkompaniet Svea, Primacura, Attendo, Semitas, Basta väst Solhagagruppen, Behandlingshemmet Dagöholm, Steget Vidare, Caremore, Stiftelsen Evangeliecentret, Csh, Supporta Omsorg, Davsjö Svenska, Rewansch, Eken Care, Södra Vätterbygdens folkhögskola, Engsjö Assistans, Teambo, Familjehem i Mälardalen, Tursbo rehab, Familjehemmen Krut, Villa Arelid, Familjehemspoolen, Växaenheten,

Familjevården i Älvsborg, Ågrenska, Familjevårdsgruppen, 12&12 Behandlingshem AB, Familjevårdsstiftelsen, Stjärnhusen Behandlingshem, Finjagården, Friab, Frälsningsarmén, Frösunda, Frösunda LSS AB, Föreningen Linnéhuset, Gryning, Humana, Humana Assistans, Icuro, Impius Vård och Utbildning AB, Ingseredsstiftelsen, Iris, Utvecklingscenter, Jopiso, Korpbergets behandlingscenter, Kraftkällan, Kris, Kristinebergs boende, Kvinnojourboende Linnéa, Kållebo rehab, Samhall, Peab, Mikael Björk Service, Green Landscaping, Cleanpipe, Stena Miljö, Frösunda Omsorg AB, Stiftelsen Bräcke diakoni, Hemtrevnad Service & Omsorg Väst AB, Extramamman & Ugglans hemhjälp AB, 24h Vård och Omsorg i Alingsås HB, Team Assistans i Göteborg AB, Homemaid AB, Ruths Hemtjänst i Alingsås AB, ISS Facility Services AB, AB Mjörnviksholms Sjukhem, Mogården omsorg AB, Västtrafik AB.

Driftredovisning

(mnkr)	Budget 2017	Årsboks- lut 2017	Avvikelse budget- årsboks- lut	Årsboks- lut 2016
Vård- och äldreomsorgsnämnden	0,0	1,1	1,1	-7,3
Socialnämnden	0,0	-36,5	-36,5	-18,6
Utbildningsnämnden	0,0	4,1	4,1	3,2
Barn- och ungdomsnämnden	0,0	-8,1	-8,1	4,1
Kultur- och fritidsnämnden	0,0	1,6	1,6	-1,4
Miljöskyddsnämnden	0,0	0,4	0,4	1,0
Samhällsbyggnadsnämnden	0,0	0,4	0,4	-1,8
Kommunstyrelsen	0,0	0,1	0,1	1,7
Överförmyndarnämnden	0,0	-0,4	-0,4	-0,4
Exploatering (drift)	0,0	-3,4	-3,4	-2,8
Teknisk förvaltning	0,0	0,1	0,1	1,3
Summa skattefinansierad verksamhet	0,0	-40,6	-40,6	-21,0
Avfall	0,0	-1,2	-1,2	0,0
VA	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	0,0	-1,2	-1,2	0,0
Finansieringen	58,4	166,9	108,5	22,9
Totalt kommunen	58,4	125,1	66,7	1,9

Driftuppföljning – totalt

Årets samlade resultat uppgår till 125,1 mnkr vilket innebär en positiv budgetavvikelse om 66,7 mnkr. Kommunens budgeterade resultat 2017 är 58,4 mnkr vilket motsvarar 2,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Årets resultat uppgår till 5,6 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Kommunens skattefinansierade verksamhet redovisar en negativ budgetavvikelse om 40,6 mnkr. De avgiftsfinansierade verksamheterna, det vill säga VA och avfall, redovisar en negativ avvikelse om 1,2 mnkr. Avvikelsen hänför sig till avfallsverksamheten som vid utgången av 2017 har förbrukat hela sin fordran på abonnentkollektivet. Eftersom verksamheten inte har möjlighet att reglera underuttaget mot fordran till abonnentkollektivet belastar underuttaget kommunens resultat innevarande år.

Finansieringen redovisar en positiv avvikelse i förhållande till budget om 108,5 mnkr.



Skattefinansierad verksamhet: Budgetavvikelse –40,6 mnkr

Vård- och äldreomsorgsnämnden redovisar ett överskott om 1,1 mnkr. Överskottet hänför sig främst till att nämnden erhöll kompensation för en förmodad ändring i Ludvikamomssystemet. Förändringen blev inte av vilket medförde att förmodad kostnadsökning uteblev.

Socialnämnden redovisar en negativ avvikelse i förhållande till budget om 36,5 mnkr. Underskottet hänför sig främst till personlig assistans, placeringskostnader inom IFO samt verksamheten för ensamkommande barn.

Utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 4,1 mnkr. Överskottet hänför sig främst till interkommunala ersättningar till följd av fler inresande elever än budgeterat samt högre ersättningar från Migrationsverket.

Barn- och ungdomsnämnden redovisar ett underskott om 8,1 mnkr. Underskottet förklaras främst av högre personalkostnader, lägre ersättning från Migrationsverket till följd av fler kommunplacerade individer, etableringskostnader för tillfälliga skollokaler samt en större andel elever i fristående verksamhet än beräknat.

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett överskott om 1,6 mnkr. Överskottet förklaras främst av lägre personalkostnader samt lägre kostnader för föreningsbidrag.

Miljöskyddsnämnden redovisar ett överskott om 0,4 mnkr. Överskottet förklaras främst av högre intäkter än budgeterat till följd av en ökad utdebitering.

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett överskott om 0,4 mnkr. Överskottet hänför sig till lägre personalkostnader än budgeterat.

Kommunstyrelsen redovisar ett positivt resultat om 0,1 mnkr.

Exploatering exklusive tomtförsäljning redovisar ett underskott om 3,4 mnkr. Underskottet hänför sig till lägre utdebitering, delvis till följd av reviderad timpeng. Utöver detta bidrar en utebliven försäljning av fastighet samt högre kostnader för inhyrd personal till underskottet.

Överförmyndarnämnden redovisar ett negativt resultat i förhållande till budget om 0,4 mnkr. Underskottet förklaras främst av lägre ersättningar från Migrationsverket.

Tekniska nämnden redovisar ett positivt resultat i förhållande till budget på 0,1 mnkr.

Finansieringen +108,5 mnkr

Finansieringen redovisar ett överskott i förhållande till budget om 108,5 mnkr. Överskottet förklaras av ett antal poster av engångskaraktär, men även högre reavinsten från tomtförsäljningen samt högre skatteintäkter än budgeterat. Under 2017 fattade kommunfullmäktige beslut om handlingsplanen EFFEKT, innebärande bland annat en övergång från bland- till fullfonderingsmodell för pensioner. Förändringen medförde en positiv resultateffekt om cirka 22 mnkr. Därtill kommer realisation av finansiella placeringar om cirka 42 mnkr, högre skatteintäkter och statsbidrag om cirka 15 mnkr samt tomtförsäljningar om cirka 18 mnkr. Resultatet 2017 stärks även till följd av högre intäkter från Migrationsverket. I bokslut 2016 gjordes en reservation utifrån försiktighetsprincipen. Under 2017 har kommunen erhållit samtliga ersättningar avseende år 2016. De faktiskt erhållna ersättningarna är högre än resultatfört belopp år 2016. Effekten på 2017 års resultat är positiv och uppgår till cirka 13 mnkr. Därtill bidrar lägre pensionskostnader till ett överskott i förhållande till budget.

Avgiftsfinansierad verksamhet: –1,2 mnkr

VA och avfall utgör kommunens avgiftsfinansierade verksamheter. Från och med 2016 särredovisas dessa som egna balansräkningsenheter i enlighet med gällande lagstiftning. Verksamheternas över- respektive underskott regleras gentemot vardera abonnentkollektiv och påverkar inte kommunens totala resultat under förutsättning att respektive kollektiv har en upparbetad skuld gentemot abonnentkollektivet.

Avfall redovisar ett underuttag om 1,6 mnkr i bokslutet. Eftersom skulden gentemot abonnentkollektivet uppgick till 0,4 mnkr vid ingången av året medför verksamhetens resultat en negativ påverkan på kommunens resultat om 1,2 mnkr. Underskottet hänför sig främst till högre personalkostnader, reparation och underhåll av fordon samt lägre intäkter än budgeterat.

VA redovisar ett underuttag om 1,9 mnkr. Underuttaget förklaras främst av lägre intäkter än budgeterat. Underuttaget regleras mot skulden till abonnentkollektivet och påverkar således inte kommunens resultat.

Prognosavvikelse – nämnderna

(mnr)	Prognos 1 (vårbokslut)	Prognos 2 (delårsbokslut)	Årsbokslut 2017	Avvikelse mot delår
Vård- och äldreomsorgsnämnden	0,0	1,7	1,1	-0,6
Socialnämnden	-52,3	-39,7	-36,5	3,2
Utbildningsnämnden	1,5	0,7	4,1	3,4
Barn- och ungdomsnämnden	-7,9	-13,1	-8,1	5,0
Kultur- och fritidsnämnden	0,0	0,0	1,6	1,6
Miljöskyddsnämnden	0,0	0,0	0,4	0,4
Samhällsbyggnadsnämnden	-1,5	-0,8	0,4	1,2
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,1	0,1
Överförmyndarnämnden	-0,2	0,0	-0,4	-0,4
Exploatering (drift)	-2,0	-2,0	-3,4	-1,4
Teknisk förvaltning	0,3	0,0	0,1	0,1
Summa skattefinansierad verksamhet	-62,1	-53,2	-40,6	12,6

Prognossäkerheten beskriver förmågan att bedöma avvikelser och vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelsen mellan årets prognoser och utfall. Kommunens prognosavvikelse är värt att kommentera extra, då dessa ligger till grund för eventuella ekonomiska åtgärder under året. Nedan beskrivs nämndernas prognosavvikelse.

I vårbokslutet lämnade nämnderna en samlad prognos om -62,1 mnr i avvikelse i förhållande till budget. Generellt sett förväntas prognoser som lämnas under året bli säkrare ju längre budgetåret löper på. Kommunens delårsprognos redovisade ett resultat för nämnderna på -53,2 mnr. Om den negativa prognosen stod sig året ut innebär det att kommunen riskerade att inte uppnå balanskravet. Den negativa prognosen föranledde behov av åtgärder i syfte att komma i balans varvid

beslut fattades om allmän återhållsamhet och särskild prövning vid anställningar. Under året beslutade även kommunfullmäktige om handlingsplanen EFFEKT med en rad olika åtgärder för en ekonomi i balans på kort och lång sikt.

Kommunens resultat för nämnderna uppgår vid årets slut till -40,6 mnr, vilket är 12,6 mnr bättre än prognosen som lämnades i delåret. Bokslutet innebär således en förbättring gentemot prognoserna i delårsbokslutet. Beslutad handlingsplan EFFEKT samt en stor hörsamhet från nämnderna om ekonomisk återhållsamhet har därmed med stor sannolikhet påverkat det slutliga utfallet. Den ekonomiska situationen har även varit en stående punkt vid kommunstyrelsens möten inom ramen för uppsiktsplikten över kommunens nämnder.

Referenskostnader

2016	Referens- kostnad	Redovisad kostnad	Skillnad kr/Inv	Skillnad mnr	Avvikelse (%)
Fritidshem inklusive öppen fritidsverksamhet	1 324	1 386	62	2,5	4,7
Förskola inklusive öppen förskola	5 964	6 167	203	8,1	3,4
Grundskola	10 887	10 842	-45	-1,8	-0,4
Gymnasieskola	3 632	3 897	265	10,6	7,3
IFO	2 644	3 047	403	16,1	15,2
Äldreomsorg	10 615	11 014	399	16,0	3,8
Totalt	35 066	36 353	1 287	51	3,7

Ett sätt att mäta effektiv resursanvändning är att jämföra kommunens redovisade kostnader med den strukturerade standardkostnaden. Nyckeltalet har från och med 2016 bytt namn till referenskostnad. Referenskostnaden är den teoretiskt beräknade kostnaden för en kommun och används i kostnadsutjämnningen. Kostnadsutjämnningen är till för att utjämna strukturella behovs- och kostnadsskillnader. Den utjämnar däremot inte för skillnader i ambitionsnivå, effektivitet eller avgifter. Referenskostnaden kan också sägas vara den kostnad som kommunen skulle ha om verksamheten bedrevs på en genomsnittlig avgifts-, ambitions-, samt effektivitetsnivå med hänsyn taget till strukturella skillnader mellan kommunerna. Strukturella skillnader kan vara exempelvis åldersstruktur, geografisk struktur etc.

Alingsås kommun har högre redovisade kostnader än vad som motiveras utifrån referenskostnaden, vilket innebär att verksamheten kostar mer än vad som kan förväntas utifrån kommunens struktur. Utfallet för 2017 publiceras först under andra kvartalet 2018 varpå siffrorna som redovisas i årsredovisningen avser 2016.

Totalt sett redovisas en negativ avvikelse gentemot referenskostnaden om 51 mnr. Alingsås kommun har alltså 51 mnr högre kostnader än vad som motiveras utifrån kommunens struktur. Samtliga verksamheter förutom grundskola redovisar högre kostnader. Jämfört med 2015 då avvikelsen var 29 mnr innebär det att kommunens totala avvikelse har ökat.

Investeringsredovisning

(mnkr)	Budget 2017	Årsbokslut 2017	Avvikelse budget- årsbokslut	Årsbokslut 2016
Vård- och äldreomsorgsnämnden	3,3	2,8	0,5	2,8
Socialnämnden	1,1	2,5	-1,4	1,1
Utbildningsnämnden	1,1	1,1	0,0	1,0
Barn- och ungdomsnämnden	4,5	3,7	0,8	4,7
Kultur- och fritidsnämnden	5,0	4,7	0,3	3,5
Miljöskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Samhällsbyggnadsnämnden	1,8	1,1	0,7	1,5
Kommunstyrelsen	44,2	33,7	10,5	13,5
Fastigheter	4,7	3,6	1,1	1,8
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Teknisk förvaltning	24,5	16,1	8,4	26,5
Summa skattefinansierad verksamhet	90,2	69,3	20,9	56,4
Avfall	9,3	7,3	2,0	4,3
VA	66,6	54,8	11,8	57,5
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	75,9	62,1	13,8	61,8
Totalt kommunen	166,1	131,4	34,7	118,2

Investeringsbudgeten för 2017 uppgår till 166,1 mnkr. Utfallet per helår uppgår till 131,4 mnkr vilket är 34,7 mnkr under budgeterat. Analyseras utfallet för de skattefinansierade respektive de avgiftsfinansierade verksamheterna separat framgår att såväl de skattefinansierade som de avgiftsfinansierade verksamheterna understiger budget.

Vård- och äldreomsorgsnämnden redovisar ett utfall om 2,8 mnkr vilket är 0,5 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror främst på lägre inventarieinvesteringar än budgeterat.

Socialnämnden redovisar ett utfall om 2,5 mnkr vilket är 1,4 mnkr högre än budgeterat. Förklaringen till utfallet är främst investeringar i inventarier i samband med nya verksamhetslokaler.

Utbildningsnämnden redovisar ett utfall om 1,1 mnkr vilket är samma som budgeterat.

Barn- och ungdomsnämnden redovisar ett utfall om 3,7 mnkr vilket är 0,8 mnkr lägre än budgeterat. Nämnden erhöll extra investeringsmedel under året som dock ej nyttjats.

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett utfall om 4,7 mnkr vilket är 0,3 mnkr lägre än budgeterat. Nämnden erhöll utökad investeringsram om 1,0 mnkr under året med anledning av investeringar i Palladium men återlämnade även medel för inventarier avsedda för Nohaga parkbad.

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett utfall om 1,1 mnkr vilket är 0,7 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror främst på att investering i laserscanning ej genomförts under 2017.

Kommunstyrelsen redovisar ett utfall om 33,7 mnkr vilket är 10,5 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror främst på lägre expansionsinvesteringar än budgeterat. Under året har investeringar i konstgräsplaner samt skateparker genomförts i enlighet med beslut under år 2016.

Teknisk förvaltning redovisar ett utfall om 16,1 mnkr vilket är cirka 8,4 mnkr lägre än budgeterat. Det lägre utfallet förklaras till stor del av vakanser på vissa tjänster vilket fördröjt planerade investeringar.

Fastigheter redovisar ett utfall om 3,6 mnkr, vilket är 1,1 mnkr lägre än budgeterat. Under året har investeringar i Nohaga slott påbörjats. Åtgärden kommer att slutföras under 2018. Utöver detta har reinvesteringar skett i Plantaget.

Avfall redovisar ett utfall om 7,3 mnkr vilket är 2,0 mnkr lägre än budgeterat. Den främsta anledningen till att utfallet underskider budgeterat är att investering i nytt hämtningsfordon flyttats fram till år 2018.

VA redovisar ett utfall om 54,8 mnkr vilket är cirka 11,8 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror främst på att budgeterade expansionsinvesteringar blivit försenade och kommer fortgå under år 2018.

Upplysningar om redovisningsprinciper

Årsredovisningen är till stor del upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Skulder har upptagits till de belopp varmed de beräknas flöda ut.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Värdering av placeringar har gjorts post för post till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärde.

Rättelse av fel

En justering mot eget kapital har skett med 105 mnkr avseende den avsättning som funnits för framtida pensionsutbetalningar.



Väsentliga avsteg från gällande lagstiftning

Alingsås kommuns pensionsfond har varit ett avsteg från den så kallade blandmodellen som gäller för pensioner. Kommunen har tidigare år satt av pengar för att kunna kapa framtida pensionsutbetalningar, vilket under 2017 har justerats mot eget kapital med 105 mnkr.

Alingsås kommun övergick i samband med delårsbokslutet 2017 till att redovisa pensionsförpliktelserna enligt fullfundsmodellen, vilket innebär att ansvarsförbindelsen lyfts in i balansräkningen som en avsättning. Enligt lag (1997:614) om kommunal redovisning ska en förpliktelse att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning.

Alingsås kommun har tidigare inte fullt ut följt rekommendation 11.4 Materiella anläggningstillgångar avseende komponentavskrivning då uppdelning av komponenter hittills inte skett. Från och med 2016 har kommunen infört komponentavskrivning avseende nya investeringar.

Förändrade redovisningsprinciper under året

Som framgår ovan har kommunen i samband med delårsbokslutet övergått från den så kallade blandmodellen till fullfonderingsmodell.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i egen not, se not 9. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

Intäkter Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation nummer 4.2 från Rådet för kommunal redovisning.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över objektets nyttjandeperiod. Tidigare redovisades dessa så att de reducerade det bokförda värdet.

Markförsäljningar redovisas som kortfristig skuld till dess att resultatföring sker. Tidigare redovisades inkomna köpeskillingar som omsättningstillgång.

Kostnader

Avskrivningar och avskrivningstider

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar sker linjärt, det vill säga med ett belopp som är lika stort under objektets beräknade nyttjandeperiod. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 20, 33, 50 år. Exempel på olika avskrivningstider är: Inventarier, maskiner och IT-utrustning 3–10 år, fordon 5–10 år, gator och vägar 33 år samt VA-ledningar 50 år.

Typ av anläggningstillgång	Avskrivningstid
Datorer	3–5 år
Maskiner såsom ismaskiner, plogar, grävmaskiner, symaskiner, gräsklippare	10–20 år
Inventarier såsom kontorsmöbler, larm- och vårdutrustning, klimatanläggning	5–20 år
Bilar och andra transportmedel	5–20 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	5–10 år
Konst	Obegränsad livslängd
Övriga inventarier såsom trafiksignaler, lekställningar, övervakningssystem	5–15 år
Immateriella anläggningstillgångar	3–5 år
Mark	Obegränsad livslängd
Verksamhetsfastigheter såsom skolor, barnstugor, simhallar	33–50 år
Verksamhetsfastigheter såsom förrådsbyggnader och baracker	10–33 år
Markanläggningar såsom vatten- och avloppsledningar, gator, markarbeten	20–50 år
Naturresevat	Obegränsad livslängd
Bostadshus	20–33 år

Från och med 2016 tillämpas komponentavskrivning på gator och VA på nya investeringar. Mall för komponentindelning med tillhörande anvisningar finns framtagna i samråd mellan kommunledningskontoret och tekniska förvaltningen. Mallen utgörs av huvudgrupp med tillhörande komponenter, avskrivningstid samt bedömd andel av investeringen. Mallen tillämpas i de flesta fall, men det åligger ansvarig projektledare att för varje enskilt projekt göra en bedömning. Detta kan ske utifrån exempelvis hur trafikerad gatan är, vilka markförhållanden som råder etc. Avskrivningstiderna för VA varierar mellan 10 och 50 år. Avskrivningstiderna för gata varierar mellan 0 och 80 år.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som en anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde är 10 000 kronor för varje enskild investering.

Tillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för verkställda avskrivningar/nedskrivningar. Planenliga avskrivningar har beräknats på objektens anskaffningsvärden.

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde är 10 000 kr.

Investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Tidigare redovisades dessa så att de reducerade det bokförda värdet. Korrigering för investeringsbidrag före 2012 har inte gjorts.

Finansiella anläggningstillgångar

Kommunens pensionsmedelsportfölj är avyttrad under 2017. Två placeringar kvarstår och är omklassificerade till omsättningstillgång då de inte längre uppfyller kraven på finansiell anläggningstillgång. Samtliga aktier och andelar är värderade till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet.

Omsättningstillgångar

Exploateringsfastigheter redovisas som en omsättningstillgång. Försäljning av tomter tillgodogörs/belastar löpande resultatet och osålda tomter redovisas som omsättningstillgångar.

Kommunens överskottslikviditetsportfölj är klassificerad som en omsättningstillgång. Portföljens förvaltning regleras i av fullmäktige antagna finansriktlinjer (KF § 148 Dnr 2016.006 KS 070). Samtliga placeringsmedel är värderade till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet.

Avsättningar Pensioner

Från och med 1998 redovisades avtalspensionerna enligt den så kallade blandmodellen, vilket innebar att samtliga pensioner intjänade till och med den 31 december 1997 lyftes ur balansräkningen och redovisades som en ansvarsförbindelse. Utbetalning av ansvarsförbindelse redovisas som en kostnad i resultaträkningen. De pensioner som intjänats från och med den 1 januari 1998 redovisades som en verksamhetskostnad under intjänandeåret och som en avsättning i balansräkningen. Från och med 2001 ingår även löneskatten. Utbetalningen av den avgiftsbestämda ålderspensionen sker året efter intjänandet. Den avgiftsbestämda ålderspensionen redovisas därför inte som en del av avsättningen utan återfinns bland de kortfristiga skulderna. Garantipensioner redovisas som en avsättning i balansräkningen det år de blir kända. Pensionsförpliktelserna är beräknade av KPA Pension.

Från och med delårsbokslutet 2017 övergick Alingsås kommun till att redovisa pensionsförpliktelserna enligt fullfundsmodellen, vilket innebär att ansvarsförbindelsen lyfts in i balansräkningen som en avsättning.

Avsättning till den pensionsskuld som redovisades som en ansvarsförbindelse påbörjades 2005. För 2006 ändrade kommunen redovisningsprincip innebärande att den avsättning som gjordes mellan 2006–2009 kostnadsfördes över resultaträkningen. Avkastning från de

finansiella placeringarna har tillgodogjorts kommunens pensionsfond fram till och med 2013. Nedskrivningar har belastat densamma under samma tidsperiod. Tanken med pensionsfonden var att kapa topparna på framtida pensionsutbetalningar. Under 2013 avsattes 15 mnkr ytterligare till pensionsfonden vilket innebär att 2013 års resultat var belastat med detta belopp. Total avsättning uppgick till 105 mnkr vilket under 2017 har återförts och justerats mot eget kapital.

Från och med 2014 resultatförs avkastning, nedskrivningar och reavinster/förluster.

Deponi

Avsättningar för Bälinge deponi görs årligen för att kunna reglera förpliktelsen på balansdagen. Den årliga avsättningen sker enligt den prognos för nyttjande som finns för deponin. Någon ytterligare avsättning har inte skett under 2017. Senaste beräkningen visar att kommunen troligtvis behöver nyttja återställningsfonden från och med år 2074. Uppdrag finns att inventera eventuella okända deponier.

Övriga avsättningar

Avsättningar har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelser i framtiden.

Sammanställd redovisning Allmänt

Den sammanställda redovisningen är ett sammandrag av kommunens, räddningstjänstförbundets och bolagskoncernens resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalyser. I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund som kommunen har minst 20 procent inflytande i.

Konsolideringsprinciper

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden vilket innebär att dotterbolagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värden, elimineras i sin helhet. Internvinster inom kommunkoncernen elimineras i sin helhet.

Interna poster av väsentlig betydelse har eliminerats. Obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt har redovisats som eget kapital.

Effekter övergång till BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3)

Från och med 2014 tillämpar bolagen inom kommunen BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). De förändrade redovisningsprinciperna har haft påverkan på redovisningen av materiella anläggningstillgångarna i bolagen. Materiella anläggningstillgångar har delats upp på betydande komponenter när komponenterna har väsentligt olika nyttjandeperioder. Komponenterna skrivs av på mellan 5 och 100 år. Avskrivningsbart belopp utgörs av anskaffningsvärdet minskat med ett beräknat restvärde om detta är väsentligt. Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Underhållskostnader redovisas efter övergången till K3 som aktiverade förbättringsarbeten i de fall standardhöjande åtgärd skett. I de fall där väsentliga utbyten skett av befintlig komponent redovisas dessa åtgärder som investering. De nya redovisningsprinciperna har inneburit att avskrivningskostnaderna i fastighetsbolagen har ökat och underhållskostnaderna har minskat. Tillämpningen av K3 har även inneburit att elcertifikat redovisas som immateriella omsättningstillgångar.

Eftersom kravet på komponentavskrivning från och med år 2014 även finns med på den kommunala redovisningen, har de förändringar som gjorts i bolagen slagit

igenom i den sammanställda redovisningen. Förändringen i bolagens redovisning har gjorts via en omräkning av jämförelsetal för tidigare år. Motsvarande förändring har i den sammanställda redovisningen redovisats på år 2014 som en tillkommande eller avgående post i berörda noter och som en förändring av eget kapital.

Avskrivningstider för ABAR-koncernen framgår av årsredovisning för koncernen AB Alingsås Rådhus.

Avsättningar

Pensionsskulden hanteras olika i kommunkoncernen. Kommunen, Alingsås Energi Nät AB och Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund är med i KPA och redovisar således skulden i balansräkningen. I energibolaget, har för dem som ej gått i pension, pensionsskulden lösts från KPA och placerats i SPP LIV AB. Fabs AB och AB Alingsåshem avsätter också medel till SPP i ett så kallat premiesystem.

Rådet för kommunal redovisning meddelade i sin rekommendation nr 8 2001 att den uppskjutna skattekulden som utgör en del av förvärvade eller genererade obeskattade reserver skall redovisas och klassificeras som en avsättning. Detta sker från och med 2001 i Alingsås kommuns sammanställda redovisning.



Till: Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag och räddningstjänstförbund.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige. Revisorema ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövts för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Socialnämnden

Revisionen noterar att socialnämnden redovisat en betydande negativ avvikelse mot budget. Vi noterar att nämnden under årets första månader inte prognostiserade någon avvikelse mot budget, för att sedan plötsligt och oväntat prognostisera en kraftig avvikelse. Vi konstaterar att nämnden har vidtagit åtgärder för att stärka den interna kontrollen och ekonomiska uppföljningen. Vi anser att det är väsentligt att detta arbete fortgår och prioriteras.

Måluppfyllelse - God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska det finnas en uppföljning av de mål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges tolv prioriterade mål med tillhörande indikatorer utgör mål för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv. Därtill finns tio finansiella mål för god ekonomisk hushållning.

I årsredovisningen bedöms sex av tio finansiella mål som uppfyllda. Kommunstyrelsen gör ingen samlad bedömning av huruvida god ekonomisk hushållning har uppnåtts ur ett finansiellt perspektiv.

Avrapporteringen i årsredovisningen visar att 31 av 44 indikatorer som är kopplade till verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning utvecklas i rätt riktning, 12 utvecklas i fel riktning och en indikator redovisas ej. Kommunstyrelsen gör bedömningen att god ekonomisk hushållning har uppnåtts ur ett verksamhetsperspektiv.

Revisorema bedömer att kommunens uppsatta mål för god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv till övervägande del är uppfyllt. Utifrån att merparten av indikatorerna utvecklas i rätt riktning delar revisorema även kommunstyrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning uppnåtts ur ett verksamhetsperspektiv.

Vi bedömer att det funnits brister i socialnämndens prognoser och ekonomiska uppföljning. Vi bedömer att styrelse och övriga nämnder har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsällande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med undantag för att kommunen inte följer Lag om kommunal redovisning kap 5 § 4, Pensionsutbetalningar. Kommunen redovisar 838,5

mnkr som avsättning i balansräkningen vilket i enlighet med lagstiftningen istället skall redovisas som en ansvarsförbindelse. Kommunens redovisning av pensioner innebär också att årets resultat är 22,2 mnkr högre redovisat än om lagen efterlevts. Bedömningen i granskningen är att den felaktiga redovisningen är av betydande storlek och att räkenskaperna därför inte ger en rättvisande bild, i enlighet med gällande lagstiftning, om inte rättelse sker.

Vi bedömer att styrelse och nämnders interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella och verksamhetsmässiga mål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2017.

Alingsås den 13 mars 2018



Anita Andersson
Ordförande



Evert Larsson
Vice Ordförande



Ann Charlott Axelsson



Sven-Erik Dahlgren



Birger Ericson



Vladan Glisic



Sten-Åke Gustafsson



Britt-Marie Olson



Markus Olofsson



Anders Strömqvist



Per-Göran Örwall

Bilaga:
Redogörelse för revisionen år 2017



Postadress. Alingsås kommun, 441 81 Alingsås

Besöksadress: Rådhuset, Stora torget

Tel: 0322-61 60 00, Fax: 0322-61 67 30

www.alingsas.se

Från: Anci Eyoum/KLK/Alingsas
Till: barn.ungdom/BOU/Alingsas@Alingsas, kultur.fritid/KUF/Alingsas@Alingsas, miljo/MHK/Alingsas@Alingsas, Samhällsbyggnadsnämnden/SBK/Alingsas@Alingsas, socialnamnden/SOC/Alingsas@Alingsas, tekniska.namnden/TK/Alingsas@Alingsas, utbildningsnamnden/UTB/Alingsas@Alingsas, vard.aldreomsorg/VAN/Alingsas@Alingsas, overformyndarnamnden/KLK/Alingsas@Alingsas, PlatinaMail AVRF/Alingsas@Alingsas, fabs.diariet/FABS/Alingsas@Alingsas, ann-cathrine.j@alingsasenergi.se, jan.o@alingsasenergi.se, Platina ABR@Alingsas

Datum: onsdag 18 april 2018 06:52
Ärende: Exp KF årsredovisning, antagen

ALINGSÅS KOMMUN
 Miljöskyddskontoret

2018 -04- 18

DIA 07

2017-0218 (3)

Här kommer kommunfullmäktiges beslut samt den slutliga årsredovisningen 2017 för Alingsås kommun:

(Se bifogad fil: §54 KF Årsredovisning 2017 för Alingsås kommun(296368) (0)_TMP.pdf)

(Se bifogad fil: Alingsås 2017 antagen av kommunfullmäktige.pdf)

Med vänliga hälsningar

Anci Eyoum
 Kommunsekreterare

Alingsås kommun, S-441 81
 Besöksadress: Rådhuset, Stora Torget
 Telefon 0322-61 61 30
 Mobil 0734-14 22 22
 E-post: anci.eyoum@alingsas.se

Bilagor:

§54 KF Årsredovisning 2017 för Alingsås kommun(296368) (0)_TMP.pdf

Alingsås 2017 antagen av kommunfullmäktige.pdf